

DET KONGELEGE
FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENT

St.meld. nr. 22

(2005–2006)

Om dei fiskeriavtalane
Noreg har inngått med andre land for 2006
og fisket etter avtalane i 2004 og 2005

Forord

Fiskeri- og kystdepartementet legg med dette fram ei melding til Stortinget om dei fiskeriavtalane Noreg inngår med andre land. Ei slik melding skal leggjast fram årleg. Meldinga blei første gong lagt fram i 1995. Ein viser i den samanheng til St.meld. nr. 49 (1994-95) om dei årlege fiskeriavtalane Noreg inngår med andre land. I denne meldinga la Fiskeridepartementet vekt på å gi ei omtale av det rammeverket som blei inngått i tilknytning til utvidinga av den norske økonomiske sona på syttitalet, og som ligg til grunn for dei årlege kvoteforhandlingane (rammeavtalane). Desse avtalane er ikkje særskilt omtalte i denne meldinga.

Denne meldinga omtalar kvoteavtalane for 2006, norsk deltaking i fleirsidig fiskerisamarbeid og i regionale forvaltningsorganisasjonar. Det blir vidare gjort greie for bestandsutrekning, rådgjeving, tilstandsrapportar og langsiktige forvaltningsplanar for dei viktigaste bestandane som Noreg deler med andre land. Meldinga omtalar også dei kontrolltiltaka som er sette i verk i Noregs økonomiske sone (NØS) for å kontrollere norsk og utanlandsk fiske på tildelte kvotar, i tillegg til kontrollsamarbeidet med andre land og tiltak mot uregulert fiske. Til sist gir meldinga ei oversikt over i kva grad norske og utanlandske fiskarar utnytta kvotane sine i 2004 og 2005, og kva slags fartøygrupper som fiskar på dei kvotane Noreg har i sonene til andre land.

Kvoteavtalane for 2006 finst på Fiskeri- og kystdepartementets heimesider: <http://www.fkd.dep.no/>

Innhold

1	Samandrag	7	4.2.1	Norsk-arktisk torsk	34
2	Innleiing	10	4.2.2	Norsk-arktisk hyse	36
2.1	Oppretting av dei økonomiske sonene	10	4.2.3	Norsk-arktisk sei	37
2.2	Regulering av utanlandsk fiske i norske jurisdiksjonsområde	11	4.2.4	Lodde i Barentshavet	39
3	Dei ulike fiskeriavtalane for 2006	13	4.2.5	Norsk vårgytande sild	40
3.1	Det førebuande arbeidet	13	4.2.6	Nordsjøsild	42
3.2	Kvoteavtalane for 2006	14	4.2.7	Makrell	43
3.2.1	Noreg – Russland	14	4.2.8	Sei i Nordsjøen og vest av Skottland	46
3.2.2	Noreg – EU (fisket i Nordsjøen, Barentshavet, vest av Dei britiske øyane og ved Grønland)	16	4.2.9	Torsk, hyse og kviting i Nordsjøen	47
3.2.3	Noreg – Færøyane	19	4.2.10	Kolmule	49
3.2.4	Noreg – Grønland	20	5	Kontrollordningar	52
3.2.5	Noreg – Island	21	5.1	Kontroll av fiske i norske jurisdiksjonsområde	52
3.2.6	Noreg – EU (fisket i Skagerrak/Kattegat)	21	5.2	Kontrollsamarbeid	53
3.2.7	Noreg – EU (Sverige)	21	5.3	Tiltak mot uregulert fiske	53
3.2.8	Regulering av norsk vårgytande sild i Nordaust-Atlanteren	22	6	Fisket etter avtalane i 2004 og 2005	55
3.2.9	Regulering av lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen	22	6.1	Norsk utnytting av kvotar	55
3.2.10	Forhandlingar om eit forvaltningsregime for kolmule	22	6.1.1	Noreg – Russland	55
3.2.11	Regulering av makrell	22	6.1.2	Noreg – EU	56
3.2.12	NAFO	23	6.1.3	Noreg – Færøyane	58
3.2.13	NEAFC	25	6.1.4	Noreg – Grønland	58
3.2.14	IWC, NAMMCO OG CITES	26	6.1.5	Noreg – Island, om fisket etter botnfisk og lodde i islandsk sone	59
3.2.15	CCAMLR	27	6.1.6	Noreg-Grønland-Island; lodde ved Jan Mayen, Grønland og Island	59
3.2.16	ICCAT	28	6.1.7	Noreg – EU (Sverige – Danmark), om fisket i Skagerrak/Kattegat	60
3.2.17	SEAFO	29	6.1.8	Norsk fiske i det nordvestlege Atlanterhavet	60
4	Bestandsutrekning, rådgiving, tilstandsrapportar og langsiktige forvaltningsplanar	30	6.1.9	Norsk fiske i Irmingerhavet	61
4.1	Bestandsutrekning og rådgiving	30	6.1.10	Norsk vårgytande sild	61
4.1.1	Bestandsutrekning	30	6.2	Utanlandsk utnytting av kvotar i norske havområde	62
4.1.2	Metodar for utrekning av bestandsstorleik	31	6.2.1	Russland – Noreg	62
4.1.3	Forvaltningsplanar og rådgiving	32	6.2.2	EU – Noreg	62
4.1.4	Rådgiving frå Det internasjonale råd for havforskning (ICES)	34	6.2.3	Færøyane – Noreg	64
4.2	Tilstandsrapportar og rådgjeving for dei viktigaste fiskebestandane i norske farvatn	34	6.2.4	Grønland – Noreg	64
			6.2.5	Island – Noreg	65
			6.2.6	EU (Sverige – Danmark) – Noreg, om fisket i Skagerrak/Kattegat	65
			6.2.7	Sverige – Noreg	65
			6.2.8	Rekefisket ved Svalbard	66

DET KONGELEGE
FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENT

St.meld. nr. 22

(2005–2006)

Om dei fiskeriavtalane Noreg har inngått med andre land for 2006 og fisket etter avtalane i 2004 og 2005

*Tilråding frå Fiskeri- og kystdepartementet av 16. juni 2006,
godkjend i statsråd same dagen.
(Regjeringa Stoltenberg II)*

1 Samandrag

Kvoteavtalane for 2006, deltaking i fleirsidig fiskerisamarbeid og i regionale forvaltningsorganisasjonar

I fiskeriforhandlingane med Russland om ein kvoteavtale for 2006 blei partane samde om ein totalkvote (TAC) for norsk arktisk torsk på 471.000 tonn, medrekna 21.000 tonn murmansk-torsk. Det er framleis grunn til å uroe seg over situasjonen for norsk kysttorsk. Kvoten er derfor ikkje sett høgare enn til 21.000 tonn for 2006. Dette er i tråd med forvaltningsplanen vedteke under den 31. sesjonen i fiskerikommisjonen.

Noreg og Russland har sett ein totalkvote for norsk arktisk hyse på 120.000 tonn for 2006. Etter som loddebestanden er på eit botnnivå, blei det heller ikkje i 2006 opna for fiske etter lodde. Noreg og Russland er også for 2006 samde om eit kvotebyte på eksklusive bestandar.

Russland fastsette unilateralt ei kvote på kongekrabbe på 3 millionar krabbar i 2006, mens Noreg fastsette ei norsk kvote på 300.000 tonn. I forståing med Russland har Noreg i 2006 vidareført vestgrensa for den felles forvaltninga av kongekrabbe ved 26° austleg lengdegrad (Magerøya) for å kunne redusere spreininga av kongekrabbe vest for denne grensa.

Eit hovudfokus for samarbeidet mellom Noreg og Russland om forvaltning og kontroll i Barentshavet i 2005 har vore arbeidet med ein styrka kontroll med omlasting av fisk i Barentshavet. Det blei i samband med forhandlingane om ein kvoteavtale for 2006 vedteke ei rekkje tiltak for å få bukt med det ulovlege fiske som skjer i Barentshavet.

Som for 2005, speglar også kvoteavtalen med EU for 2006 den vanskelege bestandssituasjonen for fleire av botnfiskbestandane i Nordsjøen. Partane har mellom anna vedteke å redusere kvoten på torsk ytterlegare slik at den no er den lågaste nokosinne. Vidare er totalkvotane for hyse, sei og raudspette reduserte frå 2005 til 2006. Noreg og EU er dessutan samde om å fortsette det felles arbeidet med å forbetre utnyttinga av botnfisk.

I 1999 blei Noreg, EU og Færøyane samde om ein trepartsavtale for forvaltning av makrell i Nordaust-Atlanteren. Med denne avtalen aksepterte Noreg og EU at Færøyane er kyststat til makrellen. Partane har inngått tilsvarande avtalar for kvart av åra 2001 til 2006.

Fordelinga av makrell mellom Noreg og EU er eit spørsmål som partane forhandlar om og følgjer opp i dei årlege tosidige forhandlingane.

Dei tre kyststatane vedtok ein såkalla «referanse-TAC», som var utgangspunkt for drøftin-

gane i NEAFC om regulering av makrellfisket i internasjonalt farvatn for 2006. På årsmøtet i NEAFC vedtok partane ei regulering av makrell i internasjonalt farvatn som inneber ein kvote for dette området på 42.289 tonn. Island har sett fram formelle reservasjonar mot denne reguleringa.

Noreg har for 2006 inngått kvoteavtalar med EU om fisket i Skagerrak/Kattegat og om svensk fiske i den norske delen av Nordsjøen. Noreg har vidare inngått tosidige kvoteavtalar for 2006 med Færøyane og Grønland. Det er for 2006 også utveksla kvotar med Island i tråd med «Smottholsavtalen» og den tilhøyrande tosidige avtalen, medan Noreg i 2005 vidareførte trepartsavtalen med Island og Grønland om regulering av lodde i området mellom Island, Grønland og Jan Mayen.

Det er ikkje inngått ein fempartsavtale mellom Noreg, Russland, EU, Færøyane og Island om regulering av fisket etter norsk vårgytande sild i Nordaust-Atlanteren for 2006. Noreg og EU har likevel inngått ein bilateral avtale om norsk vårgytande sild for 2006. I tillegg har Noreg inngått ein førebels tosidig avtale med Russland for 2006. Avtalen med Russland inneber at dei kan fiske sild etter tradisjonelt mønster i NØS nord om 62°N og i fiskerisona ved Jan Mayen.

Sidan 1999 har dei landa som er definerte som kyststatar til kolmule – Noreg, EU, Færøyane, Island og Grønland – arbeidd med å etablere eit forvaltningsregime for heile kolmulebestanden. 16. desember 2005 underteikna partane ein kyststatsavtale om kolmule. Avtalen tek opp i seg ein langsiktig forvaltningsstrategi som inneber ein reduksjon i fiske til forvaltningsmåla er nådd.

Partane i NEAFC blei på årsmøtet i 2005 einige om reguleringstiltak for fiske av uer i Irmingerhavet i 2006 og fastsette ei totalkvote på 62.416 tonn. Av dette har Noreg ein andel på 2.231 tonn. Russland har reservert seg mot reguleringa i NEAFC.

Delar av uerbestanden i Irmingerhavet, som blir forvalta av NEAFC, har dei seinaste åra vore observert og delvis utnytta i NAFO-området. Den norske uerkvoten for 2006 er, som i åra 2001 til 2005, ein totalkvote for begge områda. Den norske totalkvoten for 2006 er totalt på 3.331 tonn etter overføringar som følgje av kvoteavtitalane med EU og Grønland.

Rekefisket ved «Flemish Cap» (NAFO-område) har sidan 1996 vore regulert gjennom grenser for kor mange fartøy som kan delta i fisket, og kor mange døgn dei kan fiske samla. Norske fartøy kan samanlagt fiske 1.985 fiskedøgn i 2006, og 32 norske fartøy kan ta del i fangsten.

Noreg har også i 2005 vore representert i ulike møte i globale og regionale forvaltnings- og verneorganisasjonar som IWC, NAMMCO, CITES, CCAMLR, ICCAT og SEAFO.

Bestandsutrekning, rådgiving, tilstandsrapportar og langsiktige forvaltningsplanar

Dei årlege forhandlingane Noreg fører med andre land er baserte på rådgivinga frå Det internasjonale havforskningsrådet, ICES («International Council for the Exploration of the Sea»). Rådgivinga frå ICES utarbeidast av Den rådgivande komiteén for fiskeriforvaltning, ACFM («Advisory Committee on Fisheries Management»). ACFM hentar inn vitskapleg bakgrunnsmateriale frå medlemslanda og gir årlege råd om fangstmengder for dei viktigaste fiskeslaga i Nordaust-Atlanteren.

Sidan 1997 har Noreg vore med på å vedta langsiktige forvaltningsplanar for alle fellesbestandane i Barentshavet saman med Russland, dei viktigaste botnfiskbestandane og sild i Nordsjøen saman med EU, makrell i Nordaust-Atlanteren saman med EU og Færøyane, norsk vårgytande sild saman med EU, Russland, Island og Færøyane, samt seinast i desember 2005 for kolmule. Slike planar er ein viktig føresetnad for å oppnå målet om ei berekraftig forvaltning av alle dei kommersielle fiskebestandane som Noreg deler med andre land.

Kontrollordningar

Noreg har no fått på plass kontrollavtalar og avtalar om gjensidig satelittsporing med dei viktigaste samarbeidspartane på fiskerisektoren, mellom anna med Russland og EU-landa.

Fiskeridepartementet vedtok 1. juni 2000 å innføre satelittovervaking av alle norske fiske- og fangstfartøy over 24 m. Slike fartøy er no underlagt sporing i område både under norsk og utanlandsk fiskerijurisdiksjon. Vidare kan alle norske fartøy, uavhengig av størrelse, sporast ved fiske i internasjonalt farvatn. Utanlandske fiskefartøy blir underlagt krav om satelittsporing i Noregs økonomiske sone i tråd med tidspunkta som er avtala i dei ulike tosidige avtitalane.

Norske styresmakter har dei seinare åra innført ei rekkje tiltak for å hindre ulovleg og uregulert fiske. Eitt sentralt tiltak har vore den såkalla «svartelistinga» av fartøy som har drive uønska aktivitet i område utanfor norsk jurisdiksjon. Fartøy som har delteke i uregulert fiske i internasio-

nalt farvatn kan bli nekta lisens i Noregs økonomiske sone. Ein kan vidare nekte desse fartøya å føre norsk flagg, og under visse vilkår også nekte dei å lande fangst.

Norsk utnytting av kvotar

Dei norske fartøya har nytta kvoten på fellesbestanden torsk nord om 62°N fullt ut i 2004 og 2005, medan det sto noko att av hysekvoten i begge desse åra.

I Nordsjøen blei dei norske kvotane av fellesbestandane makrell og sild oppfiska i 2004 og makrell i 2005, medan det sto att ein rest av seikvoten begge åra og sild i 2005. Kvotane på dei andre konsumfellesbestandane blei ikkje utnytta i same høge grad.

Til saman blei det i 2004 fiska 456.000 tonn kolmule i internasjonalt område, medan det i 2005 blei fiska 473.000 tonn. I 2004 og 2005 blei kolmulekvotane i både Færøy-sona og EU-sona nytta meir eller mindre fullt ut.

Norske linefartøy utnytta omlag 47 % av botnfiskkvotane av blålange, lange og brosme i EUs farvatn i 2004 og om lag 66 % i 2005. I færøyske farvatn har norske fartøy fiska nesten heile botnfiskkvoten i både 2004 og 2005.

Noreg har kvotar ved Grønland etter dei årlege kvoteavtalane med Grønland og EU. For norske fiskarar er kvotane på blåkveite, kveite, uer og reker av stor verdi. Desse kvotane blir stort sett godt utnytta.

I sesongen 2004/2005 nytta dei norske fartøya nesten heile den norske loddekvoten i områda ved Jan Mayen, Grønland og Island.

Det norske fisket i Skagerrak var i hovudsak konsentrert om reker og sild i 2004 og 2005.

Rekefisket ved Flemish Cap blei innsatsregulert i 1996. Rekefisket ved Flemish Cap er eit viktig potensielt driftsalternativ for rekeflåten, sær-

leg er dette tilfelle for Grønlandsrekeflåten. Det var fem fartøy som deltok i rekefisket ved Flemish Cap i 2004, medan to fartøy deltok i 2005.

I tillegg til fisket innanfor kvoteavtar med andre land, har norske fartøy sidan 1990 fiska uer i internasjonalt område i Irmingerhavet. Dette fisket nådde ein topp i 1992 og 1993 med om lag 14.600 tonn begge åra. I 2004 blei det fiska om lag 7.650 tonn, i 2005 om lag 3.800 tonn.

Utanlandsk utnytting av kvotar

Når det gjeld utanlandsk utnytting av kvotar er det eit generelt trekk at kvotane av torsk, hyse og sei nord om 62°N er godt utnytta av dei landa som har kvoterettar i området.

Hovudtyngda av EUs fiske i Nordsjøen og i Skagerrak skjer på botnfiskartar (torsk, hyse, sei o.a.), sild, makrell og industrifisk som tobis, augepål og kolmule. I følge offisiell fangststatistikk har EU i dei seinare åra hatt relativt god utnytting av torske-, hyse- og seikvotane sine i Nordsjøen. Utnyttinga av dei fastsette kvotane i Skagerrak har også vore gjennomgåande høg for EU.

Når det gjeld EUs fiske i NØS i Nordsjøen var det låg utnytting av kvotane, med unntak for makrell der kvoteutnyttinga var høvesvis 83 % og 93 % i 2004 og 2005.

I 2004 fiska Færøyane 54 % av seikvoten sin i NØS i Nordsjøen, medan 33 % av seikvoten blei utnytta i 2005. I høve til kvotane sine har Færøyane fiska mykje sild og makrell i Nordsjøen i 2004 og 2005.

Grønland har sidan kvoteavtalen blei inngått i 1991 vore lite aktiv i fiske på konsumartar i Nordsjøen. I 2004 og 2005 har det vore aktivitet frå eitt grønlandsk fartøy.

I hovudsak utnyttar Sverige godt dei bilaterale kvotane sine i norsk del av Nordsjøen.

2 Innleiing

Ei erklæring frå Regjeringa av 26. september 1974 presenterte hovudlinene i fiskeripolitikken framover. Ved opprettinga av dei økonomiske sonene i tråd med det nye havrettsregimet, ønskte Regjeringa å medverke til at nyordningane i fiskeria i verda ikkje skulle verke forstyrrende på forholdet til andre land. Den norske fiskeripolitikken skulle gjennomførast i kontakt og forhandlingar med dei landa som blei påverka av dei norske utvidingstiltaka.

Regjeringa forsøkte såleis å kome fram til ordningar med desse landa som bygde på byterelasjonar, nedtrapping av fiske over tid, eller som tok omsyn til særlege interesser og vilkår.

Ein omfattande del av norsk fiske (målt i vekt) skjer på bestandar som vi deler med andre land. Dette var bakgrunnen for at Regjeringa forhandla fram rammeavtalar som både gav fiskekvotar til dei landa som utvidinga til økonomiske soner på 200 n. mil fekk verknad for frå 1. januar 1977, og som tok vare på tradisjonelle norske fiskeinteresser i dei økonomiske sonene til andre land.

Etter FNs havrettskonvensjon av 10. desember 1982 har kyststatane suverene rettar til å utnytte ressursane i havet innanfor dei økonomiske sonene. Dei kyststatane som deler ein eller fleire fiskebestandar skal samarbeide om regulering og vern av bestandane.

Utvidinga av nasjonal fiskerijurisdiksjon til 200 nautiske mil på slutten av syttitalet førte såleis til ein overgang frå fleirsidige forhandlingar innan ramma av NEAFC (North East Atlantic Fisheries Commission) til tosidige forhandlingar mellom dei kyststatane som saman har suverene rettar til fiskebestandane. Dette inneber at såkalla tredjeland som ikkje har kyststatsrettar i det aktuelle området, ikkje tek del i avgjerder om forvaltninga av bestandane slik dei gjorde tidlegare.

Kyststatane har ei plikt til å fremje ei forsvarleg ressursforvaltning som samstundes skal ta omsyn til dei økonomiske behova til kystbefolkninga. Norske styresmakter legg vekt på dette når den norske fiskeripolitikken blir utforma. I

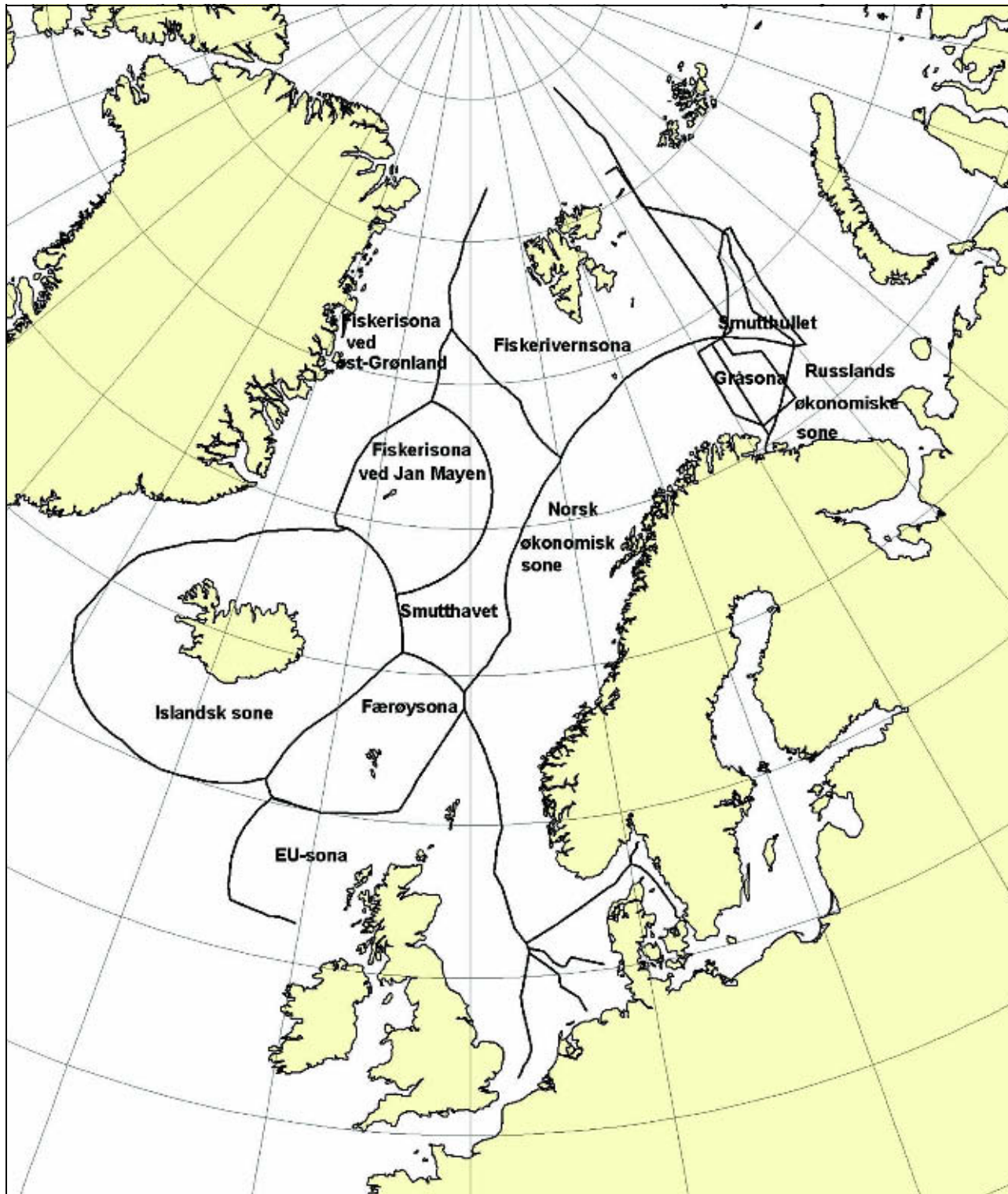
tråd med dette fører Noreg årleg to- og fleirsidige forhandlingar med ei rekkje land om forvaltning og vern av fiskebestandar, om gjensidig fangstløyve- og fiskekvotar, og om einsidig løyve for fiskarar i nokre land til å fiske i dei norske 200-mils sonene. Noreg har inngått ulike typar fiskeriatvitalar som opnar for utanlandsk fiske i norske havområde. Noreg har mellom anna inngått avtalar om forvaltning av felles fiskebestandar og kvotebyte på eksklusive bestandar med Russland og EU og avtalar om gjensidige fangstrettar med Færøyane, Grønland og Island (for meir informasjon om rammeavtitalane, sjå St.meld. nr. 49 (1994-95)).

Stortinget gav 11. juni 1996 samtykke til ratifikasjon av FNs havrettskonvensjon av 10. desember 1982 og FN-konvensjonen av 4. desember 1995 om fiske på det opne hav, som supplerer FNs havrettskonvensjon av 10. desember 1982. FN-avtalen om fiske på det opne hav forpliktar også til samarbeid om forsvarleg forvaltning av vandrane og langt migrerande bestandar. Noreg har derfor i aukande grad og på ulikt sett tatt del i samarbeidet i ulike relevante internasjonale organisasjonar.

2.1 Oppretting av dei økonomiske sonene

Ved kgl. res. av 17. desember 1976 blei Noregs økonomiske sone på 200 nautiske mil oppretta med verknad frå 1. januar 1977. Vidare blei det ved kgl. res. av 3. juni 1977 oppretta ei fiskevernsonesone på 200 nautiske mil rundt Svalbard med verknad frå 15. juni 1977. Ved kgl. res. av 23. mai 1980 blei ei fiskerisone på 200 nautiske mil rundt Jan Mayen oppretta med verknad frå 29. mai 1980.

Figur 2.1 viser dei ulike sonene under norsk jurisdiksjon og dei internasjonale havområda «Smottholet» i Barentshavet og «Smotthavet» i Norskehavet.

Figur 2.1 Soner

2.2 Regulering av utanlandsk fiske i norske jurisdiksjonsområde

Det er eit generelt forbod mot fiske i Noregs økonomiske sone og i fiskerisona rundt Jan Mayen for fiskarar som ikkje er norske statsborgarar.

Regjeringa kan likevel fastsetje forskrifter som opnar for eit regulert og avgrensa utanlandsk fiske i samsvar med dei fiskeriavtalane som er inngått med andre land.

I forskrift av 13. mai 1977 «om utlendingers fiske og fangst i Norges økonomiske sone» er det

fastsett detaljerte reglar for utøvinga av fiske. Det er krav om lisens for utanlandske fartøy som skal fiske i norsk sone for å sikre at fangststignsatsen er i samsvar med dei tildelte kvotane, og for å gjere ein effektiv kontroll mogleg. Utanlandske fartøy skal sende fangstrapportar til norske styresmakter i samsvar med særskild forskrift.

I forskrift av 23. desember 1980 «om utlendingers fiske og fangst i fiskerisone ved Jan Mayen» er det fastsett detaljerte reglar for utanlandsk fiske i fiskerisone rundt Jan Mayen. Dette regelverket er i hovudsak samanfallande med reglane for utanlandsk fiske i Noregs økonomiske sone.

Forskrifter for fiskevernsona ved Svalbard er sette i verk på eit ikkje-diskriminerande grunnlag for både norske og utanlandske fartøy. Det er fastsett forskrifter for rapportering av fangstar, bruk av reiskap, reglar om minstemål og område med forbod mot fangst for å verne om ungfisken. Frå

1986 er det fastsett årlege kvotereguleringar i fiskevernsona for fiske etter norsk arktisk torsk. Frå og med 1995 har ein av omsyn til bestandssituasjonen fastsett forbod mot fiske etter blåkveite, sild, lodde, og frå 1997 blei det også innført eit forbod mot fiske etter uer.

I forskrifter av 19. juli 1996 blei rekefisket ved Svalbard regulert gjennom fastsetting av grenser for innsats i fisket. Etter forskriftene kan berre nasjonar som har drive eit tradisjonelt fiske etter reker ved Svalbard delta i dette fisket med eit avgrensa tal på fartøy (Canada, Færøyane, Grønland, Island, EU, Noreg, Russland). For å motverke at rekefisket ekspanderer, blei rekefisket frå 1997 for dei aktuelle landa også regulert med fiskedøgn. Av same årsak vart maksimalt tall tilletne fiskedøgn redusert med 30 % frå 1. januar 2006.

3 Dei ulike fiskeriatvatalane for 2006

I tråd med dei etablerte rammeavtalane fører norske styresmakter kvart år forhandlingar med andre land.

Dei viktigaste tosidige forhandlingane for 2006 er førte med Russland, EU, Færøyane og Grønland. Det er også ført forhandlingar med EU på vegne av Danmark og Sverige om fiske i Skagerrak og Kattegat, og med EU på vegne av Sverige om ein avtale om svensk fiske i Noregs økonomiske sone. Som følgje av det polske EU-medlemskapet frå 1. mai 2004 har Noreg sagt opp den tosidige rammeavtalen med Polen.

Noreg har i 2005 også samarbeidd med Island og Grønland om gjennomføring av trepartsavtalen om regulering av lodde i området mellom Island, Grønland og Jan Mayen og med Island om kvotebyte og oppfølging i tråd med Smottholsavtalen.

Det er også i 2005 gjennomført fempartsforhandlingar om norsk vårgytande sild mellom Noreg, Island, Færøyane, EU og Russland, men det er likevel ikkje semje om ein avtale for 2006.

Noreg tek vidare del i årlege trepartsforhandlingar om makrell med EU og Færøyane og i forhandlingane om internasjonale makrellreguleringar. Noreg har også vore med i forhandlingane som, etter fleire år, endeleg førte til ein avtale om eit internasjonalt forvaltningsregime for kolmule.

Noreg er medlem av og tek del i dei årlege møta i dei regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonane NAFO («Northwest Atlantic Fisheries Organization») og NEAFC («North East Atlantic Fisheries Commission»). Frå norsk side deltek ein i samarbeidet i IWC («International Whaling Commission») og NAMMCO («North Atlantic Marine Mammal Commission») om forvaltninga av kval. Partsmøtene til CITES («Convention of International Trade on Endangered Species of Fauna and Flora»), som Noreg tek del i, er også viktige i forhold til handel med fisk og kval. Som medlem i CCAMLR («Commission for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources») er Noreg representert på møta til organisasjonen. Noreg tek også del i det internasjonale fiskerisamarbeidet innan organisasjonen ICCAT («Internati-

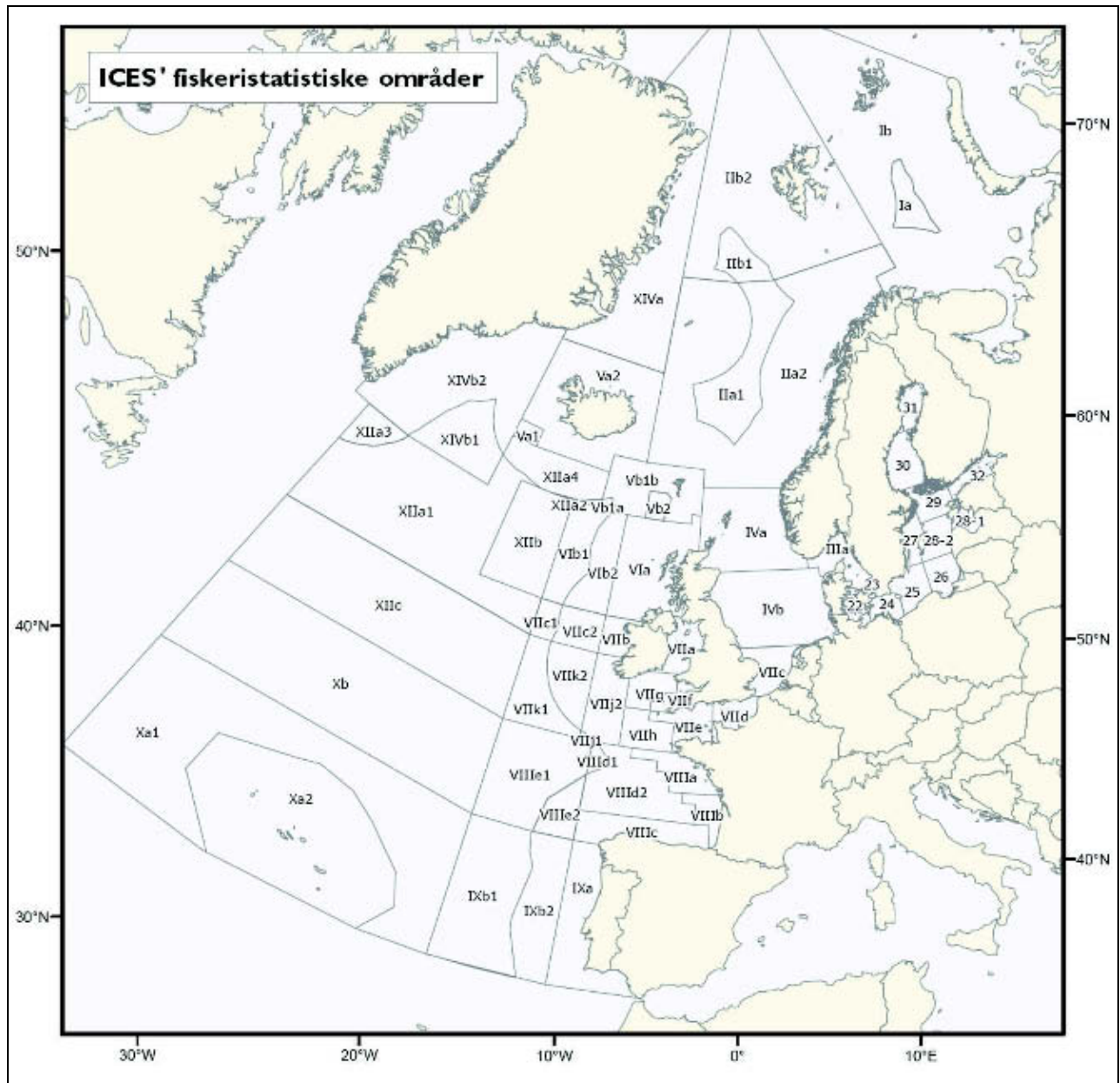
onal Commission for the Conservation of Atlantic Tunas») og i den regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonen SEAFO («South East Atlantic Fisheries Organization»).

3.1 Det førebuande arbeidet

Noreg er medlem i Det internasjonale havforskningsrådet, ICES («International Council for the Exploration of the Sea»). ICES er ein ubunden, vitenskapleg organisasjon som gir regionale fiskeri- og miljøorganisasjonar, EU og statane ved Nord-Atlanteren råd om forvaltninga av dei marine ressursane og det marine miljøet i området. ICES har ein rådgivande komité for fiskeriforvaltning, ACFM («Advisory Committee on Fisheries Management»). ACFM hentar inn vitenskapleg bakgrunnsmateriale frå medlemslanda og gir årlege råd om fangstmengder for dei viktigaste fiske- slaga i Nordaust-Atlanteren.

Dei årlege forhandlingane Noreg fører med andre land er baserte på rådgivinga frå ICES. Figur 3.1 viser dei ulike statistikkområda som ICES nyttar i si rådgiving.

Til grunn for Fiskeri- og kystdepartementets utnemning av delegasjonar til dei forskjellige fiskeriforhandlingane som Noreg deltek i, ligg det ei balansert vurdering. Denne byggjer i hovudsak på at dei partane forhandlingane vedkjem skal vere representerte, at delegasjonen må ha ein handterleg størrelse, og dessutan forhandlings-taktiske omsyn. Tradisjonelt har delegasjonane bestått av representantar frå Fiskeri- og kystdepartementet, Utanriksdepartementet, Fiskeridirektoratet, Havforskningsinstituttet, Noregs Fiskarlag, Norsk Sjømannsforbund, Fiskeri- og havbruksnæringens Landsforening og Noregs Kystfiskarlag. Dei seinare åra har Kommunanes Sentralforbund og Sametinget vore medlem av delegasjonen for dei bilaterale forhandlingane med Russland. Kven forhandlingane kan seiast å vedkome vil like fullt kunne vurderast på sjølvstendig grunnlag frå år til år.

Figur 3.1 ICES – fiskeristatistiske områder

Før forhandlingane med andre land om forvaltningsspørsmål startar, held Fiskeri- og kystdepartementet konsultasjonar med organisasjonane i næringa. På desse møta gjer ein greie for tilrådingane frå ICES, og opplegget for forhandlingane med dei enkelte landa drøftast. Her legg ein grunnlaget for kva som skal vere instruksen til forhandlingsdelegasjonen. Denne instruksen klarerast endeleg av Fiskeri- og kystministeren. Der- som særlege omsyn talar for det, rådfører Fiskeri- og kystministeren seg med resten av Regjeringa.

3.2 Kvotetavtalan for 2006

3.2.1 Noreg – Russland

Avtalar om gjensidige fangstkvotar

Dei viktigaste fiskebestandane i Barentshavet har eit utbreiingsområde som dekkjer norsk og russisk sone og fiskevernsona rundt Svalbard. År om anna er det også mogleg å fiske torsk i internasjonalt farvatn.

I regi av Den blanda norsk-russiske fiskerikommisjonen fører Noreg og Russland årleg kvoteforhandlingar om totalkvotar for fellesbestandane i Barentshavet. Fellesbestandane er norsk

arktisk torsk, norsk arktisk hyse, lodde og kongekrabbe. Partane avtalar også fordeling av kvotane mellom Noreg, Russland og tredjeland. Det er semje mellom partane om ei fast prosentvis fordeling av fellesbestandane. Etter avsetjing til tredjeland blir kvotane for norsk arktisk torsk og norsk arktisk hyse fordelte med 50 % til kvar av partane. Tredjelandskvoten av norsk arktisk torsk og hyse blir fordelt med 60 % til Noregs økonomiske sone (NØS) og 40 % til Russlands økonomiske sone (RØS). Avtalen opnar for at partane kan fiske delar av sine kvotar på desse bestandane i sona til den andre parten. Loddebestanden er fordelt med 60 % til Noreg og 40 % til Russland. Når det gjeld kongekrabbe, så vert kvotenivået for 2006 fastsette unilateralt av kvar av partane, men sjølv forvaltninga av kongekrabba er ein del av avtalen mellom Noreg og Russland. Avtalen inneber også kvotebyte på eksklusive, nasjonale fiskebestandar.

Kvotavtalen for 2006 mellom Noreg og Russland blei underskriven i Kaliningrad 28. oktober 2005.

Partane blei samde om ein totalkvote (TAC) for norsk arktisk torsk på 471.000 tonn, medrekna 21.000 tonn murmanskorsk. Dette er i tråd med beskatningsstrategien vedteke under 31. sesjonen i fiskerikommisjonen. Det er framleis grunn til å uroe seg over situasjonen for norsk kysttorsk. Kvoten for 2006 blei derfor ikkje fastsett høgare enn til 21.000 tonn, som er det same som året før.

Det er sett av ein torskekvote til tredjeland på 64.600 tonn. Av dette kan 18.280 tonn bli fiska i fiskevernsona ved Svalbard. Resten av kvoten til tredjeland er fordelt med 26.940 tonn til NØS og 19.380 tonn til RØS. Russland har overført 6.000 tonn norsk arktisk torsk til Noreg også i 2006. Etter overføringa er den samla norske kvoten for norsk arktisk torsk på 219.700 tonn, medrekna 21.000 tonn norsk kysttorsk. Den samla russiske torskekvoten, medrekna 21.000 tonn murmanskorsk, er på 207.700 tonn.

For norsk arktisk hyse har Noreg og Russland avtalt ein totalkvote på 120.000 tonn. Dette er i tråd med beskatningsstrategien vedteke av partane. Det er sett av ein hysekvote til tredjeland på 5.400 tonn, som er delt med 3.240 tonn til NØS og 2.160 tonn til RØS. Russland har overført 4.500 tonn norsk arktisk hyse til Noreg i 2006. Etter overføring er den norske kvoten på 61.800 tonn og den russiske på 52.800 tonn.

Noreg har tradisjonelt gitt Russland tilgang til å fiske store delar av torske- og hysekvotane sine i Noregs økonomiske sone. Av omsyn til balansen i kvotavtalen er Noreg og Russland også for 2006

samde om like høve til å fiske torsk og hyse i sonene til kvarandre. Såleis kan Russland fiske 140.000 tonn torsk og 20.000 tonn hyse av sine kvotar i Noregs økonomiske sone, og Noreg har høve til å fiske det same kvantumet torsk og hyse i Russlands økonomiske sone.

I perioden 1993-1999 blei det ikkje fiska lodde i Barentshavet. I 1999 opna ein opp for eit eksperimentelt fiske av lodde innanfor ein kvote på 80.000 tonn, og frå 2000 – 2002 blei kvoten auka til høvesvis 435.000, 630.000 og 650.000 tonn. For 2003 blei det fastsett ein kvote på 310.000 tonn lodde. Loddebestanden har store naturlege svingingar, og storleiken er no på tredje året på eit botnnivå. På denne bakgrunnen, og i tråd med beskatningsstrategien vedteke av partane, opna ein ikkje for fiske etter lodde, verken i 2004, 2005, eller 2006.

Når det gjeld russisk fiske på eksklusive norske bestandar i 2006, har Russland heller ikkje i 2006 blitt tildelt ein kvote for eit direkte fiske på snabeluer (*Sebastes mentella*) på grunn av den vanskelege situasjonen for bestanden. Russlands kvote for bifangst av vanleg uer (*Sebastes marinus*) og snabeluer er vidareført frå i fjor og utgjør 2.000 tonn. Vidare har Russland ein kvote på 10.000 tonn sei som bifangst ved fiske av torsk og hyse, og ein kvote på 2.000 tonn steinbit som anten kan takast i eit direkte fiske eller som bifangst.

I tillegg kan Russland fiske 50.000 tonn kolmule i eit nærmare avgrensa område i Noregs økonomiske sone og i fiskerisona ved Jan Mayen utanfor 12 nautiske mil. Russland kan vidare fiske 3.000 tonn andre artar som bifangst.

I lys av bestandssituasjonen for blåkveite vil Russland føre vidare forbodet mot eit direkte fiske etter blåkveite i si eiga sone i 2006. Med unntak av eit avgrensa tradisjonelt kystfiske med konvensjonelle reiskap, vil det også i område under norsk fiskerijurisdiksjon vere forbod mot eit direkte fiske etter blåkveite i 2006.

Når det gjeld norsk fiske på eksklusive russiske bestandar i 2006, har Noreg fått desse kvotane i russisk økonomisk sone: 3.000 tonn reker, 1.500 tonn steinbit, 1.000 tonn flyndre for både direkte fiske og bifangst, og 500 tonn andre artar som bifangst. Den norske kvoten på grønlandssel i Austisen er ført vidare frå i fjor med 10.000 vaksne dyr.

I forståing med Russland vidareførte Noreg i 2006 vestgrensa for den felles forvaltninga av kongekrabbe ved 26° austleg lengdegrad (Magerøya). Noreg står på denne måten fritt til å vedta

dei tiltak ein finn nødvendige og tenelege vest for denne grensa for å avgrense den vidare spreinga av kongekrabbe, inntil ein veit meir om dei økologiske effektane av denne introduserte arten. På grunn av spesielle biologiske forhold på russisk side fastsette Russland unilateralt ei kvote for fangst av kongekrabbe i RØS på 3 millionar krabbar i 2006. Noreg fastsette på denne bakgrunn ei norsk kvote på 300.000 krabbar. Landa er einige om å vidareføre samarbeidet om forskning på kongekrabbens biologiske og økologiske effektar.

Kontroll

Innanfor ramma av Den blanda norsk-russiske fiskerikommisjonen har Noreg og Russland dei seinaste åra gradvis utvida fiskerisamarbeidet til nye område. I 1992 blei partane samde om å innleie eit utvida samarbeid om forvaltnings- og kontrollspørsmål under fiskerikommisjonen. I 1993 blei dei samde om å etablere «Det permanente utval for forvaltnings- og kontrollspørsmål på fiskerisektoren». Gjennom dette samarbeidet er ei rekkje konkrete tiltak sette i verk for å betre kontrollen med ressursane både på sjø- og landsida. Mellom anna er det etablert rutinar for eit auka samarbeid mellom kontrollstyresmaktene i dei to landa, inkludert utveksling av informasjon om fangst- og landingsdata.

Noreg og Russland innførte gjensidig satellittsporing av fiskefartøy frå 1. september 2000. Under forhandlingane i Tromsø i november 2000 blei det vidare undertekna eit memorandum om kontrollsamarbeid mellom Fiskeridirektoratet og Kystvakta på norsk side og russiske myndigheiter (Murmanrybvod) og Grensetenesta på russisk side. Dette dokumentet formaliserer i stor grad samarbeidet om utveksling av informasjon og inspektørar, og styrkjer kontrollen med fiskeria i begge land. På grunn av omstruktureringar på russisk side vert memorandumet korrigert i tråd med dette under 34. sesjon.

Hovudfokus for Det permanente utval i 2005 var å utarbeida ein analyse om «Omforente tiltak for forbedring av regulerings- og kontrollsystema i Barentshavet og Norskehavet» der ein skulle sjå på status for regulerings- og kontrolltiltak som eksisterer på fiskeriområdet og å setje kriterium for å oppnå eit optimalt regulerings- og kontrollregime. Vidare skulle ein sjå på tiltak for å oppnå eit optimalt nivå på regulering og kontroll med fisket samt analysa kva som kan gjerast oppnåing av eit slikt nivå vanskeleg.

Dei viktigaste momenta Utvalet kom fram til i arbeidet er: Det må kunna utførast kontrollar som er egna til å avdekka dei mest alvorlege overtredelser og det må følgjast opp med sanksjoner. Vidare må ein ha kontrollsamarbeid med tredjeland og utveksling av kontrollinformasjon. Ein må og ha datasystem som kan kommunisera informasjon automatisk. Til alt dette trengs det auka ressurar.

Det permanente utval konkluderer i rapporten sin at det som gjer det vanskeleg med ein betre kontroll med fisket i Barentshavet og Norskehavet er manglande ressurar og politiske beslutningar, for omstendelege og langvarige prosessar og manglande prioritet og innsats frå andre styresmakhtar.

Under 34. sesjon i Den norsk-russiske fiskerikommisjon vart partane samde om å oppretta eit underutval under Det permanente utval. Dette nye underutvalet skal utarbeide tiltak for å betre kontrollen og sikre bruk av straffetiltak i samband med brot på fiskerireglane som gjeld i Barentshavet og Norskehavet. Utvalet skal i tillegg til representantar frå fiskerimakta og kystvakta bestå av representantar for politi- og påtalemakta, tollmakta og skattemakta.

Også ei rekkje andre tiltak blei vedtekne for å få bukt med det ulovlege fisket og den ulovlege omlastinga som skjer i Barentshavet.

3.2.2 Noreg – EU (fisket i Nordsjøen, Barentshavet, vest av Dei britiske øyane og ved Grønland)

Strukturen i avtalande

På grunnlag av rammeavtala med EU om fiskeri, har Noreg frå 1978 og fram til i dag inngått årlege kvoteavtalar om Noreg og EU sitt fiske i Nordsjøen, Noreg sitt fiske vest av Dei britiske øyane samt EU sitt fiske i Noreg si økonomiske sone i Barentshavet. Noreg blir også tildelt kvotar frå EU i grønlandske farvatn. Avtala inneheld føresegner om forvaltning av felles fiskebestandar og gjensidig løyve til å fiske i den andre parten si fiskerisone. Partane har såleis eit felles ansvar for å forvalte fiskeressursane i Nordsjøen, mellom anna ved årleg å fastsetje største tillatne fangstmengd (totalkvotar) for desse bestandane. Det har frå 1979 vore semje mellom Noreg og EU om delinga av totalkvotane for fellesbestandane av torsk, hyse, sei, kviting og raudspette i Nordsjøen. Partane kom i 1997 også fram til ei avtale om fast fordeling av totalkvotane for Nordsjøild.

Eit anna element i kvoteavtalen er byte av kvotar på dei eksklusive bestandane og på enkelte bestandar i Nordsjøen og vest av Dei britiske øyane. I denne utvekslinga av kvotar skal det vere balanse i dei gjensidige tildelingane.

Nivået og omfanget av kvotebyttet er grovt sett ei vidareføring av tidlegare fiskemønster hjå partane, men nivået avheng også av variasjonar i storleiken på dei ulike bestandane.

I samarbeidet mellom Noreg og EU er det framleis område der det trengst felles tiltak for å betre fiskeriforvaltninga.

Etablering av forvaltningsplanar og betring av beskatningsmønsteret

Både innanfor ramma av det bilaterale fiskerisamarbeidet og i andre fora som Nordsjøkonferansen, er Noreg i ein prosess med EU i spørsmålet om langsiktige tiltak i forvaltninga av viktige kommersielle fiskebestandar i Nordsjøen. Det har vore ein tidkrevjande prosess frå einsidige norske tilførsalar i dei årlege kvoteavtalane, til eit meir forpliktande samarbeid for å finne løysingar på problema. Noreg og EU inngjekk i 1997 ei avtale om forvaltning og fordeling av Nordsjøsil. Avtala vart revidert og forlenga for tre nye år i 2004. I 1999 vedtok Noreg og EU forvaltningsplanar for sei, torsk, hyse og raudspette som legg fast bestandsnivå og tiltaksgrenser som grunnlag for å fastsetje kvotar. Forvaltningsplanane for sei, hyse og sil vart reviderte i i avtalen for 2005, mens man i avtalen for 2006 reviderte forvaltningsplanen for torsk. Det står att å revidere planen for raudspette, og å få på plass ein forvaltningsplan for kviting.

I samarbeidet mellom Noreg og EU er det vidare ei hovudutfordring å betre beskatningsmønsteret i Nordsjøen.

I samanhang med arbeidet med betring av beskatningsmønsteret i Nordsjøen er utkast av fisk eit særleg og samansett problem. Utkast skjer ofte når ein tek opp fisk som det ikkje er att kvote på, når fisken er under gjeldande minstemål eller når fisken er teke i strid med gjeldande bifangstreglar. I tillegg blir det ofte fiska meir enn naudsynt, for å kunne velje ut den økonomisk sett mest verdfulle fisken («highgrading»). Resten blir kasta ut, og dette undergrev dei fastsette forvaltningstiltaka. Fisken som blir kasta ut går ikkje inn som ein del av fangststatistikken, sjølv om han døyr når han blir kasta ut. Når fisken ikkje blir tatt i land eller registrert som fangst, blir det naturleg

nok eit avvik mellom registrert fiskedøying og faktisk døying. EU praktiserer eit utkastpåbod, medan utkast er forbode i Noreg for alle kommersielt viktige fiskeslag. Ei løysing på utkastproblemet er ei hovudutfordring for Noreg og EU. Noreg vil fortsette å fokusere på denne problemstillinga.

I samband med den såkalla «torskekrisa» inngjekk Noreg og EU i 2001 eigne avtarar om særskilde tiltak for å betre beskatningsmønsteret i Nordsjøen. Situasjonen for fleire av botnfiskebestandane i Nordsjøen er sidan dette ytterlegare forverra, og då særleg for Nordsjøtorsken. Totalkvoten for torsk blei difor i 2003 redusert med 45 % frå 2002, og Noreg og EU vart i kvoteavtalane for 2004 og 2005 samde om å føre vidare denne kvoten på same lave nivå som i 2003. For 2006 blei kvoten ytterlegare redusert. Under forhandlingane hausten 2005 vart partane også samde om å fortsette det felles arbeidet med å bygge opp att torskebestanden og forbetre beskatninga av botnfisk.

Makrell

Fram til 1999 fastsette Noreg og EU ein «referanse-TAC» for makrell i Nordaust-Atlanteren, som i tillegg til kvotar til Noreg og EU omfattar ein kvote avsett til Færøyane. Fisket i internasjonalt farvatn, som har vore oppe i relativt store kvanta, vart for første gong regulert i 1999 (sjå punkt 3.3.4).

Forvaltningsregimet for makrell har vore gjenstand for usemje mellom Noreg og EU ei lang rekkje år. Hovudproblemet er deling av kvota mellom partane. Til no har Noreg og EU berre avtalt årlege ad hoc arrangement for makrellen. På grunnlag av kjennskap til makrellen sitt utbreiingsmønster, har ein på norsk side meint at ein har eit rettkome krav til ein høgare del av makrellen. Det norske kravet er til no avvist frå EU si side.

Det vert i dag sett makrellkvotar for tre forvaltningsområder. Ut frå ei vurdering av utbreiinga til bestanden, tilgjenge og beskatningsmønster, har Noreg gjort framlegg overfor EU om å opprette eitt forvaltningsområde for makrell med ein TAC som fordelast mellom partane. Noreg har til no ikkje fått gjennomslag for dette. Eit tilleggsproblem er at EU fastsett ein særskilt makrellkvote i bestanden sitt sørlegaste utbreiingsområde (Biscaya).

Kontroll

Generelt er arbeidet for å skjerpa kontroll og overvaking av ressursuttaket i Nordsjøen ei viktig oppgave. Dette blir gjennomført til dømes gjennom utveksling av fangststatistikk og landingsdata, inklusive fiskeaktivitet frå tredjeland, utveksling av observatørar med omsyn til kontroll og overvaking, og satellittsporing av fiskefartøy. Gjensidig satellittsporing vart innført 1. januar 2000.

Like prosedyrar for landing og veking av pelagiske fangstar, og ein standard vasstrekk frå slike fangstar på 2 %, vart innført frå 1. februar 2004. Basert på erfaringane frå innføringa av desse nye vegings- og vasstrekkprosedyrane i fleire EU-land, vart Noreg, EU og Færøyane under trepart-forhandlingane om forvaltninga av makrell hausten 2005 samde om ei ytterlegare skjerping av kontrollen med sjølve fisket og med landingar av makrell. På bakgrunn av det sterke fokuset på landingar av uregistrert norsk arktisk torsk i EU-land, var kontroll eit sentralt tema under forhandlingane med EU hausten 2005. Partane vart einige om at arbeidsgruppa av kontrollektspertar som har arbeidd med kontroll av pelagiske fangstar, skal utvide sitt mandat til også å gjelde kampen mot ulovleg, urapportert og uregulert fiske. Dei skal i tillegg arbeide for å betre kontrollen med landingar av kvitfisk i Nordsjøen.

2006-avtala

Etter to forhandlingsrundar underteikna Noreg og EU, i Brussel 2. desember 2005, ei kvoteavtale for 2006.

Kvoteavtala for 2006 reflekterer den vanskelege situasjonen for botnfisk i Nordsjøen. Partane har vedteke å redusere kvoten på torsk ytterle-

Tabell 3.1 Følgjande kvotar er fastsett for fellesbestandane i Nordsjøen i 2006 (tonn):

Fiskeslag	TAC	Kvotar til Noreg	Kvotar til EU
Torsk	23.205	3.945	19.260
Hyse	51.850	7.0161	44.925
Sei	123.250	64.090	59.160
Kviting	23.800	2.380	21.420
Raudspette	57.441	1.6211	55.820
Makrell	47.132	30.178	16.954
Sild	454.751	131.878	322.873

¹ Kvote til Noreg etter overføring av respektive: 4.910 tonn hyse, og 2.400 tonn raudspette til EU.

gare til 23.205 tonn i 2006, noko som er den lågaste kvoten nokosinne. I tråd med dei reviderte forvaltningsplanane er totalkvotane for hyse og sei redusert frå høvesvis 66.000 og 145.000 tonn i 2005 til 51.850 og 123.250 tonn i 2006. Kvitingkvoten er redusert frå 28.000 tonn i 2005 til 23.800 tonn i 2006, medan kvoten for raudspette er ytterlegare redusert frå 2005 til 2006.

Totalkvoten for makrell er i 2006 sett til 362.510 tonn mot 344.562 tonn i 2005. Av totalkvoten for 2006 kan 47.132 tonn fiskast i Nordsjøen og Skagerrak, 83.185 tonn i Noreg si økonomiske sone nord om 62°N og i internasjonalt farvatn, og 232.194 tonn kan fiskast i EU sitt jurisdiksjonsområde. Den norske makrellkvoten er etter avtala med EU på 113.365 tonn.

Situasjonen for nordsjøsild bestanden er god, men den har hatt sviktande rekruttering dei fire siste åra. I samsvar med den felles forvaltningsplanen er totalkvota difor redusert med 15% til 454.751 tonn i 2006. Det er vidare sett ein bifangstkvote på 42.500 tonn Nordsjøsild i EU sitt fiske etter andre artar i Nordsjøen i 2006.

Partane har høve til å fiske delar av dei enkelte kvotane i den andre parten si sone i Nordsjøen.

Avtala inneheld detaljerte føresegnar om kvar desse kvotane kan fiskast og føresegnar om kva andre artar og mengder som kan inngå i fisket på dei enkelte kvotane.

Situasjonen for tobis og augepål i Nordsjøen er svært vanskeleg, og kvotane for augepål er difor

Tabell 3.2 Etter avtala kan Noreg og EU fiske følgjande kvantum fisk på andre fellesbestandar i 2006 (tonn):

Fiskeslag	Kvotar til Noreg i EU-sona	Kvotar til EU i norsk sone
Augepål	1.000	5.000
Kolmule	152.442	19.000
Tobis	0	0
Blålange	200	
Lange	6.800	1.000
Brosme	4.000	200
Kombinert kvote	140	
Pigghå	90	
Reker		900
Hestmakrell	1.600	
Andre artar	4.720	7.000
Tunge	200	
Breiflabbb		1.750
Sjøkreps		1.300

Tabell 3.3 EU er tildelt følgjande kvotar på eksklusive norske bestandar nord for 62°N i 2006 (tonn):

Fiskeslag	Kvot
Norsk arktisk torsk	18.920
Norsk arktisk hyse	2.760
Sei	3.600
Blåkveite (bifangst)	75
Anna (bifangst)	450

svært låge og kan berre fiskast som bifangst, mens det ikkje vart overføringar av tobiskvotar i det heile i 2006. Dei norske banklinekvotane (blå-lange, lange og brosme) er oppretthaldne på det låge nivået som var i 2005. Kolmulekvota til Noreg i EU-sona auka frå 120.000 til 152.442 tonn i 2006. Breiflabbkvoten til EU i norsk sone er noko redusert frå 1.800 tonn til 1.750 tonn, mens EU sin kvote på sjøkreps er auka frå 1.000 tonn til 1.300 tonn.

EU sin kvote på torsk nord for 62°N for 2006 er redusert frå 2005, medan hysekvoten er auka med 500 tonn frå i fjor. EU har tidlegare også vore tildelt ein kvote på uer gjennom kvotebyttet, men denne kvoten er teken ut av kvotebyttet. Samstundes pliktar Noreg å gje EU ein tilleggskvote av uer på permanent basis utanom kvotebyttet i tråd med brevveksling av 2. mai 1992. Dette kvantumet er i 2006 på 1.500 tonn. Uerkvoten kan berre takast som bifangst nord om 62°N.

Dei norske kvotene på blåkveite, kveite og uer i grønlandske farvatn er på same nivå som i fjor. Det same er Noregs botnfiskkvote i EU-sona. Den norske kvoten på brisling i EU-sona vart auka til 10.000 tonn. Loddekvoten ved Grønland er tatt ut av kvotebyttet for 2006 som følgje av den vanskelege bestandssituasjonen.

Tabell 3.4 Noreg er i 2006 tildelt desse kvotane på eksklusive EU-bestandar (inkludert bestandar i grønlandske farvatn) (tonn):

Fiskeslag	Kvot
Brisling (EU-sona)	10.000
Blåkveite (EU-sona)	350
Reker (Grønlands sone)	2.750
Blåkveite (Grønlands sone)	1.600
Uer (Grønlands sone)	3.500
Kveite (Grønlands sone)	400
Skolest og isgalt (Grønlands sone)	477

3.2.3 Noreg – Færøyane

Dei årlege avtalane mellom Noreg og Færøyane opnar for eit gjensidig fiske i sonene til partane. I forhandlingane med Færøyane blir det lagt vekt på at det skal vere nokolunde balanse i det gjensidige fisket.

Kvoteavtalen mellom Noreg og Færøyane for 2006 blei inngått i København 6. januar 2006. Etter avtalen er Færøyane tildelt kvotar i Noregs økonomiske sone, i fiskerisona ved Jan Mayen og i fiskevernsona ved Svalbard.

I NØS nord om 62°N har Færøyane i 2006 høve til å fiske 2.108 tonn norsk arktisk torsk, 963 tonn hyse, 1.070 tonn sei og 100 tonn andre artar (uer og blåkveite). Samanlikna med 2005 blei hysekvoten, kvoten på sei og kvoten på andre artar auka. Færøyanes seikvote skal også dekkje bifangst i fisket etter torsk og hyse.

Færøyane har fått ein kvote på 1.100 tonn makrell nord om 62°N. Kvoten er 55 tonn høgare enn kvoten i 2005. Avtalen opnar også for at makrellkvoten kan bli fiska i Nordsjøen nord om 57°30'N.

Det blei ikkje gitt loddekvote for 2006.

I dei årlege avtalane mellom Færøyane og Russland får Færøyane kvotar på mellom anna nokre av dei artane som er nemnt ovanfor. For å sikre ei rasjonell utnytting av kvotane har Noreg i ei rekkje år gitt Færøyane høve til å fiske delar av dei kvotane dei har fått av Russland i Noregs økonomiske sone. I 2006 kan Færøyane gjennom denne ordninga fiske 2.780 tonn norsk arktisk torsk og 200 tonn andre artar (uer, sei og blåkveite) i Noregs økonomiske sone nord om 62°N. Overføringane frå russisk til norsk sone går inn i balanserekneskapen for kvoteutvekslinga mellom partane. Overføringa av kvotar frå russisk sone til fiske i NØS skjer etter russisk aksept. Kvotane kan ikkje takast i fiskevernsona ved Svalbard.

I kvoteavtalen pliktar Færøyane å avgrense sitt totale fiske i Barentshavet til dei artane og kvotane dei har fått tildelt av Noreg og Russland, utan omsyn til om fisket skjer i eller utanfor norsk eller russisk fiskerijurisdiksjonsområde.

Av den samla kvoten av andre artar nord om 62°N på 100 tonn tildelt av Noreg og 200 tonn tildelt av Russland, kan Færøyane ikkje fiske meir enn 150 tonn uer. Uer og blåkveite kan berre takast som bifangst.

I Noregs økonomiske sone sør om 62°N er Færøyane tildelt 2.000 tonn kolmule, 500 tonn brisling og 280 tonn andre arter. Kvotane omfattar

også bifangst av andre artar, utanom sei, sild og augepål. Augepål kan i 2006 berre fiskast som uunngåeleg bifangst. Vidare kan færøyske fartøy fiske 600 tonn sei og 1.000 tonn sild. Kvotane omfattar også bifangst i andre fiskeri. Færøyane kan også fiske 300 tonn håbrann/pigghå og 1.000 tonn hestmakrell. Kvotane av håbrann/pigghå og hestmakrell kan også bli fiska nord om 62°N. Kolmulekvoten blei redusert frå 16.800 tonn til 2.000 tonn. Seikvoten i Nordsjøen er redusert frå 1.415 tonn til 600 tonn i forhold til avtalen for 2005. Det blei ikkje gitt kvote på tobis i 2006.

I fiskerisona ved Jan Mayen er Færøyane tildelt ein kvote på 50 tonn reker som prøvefiske utanfor 12 n. mil. Når det gjeld fiskevernsona ved Svalbard, skal Færøyane avgrense sitt fiske til maksimum 946 tonn norsk arktisk torsk og inntil 228 tonn andre artar, vesentleg uer og blåkveite, som berre kan takast som bifangst. Den færøyske torskekvoten blir fastsett etter dei same prinsippa som gjeld for utrekninga av kvotane til andre land som har hatt eit tradisjonelt torskefiske i sona. Færøyane pliktar å avgrense det færøyske rekefisket i fiskevernsona ved Svalbard i samsvar med gjeldande norske forskrifter.

I Færøyanes økonomiske sone er Noreg i 2006 tildelt ein kvote på 2.457 tonn lange/blålange, 1.800 tonn brosme, 100 tonn sei og 910 tonn andre artar. Kvoten av andre artar skal berre fiskast som bifangst. Det er ein føresetnad at fisket skal drivast med seigarn eller bankline. Seikvoten kan likevel bli fiska med trål. Deltakinga i dette fisket er avgrensa til maksimalt 12 fartøy samstundes. Ut over dette kan eitt fartøy drive forsøksfiske med teiner. Dei lisensierte fartøya kan fiske i eit nærmare bestemt område (Færøybanken) i inntil 10 dagar kvar tur, likevel ikkje ut over 27 dagar i løpet av 2006.

I Færøyanes økonomiske sone har Noreg i tillegg fått ein kvote på 20.800 tonn kolmule. Noreg er også tildelt 1.577 tonn makrell, ein reduksjon på 1.291 tonn frå 2005. Noreg kan i tillegg fiske 300 tonn pigghå/håbrann som prøvefiske. Hestmakrellkvoten er for 2006 fastsett til 230 tonn.

3.2.4 Noreg – Grønland

Det har vore forhandla fram årlege fiskeriatvitalar mellom Noreg og Grønland sidan 1991. For norske fiskarar er kvotane på dei kommersielt viktige artane blåkveite og kveite av størst verdi. I tillegg til desse kvotane får Noreg mellom anna reker, blåkveite, uer og lodde frå EU i grønlandske farvatn.

Etter protokollen av 7. desember 2005 kan grønlandske fiskarar i 2006 ta desse kvantuma i norske jurisdiksjonsområde:

I NØS nord om 62°N: 1.800 tonn norsk arktisk torsk, 300 tonn norsk arktisk hyse, 850 tonn norsk arktisk sei og inntil 150 tonn andre artar som bifangst (uer og blåkveite). Torskekvoten kan også fiskast i fiskevernsona ved Svalbard. Dette elementet gjeld så lenge trepartsavtalen om lodde står ved lag. Nord om 62°N blei kvoten på torsk redusert med 40 tonn, seikvoten er redusert med 75 tonn, medan kvoten på hyse er vidareført, på same nivå som i 2004. Som ein del av avtalen kan Grønland fiske delar av dei torske- og hysekvotane som Grønland er tildelt av Russland i Noregs økonomiske sone nord om 62°N, under føresetnad av russisk aksept av ei slik ordning. Også dette elementet gjeld så lenge trepartsavtalen om lodde står ved lag.

I avtalen forpliktar Grønland seg til å avgrense sitt totale fiske i Barentshavet til dei artane og kvotane dei har fått tildelt i avtalane med Noreg og Russland, utan omsyn til om fisket skjer i eller utanfor Noregs og Russlands jurisdiksjonsområde.

I NØS sør om 62°N: 925 tonn sei. Kvoten er redusert med 75 tonn frå 2005. Andre botnfiskarar kan berre fiskast som bifangst, men avgrensa til 100 tonn og innanfor norske føresegnar om bifangst.

Noreg har fått tildelt desse kvantuma i Grønlands sone i 2006:

Ved Vest-Grønland: 650 tonn blåkveite. Denne kvoten er på same nivå som i 2005. Ved fiske etter blåkveite ved Vest-Grønland i 2006 kan trålfiske finne stad sør om 64°30'N eller nord om 68°N med inntil 6 trålarar i sona samstundes. Noreg må melde frå innan utgangen av januar kor stor del av kvoten ein ønskjer å fiske nord om 68°N, maksimum er 200 tonn.

Ved Aust-Grønland: 425 tonn blåkveite, 600 tonn uer fiska med pelagisk trål, 100 tonn uer fiska med bunntål og 335 tonn kveite. Kvoten av blåkveite og uer fiska med bunntål er dei same som i 2005. Kvotane av uer fiska med pelagisk trål blei redusert med 125 tonn, og kvoten av kveite blei redusert med 15 tonn.

Ved Vest- og Aust-Grønland: 625 tonn torsk. Kvoten er auka med 25 tonn frå 2005. På grunn av stort innslag av ungfisk i bestanden skal kvoten av torsk i 2006 fiskast med line.

I tillegg kjem 150 tonn av andre artar som bifangst.

Noreg og Grønland inngjekk ein avtale om kontrollsamarbeid 4. mars 2005.

Partane er samde om at ein i løpet av 2006 skal foreta ein gjennomgang av gjeldande satellittspøringsavtale med tanke på ei oppdatering og evaluering. Partane tek også sikte på å legge til rette for eit pilotprosjekt for gjensidig elektronisk fangst og aktivitetsrapportering (elektronisk rapporteringssystem, ERS) i løpet av 2006.

3.2.5 Noreg – Island

Gjennom trepartsavtalen av 15. mai 1999 mellom Noreg, Island og Russland om visse samarbeidsforhold på fiskeriområdet («Smottholsavtalen»), greidde norske og russiske styresmakter å gjere slutt på det uregulerte islandske fisket på regulerte bestandar i internasjonalt område i Barentshavet («Smottholsavtalen» er gitt ei omtale i St.meld. nr. 49 (1998 – 1999)). Den tosidige avtalen mellom Noreg og Island, også av 15. mai 1999, regulerer bytet av fisk mellom Island og Noreg.

Etter den tosidige avtalen kan Island i sesongen 2005/2006 fiske 4.237 tonn norsk arktisk torsk i NØS nord om 62°N. I tillegg kjem ein bifangstkvote av andre artar i torskefisket på 30 %. Som kompensasjon for den islandske torskekvoten har norske fiskarar ein kvote botnfisk og ein loddekvote i Islands økonomiske sone (IØS). Botnfiskkvoten ligg fast på 500 tonn pluss bifangst. Loddekvoten blir justert i takt med totalkvoten for norsk arktisk torsk. For sesongen 2005/2006 er loddekvoten sett til 16.681 tonn.

3.2.6 Noreg – EU (fisket i Skagerrak/Kattegat)

Dei årlege avtalane om fisket i Skagerrak/Kattegat blir inngått på grunnlag av trepartsavtalen av 1966 mellom Noreg, Danmark og Sverige. EU forhandlar på vegne av Danmark og Sverige.

Avtalen fastset totalkvotar og fordelinga av desse for bestandane torsk, hyse, kviting, raudspette, sild, brisling og reker. Fordelinga av

totalkvotane er basert på det tradisjonelle fiskemønsteret i området. Fordelingsmønsteret har vore stabilt. Det norske fisket utgjør ein liten del av det totale fisket, og silde- og rekefisket er av størst interesse for norske fiskarar. EU (Danmark og Sverige) har størstedelen av dei enkelte kvotane.

Noreg og EU blei 2. desember 2005 samde om reguleringane for fisket i Skagerrak og Kattegat i 2006.

Totalkvoten for hyse og torsk er redusert med 829 tonn og 585 tonn, medan totalkvotane for kviting er uendra i forhold til kvotane i 2005. Kvoten for raudspette noko auka, medan sildekvoten er redusert med 14.400 tonn. Totalkvotene for reker og brisling er noko auka samanlikna med 2005.

Etter den tosidige fiskeriatvaten mellom Noreg og EU kan visse norske fartøy fiske delar av den norske makrell- og seikvoten avsett for Nordsjøen også i Skagerrak. Etter den same avtalen kan svenske fiskarar ta eit kvantum på 1.865 tonn makrell i Skagerrak og i Nordsjøen i 2006.

Det skjer ei utveksling mellom sildebestandane i Nordsjøen og Skagerrak/Kattegat. Det tidlegare høge fisket etter ungsild frå nordsjøsildebestanden i ulike fiskeri med småmaska reiskap i Skagerrak, er dei siste åra vesentleg redusert i forhold til tidlegare. Reguleringane av sildefisket i Skagerrak følgjer av reguleringstiltaka for sild i Nordsjøen. Det er fastsett ein bifangstkvote på totalt 20.528 tonn nordsjøsilde i industritrålfisket og i brislingfisket i Skagerrak/Kattegat i 2006. Som i 2005, vil norske fiskarar også i 2006 kunne fiske inntil 50 % av den norske Skagerrak-kvoten på sild i norsk sone av Nordsjøen.

3.2.7 Noreg – EU (Sverige)

Strukturen i avtalen med Sverige har vore stabil, og det har såleis ikkje blitt opna opp for nye fiskeri.

Kvoteavtalen om svensk fiske i den norske delen av Nordsjøen i 2006 blei underskriven av Noreg og EU i Brussel 2. desember 2006.

Svenske fiskarar fekk desse kvotane i norske farvatn i 2006:

I NØS sør for 62°N: 382 tonn torsk, 707 tonn hyse, 880 tonn sei, 190 tonn samanlagt av lyr og kviting, 158 tonn reker, 963 tonn sild, 275 tonn makrell, 800 tonn industrifisk (av denne kvoten kan inntil 400 tonn vere hestmakrell) og andre fiskeslag på eit tradisjonelt nivå. Kvotane for torsk, hyse, sei, sild og makrell er reduserte frå 2005, medan kvoten for reker er noko auka. Dei andre kvotane er ført vidare frå 2005.

Tabell 3.5 Desse kvotane gjeld for 2006 (tonn):

Fiskeslag	TAC	Kvotar til Noreg	Kvotar til EU
Torsk	3.315	108	3.207
Hyse	3.189	134	3.055
Kviting	1.500	27	1.473
Raudspette	7.680	154	7.526
Reker	11.200	5.219	5.981
Sild	81.600	10.883	70.717
Brisling	52.000	3.900	48.100

3.2.8 Regulering av norsk vårgytande sild i Nordaust-Atlanteren

Det er ikkje kome i stand ein fempartsavtale mellom Noreg, Russland, EU, Færøyane og Island om regulering av fisket etter norsk vårgytande sild i Nordaust-Atlanteren for 2006.

Noreg har i forhandlingane om ein avtale for 2006 framleis eit krav om ein auke i den norske delen av totalkvoten. Noreg grunnir kravet sitt ut i frå prinsippet om sonetilhøyring, og dessutan at Noreg fekk ein urimelig låg del av TAC då den første fempartsavtalen blei inngått i 1997.

Noreg har i mangel av ein fempartsavtale underskrive ein førebels tosidig avtale med EU og Russland for 2006. Avtalen med EU vart inngått 9. desember og inneber at EU kan fiske og lande 62.000 tonn norsk vårgytande sild nord for 62°N, av ein total kvote på 868.000 tonn for 2006, i Noregs økonomiske sone og fiskerisone rundt Jan Mayen. Avtalen var del i at det blei nådd brei semje med EU på ein rekkje område på fiskerisida hausten 2005.

Avtalen med Russland inneber at farty frå Russland kan fiske i NØS i 2006 i tråd med tradisjonelt fiske.

3.2.9 Regulering av lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen

Ein trepartsavtale om loddebestanden ved Island, Grønland og Jan Mayen blei underskriven 12. juni 1989. Rammeavtalen om reguleringane i loddefisket er reforhandla tre gonger: 25. juni 1992, 29. juni 1994 og 18. juni 1998. Dei mest sentrale elementa i desse avtalane omhandlar kva prosentdelar dei tre partane skal ha av totalkvoten for lodde, og i kva omfang partane kan fiske av sin kvote i sonene til dei andre partane kvar loddese-song.

Island valde 30. oktober 2002 å seie opp trepartsavtalen med Noreg om regulering av lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen. Avgjerda hadde verknad frå 1. mai 2003. På denne bakgrunnen blei det opna nye forhandlingar mellom partane i juni 2003. Forhandlingane leidde frem til ein ny avtale basert på hovudelementa i den tidlegare avtalen. Hovudendringa i den nye avtalen er at den gjeld for eitt år om gongen, framfor tre år i den gamle avtalen. Vidare blei artikkel 10 om satellittsporing teken ut, ettersom punktet var foreldd. Ingen av partane valde å seie opp avtalen innan fristen. Avtalen vil dermed også gjelde for 2006.

3.2.10 Forhandlingar om eit forvaltningsregime for kolmule

Sidan 1999 har dei landa som er definerte som kyststatar til kolmule – Noreg, EU, Færøyane, Island og Grønland – saman med Russland som spesielt invitert part, arbeidd med å etablere eit forvaltningsregime for heile kolmulebestanden.

16. desember 2005 blei det underteikna ein kyststatsavtale mellom EU, Færøyane, Island og Noreg. Til saman får Noreg 26,245 % av kyststatane sin totale fangst på 2 millionar tonn for 2006. Noreg får 524.900 tonn kolmule som Noreg kan fiske i tillegg til det Noreg byter gjennom bilaterale avtarar.

Avtalen tek opp i seg ein langsiktig forvaltningsstrategi som inneber ein årleg reduksjon av fisket inntil forvaltningsmåla er nådd. Kyststatane vil leggje fram forvaltningsstrategien i avtalen for ICES for evaluering og ta omsyn til råd som måtte komme. Kyststatane var også einige om å søke å bli samde om eit vedtak gjennom NEAFC for avsetning til andre statar.

I tilknytning til at Noreg inngår ein kyststatsavtale om kolmule, har Noreg blitt einige med EU om ein bilateral avtale om korleis fisket skal gjennomførast. I følgje avtalen kan Noreg fiske 61 % av norsk del under kyststatsavtalen i EU-farvatn. For 2006 utgjer dette 320.189 tonn. I tillegg kan heile kvota av kolmule i EU-avtalen, 152.442 tonn, fiskast i same områder. Til saman gir dette norske fartøy tilgang for fiske av 472.631 tonn kolmule i EU-farvatn i 2006. I færøyske sone har Noreg tilgang til å fiske totalt 80.800 tonn kolmule.

Noreg ser avtaler om sonetilgang som svært viktig med tanke på å verne viktige oppvekstområde for kolmule, mellom anna i norsk økonomisk sone.

3.2.11 Regulering av makrell

På bakgrunn av ekspansjonen i det uregulerte makrellfisket i internasjonalt farvatn, fremja Noreg, EU og Færøyane eit felles forslag om regulering av makrellfisket i internasjonalt farvatn på det ekstraordinære årsmøtet i NEAFC 8.-9. februar 1999. Forslaget blei vedteke mot stemmene til Russland og Island.

Med det felles forslaget aksepterte Noreg og EU implisitt at Færøyane er kyststat til makrellbestanden. Dette førte til at dei tre partane kunne begynne forhandlingar om etablering av eit nytt forvaltningsregime for makrell. Drøftingane vart sluttført 19. november 1999 då dei tre partane

underteikna ei avtale om forvaltninga av makrell i Nordaust-Atlanteren for 2000. Partane har inngått tilsvarende avtalar for åra 2001 til 2006.

Trepartsavtalen inneheld ein sameint langtidsstrategi for forvaltninga av makrell som skal sikre at uttaket av bestanden skjer innanfor forsvarlege biologiske rammer. Dette vil gje grunnlag for eit berekraftig fiske og høgare langtidsutbytte.

Fordelinga mellom Noreg og EU er gjenstand for bilaterale forhandlingar. Dette er følgt opp i den bilaterale kvoteavtala mellom Noreg og EU for 2006 (sjå punkt 3.2.2). Færøyene har i 2006 ein kvote på 12.887 tonn makrell.

På årsmøtet i NEAFC vedtok partane ei regulering av makrell i internasjonalt farvatn som inneber ein kvote for dette området på 42.289 tonn i 2006. Av denne kvoten blei det sett av 24.476 tonn til Russland, 16.544 tonn til kyststatane og 1.269 tonn til Island. Kvoten til kyststatane er fordelt med 9.208 tonn til Noreg og EU og 7.337 tonn til Færøyane. Island har reservert seg mot NEAFC-reguleringa.

3.2.12 NAFO

Den nordvestatlantiske fiskeriorganisasjonen, NAFO, fastset kvotar i internasjonalt farvatn i området mellom Grønland, Canada og USA. Konvensjonen som NAFO er grunnlagd på omfattar i prinsippet alle bestandar i området utanom laks, tunfisk, sverdfisk og kval. For bestandar som vandrar mellom kanadisk sone og NAFO-området, fastset NAFO reguleringar og kontrolltiltak i samråd med Canada.

Figur 3.2 viser NAFOs konvensjonsområde.

Noreg har kvoterettar i NAFOs reguleringsområde på 9,26 % av torskekvoten i underområde 3M og 30 % av totalkvoten for lodde i 3NO. Grunna den dårlege bestandssituasjonen for torsk og lodde er det sett forbod mot eit direkte fiske av desse artane i NAFO-området. Noreg har òg sidan 1993 fiska reker i 3M (Flemish Cap).

Rekebestanden ved Flemish Cap er ikkje kvoteregulert, men blir regulert ved at ein avgrensar talet på fartøy og fiskedøgn.

NAFOs vitskapskomité gav i 1998 for første gong ei kvotetilråding for rekefisket ved Flemish Cap. Spørsmålet om å innføre kvoteregulering i staden for å regulere talet på deltakande fartøy og fiskedøgn i rekefisket ved Flemish Cap har sidan vore drøfta fleire gonger, utan at partane hittil har klart å kome fram til ei endeleg avklaring. Derfor var spørsmålet om ei kvoteregulering av reker i 3M ikkje tema i organisasjonen for fisket i 2006,

men det kan kome opp seinare. På årsmøtet hausten 2005 vedtok partane same regulering som tidlegare år, slik at norske fartøy også i 2006 kan fiske i til saman 1.985 fiskedøgn i underområde 3M. 32 norske fartøy kan ta del i fangsten. I underområde 3L auka Noregs kvote frå 144 tonn i 2005 til 244 tonn i 2006 som følgje av auke i bestanden. Dette kan fiskast av eitt norsk fartøy.

Delar av uerbestanden i Irmingerhavet, som blir forvalta av NEAFC, har dei seinaste åra vore observert og delvis utnytta i NAFO-området. For 2005 fastsette NAFO ein eigen kvote på 7.500 tonn uer for dei NAFO-medlemmane som ikkje er medlemmar av NEAFC, medan NEAFC-medlemmane kunne fiske inntil 25.000 tonn av NEAFC-kvoten i NAFO-området. Dette innebar at den norske uerkvoten for 2005 var ein totalkvote for begge områdene, og at kvotar tekne i eitt område blei rekna mot kvotar tekne i det andre området. (Sjå pkt. 3.2.13). Denne reguleringa er ført vidare i 2006.

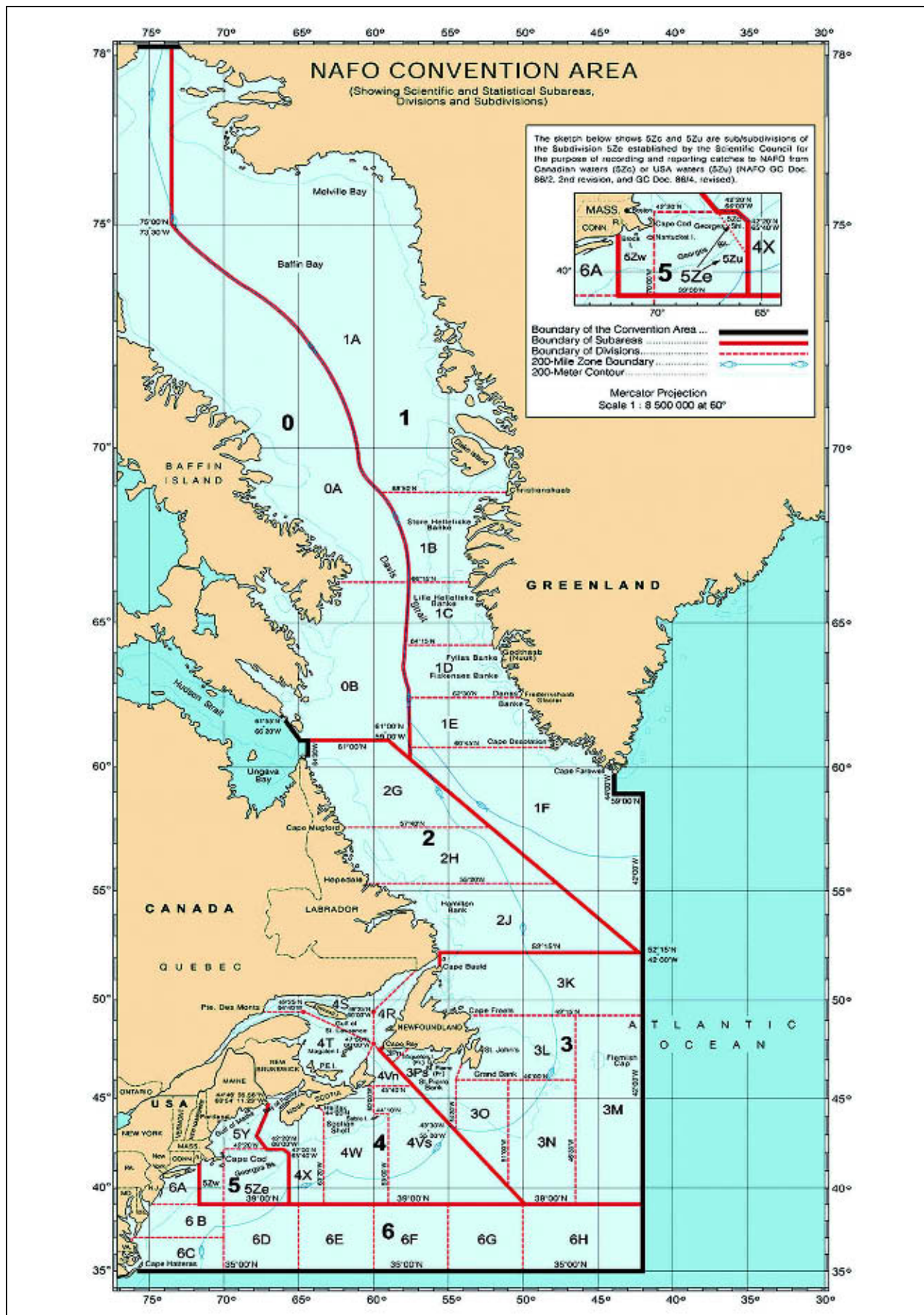
Bestanden av blåkkeite er dramatisk endra, og Vitskapskomitéen anbefalte eit uttak av blåkkeite på 16.000 tonn i 2004, mot ein kvote på 42.000 tonn i 2003. På årsmøtet hausten 2003 blei partane etter til dels lange og vanskelege forhandlingar einige om at dei over ein fireårsperiode skal trappe ned frå 20.000 tonn i 2004 til 16.000 tonn. Dei blei også einige om ein plan for gjenoppbygging av blåkkeitebestanden. Planen står fast og gir ein kvote på 18.500 tonn for 2006. Det er særleg Canada og EU, og til ein viss grad Russland og Japan, som desse tiltaka får størst følgjer for, i og med at det er desse statane som har dei største delane av blåkkeitekvoten.

Heile kvoten på 18.500 tonn er no delt mellom dei som har fiska mest på blåkkeite i NAFO-området dei siste åra. Noreg er ikkje blant desse landa, og kan ikkje fiske blåkkeite før totalkvoten kjem opp på 30.000 tonn. Då gjeninnførast ein «others»-kvote på 1.300 tonn. Dette vil kunne gjere det mogleg for Noreg å fiske blåkkeite, då dei fleste andre «konkurrentane» no har faste kvoter.

Basert på arbeidet i kontrollkomiteen, STAC-TIC (Standing Committee on International Control), blei det vedteke enkelte endringar av NAFOs kontroll- og handhevingsregime. Blant anna blei det, på norsk initiativ, vedteke eit meir omfattande og presis system for rapportering ved omlasting av fangstar. Dei to siste åra har det vore i gang et pilotprosjekt angående observatørar, for å få betre og hyppigare rapportering. Man hadde ikkje tilstrekkeleg data til å evaluere prosjektet og det blei vedteke å forlenge med eitt år.

I STACFAC (Standing Committee on the Fish-

Figur 3.2 NAFOs konvensjonsområde

ing Activities of Non-Contracting Parties in the Regulatory Area) kom ein med anbefaling om eit system for å svarteliste fartøy som har delteke i eit IUU-fiske i NAFO-området og som tilhøyrer statar som ikkje er medlemmer av organisasjonen. Dette vart vedteke på årsmøtet, slik at NAFO og no har eit slikt system. Systemet byggjer i stor grad på dei ordningane som allereie er vedteke for CCAMLR og ICCAT. Det vart ikkje semje om eit tilsvarende system for medlemsstatar.

Meir informasjon finst på NAFOs heimesider: <http://www.nafo.ca>

3.2.13 NEAFC

Den nordaustatlantiske fiskerikommisjonen NEAFCs myndigheitsområde er i utgangspunktet avgrensa til områda utanfor 200-milssonene. Når det gjeld reguleringar av fisket på bestandar som vandrar både innanfor og utanfor 200 n. mil, har kommisjonen i første rekkje ein samordnande funksjon. NEAFC kan likevel gjere vedtak om reguleringstiltak innanfor den økonomiske sona til ein part, dersom vedkomande part ønskjer det og støttar at eit reguleringstiltak blir sett i verk. Blant bestandane i Nordaust-Atlanteren, som har eit utbreiingsområde som også omfattar det opne hav, finst mellom anna kolmule, makrell, uer og norsk vårgytande sild.

I desember 2005 vart kyststatane for første gang samde om regulering av fisket etter kolmule. På årsmøtet i NEAFC i november 2005 vart partane samde om at når kyststatane vart eininge om ein fordeling av bestanden, skulle det fremjast eit forslag til reguleringstiltak for kolmule i NEAFC-område for 2006, som skulle sendast på postavstemming. Partane har såleis blitt samde om ei kvote på 253.000 tonn kolmule i NEAFC sitt reguleringsområde. Av denne kvoten er det sett av 100.000 tonn til Russland og 10.000 tonn til Grønland. Resten er fordelt mellom kyststatane etter fordelinga fastsett i kyststatsavtalen (sjå punkt 3.2.10).

NEAFC vedtok i 1996 for første gong eit avgrensa uttak på oseanisk uer i Irmingerhavet. Partane i NEAFC blei på årsmøtet i 2005 samde om reguleringstiltak for fiske av uer i Irmingerhavet i 2006 og fastsette ei totalkvote på 62.416 tonn. Av dette har Noreg ein part på 2.231 tonn. Russland har reservert seg mot reguleringa i NEAFC.

Delar av uerbestanden i Irmingerhavet, som blir forvalta av NEAFC, har dei seinaste åra vore observert og delvis utnytta i NAFO-området. Den norske uerkvoten for 2006 er, som i åra 2001 til

2005, ein totalkvote for begge områda. Den norske totalkvoten for 2006 er totalt på 3.331 tonn etter overføringar som følgje av kvoteavtalen med EU og Grønland.

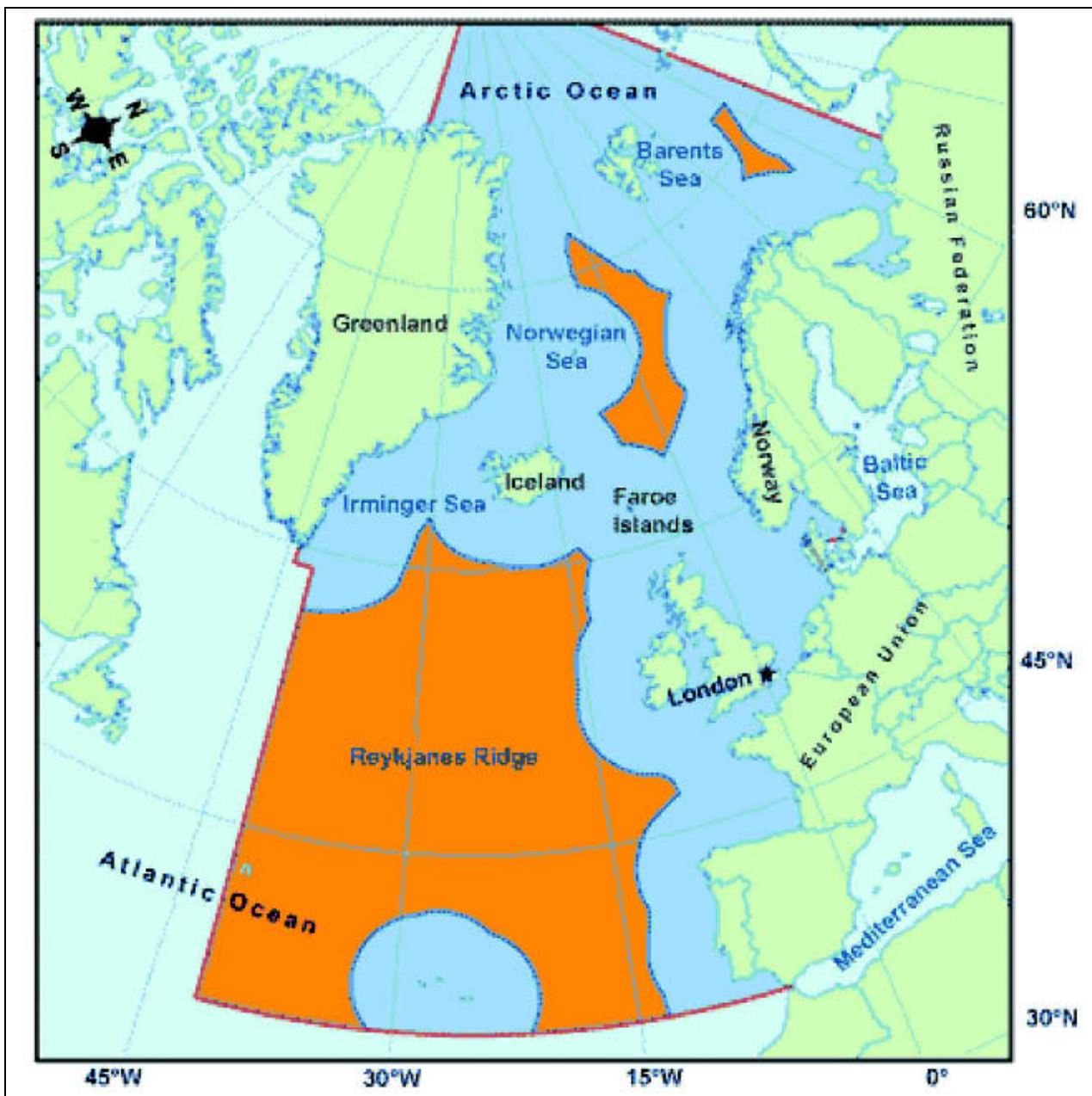
NEAFC har gjort vedtak om å avgrense fangsten av norsk vårgytande sild i områda utanfor nasjonal jurisdiksjon i 2004, men vedtaket vil først tre i kraft når ein kyststatsavtale for norsk vårgytande sild er på plass (sjå punkt 3.2.8). Ein slik avtale er hittil ikkje kome i stand for 2006.

På årsmøtet i NEAFC i 2000 vedtok partane for første gong ei regulering av fisket etter makrell i internasjonalt farvatn. Kvoten for dette området blei for 2006 fastsett til 42.298 tonn. Island har reservert seg mot denne reguleringa (sjå punkt 3.2.11).

NEAFC har innleidd ein prosess med sikte på å etablere eit forvaltningsregime for djuphavsressursane utanfor jurisdiksjonsområda til kyststatane. På årsmøtet i 2002 var det semje om å innføre mellombelse forvaltningstiltak som gjekk ut på at partane skulle fryse sin innsats. På eit ekstraordinært møte i mai 2003 drøfta kommisjonen permanente forvaltningstiltak, men partane oppnådde ikkje semje om dette. Partane vedtok på årsmøtet i 2003 å setje ned ei arbeidsgruppe som skal arbeide vidare med regulering av djuphavsartar. På årsmøtet i 2004 var det semje om at partane i 2005 skal redusere innsatsen i fiske etter djuphavsartar med 30 %. Det var også semje om å utvide talet av artar som skal omfattast av denne reguleringa frå 22 til 49 artar. Reduksjonen er ført vidare i 2006. Noreg tok opp spørsmål knytta til tapte og forlatte garn i djuphavsfiske på årsmøtet. Som eit resultat vart det vedteke eit mellombels forbod mot fiske med garn på djupare vatn enn 200 meter inntil NEAFC har utvikla eit teknisk regelverk for garnfiske, med regler mellom anna om røkting av garn.

Partane vart på årsmøtet i prinsippet einige om endringar i konvensjonsteksten for å gi organisasjonen mandat til å foreta ein meir heilskapleg og økosystembasert forvaltning av ressursane i konvensjonsområdet. Forslaget inneber at konvensjonsteksten vert oppdatert i forhold til den utviklinga som har skjedd på dette området sidan 1982, vedrørande Havrettstraktaten, FN-avtalen om fiske på det opne hav mv. Konvensjonsendringa vart ikkje formelt vedteken ettersom ikkje alle partane hadde mandat til dette. Det var semje om at forslaget skulle sendast på postavstemming når alle partane hadde klarert sine mandat.

Partane vedtok på årsmøtet i 2005 for første gong ei sokalla svarteliste, det vil seie ei liste over

Figur 3.3 NEAFCs konvensjonsområde

fartøy som ikkje hadde rett til å fiske i NEAFC område eller som har motteke fisk frå slike fartøy.

NEAFC si permanente gruppe for kontroll og handheving fikk på årsmøtet i oppdrag å legge fram eit forslag til regelverk for havnestatskontroll etter ein modell utvikla av FAO. Forslaget skal leggst fram på årsmøtet i 2006.

Det vart vidare semje om å foreta ei evaluering av organisasjonen i 2006.

Meir informasjon finst på NEAFCs heimesider: <http://www.neafc.org/>

3.2.14 IWC, NAMMCO OG CITES

IWC

Noreg er medlem av Den internasjonale kvalfangstkommissjonen, IWC, som regulerer fangst av større kvalartar. IWC blei oppretta for å sikre ei berekraftig forvaltning av kvalressursane, og Noreg deltek på årsmøta og andre møte om forvaltning av kval. I 1982 vedtok IWC eit totalforbod mot all kommersiell kvalfangst. Noreg har reservert seg mot dette forbodet, og er derfor ikkje bunden av det. Før IWC vil oppheve moratoriet, vil organisasjonen ha på plass eit revidert forvalt-

ningsregime. Dette har det vore arbeidd med sidan 1994. Arbeidet står no i stampe, og ingen veit korleis ein kan finne ei løysing på denne saka. Dette vil bli drøfta på årsmøtet i juni 2006.

Forskarane i IWC har etablert spesielle prosedyrar for vurdering av dei ulike kvalbestandane og uttaket av dei. Kvoteberekningsmodellen, som er svært konservativ, er utvikla slik at den kan brukast til å berekne kvotar for alle bardekvalartar. Den norske kvoten fastsettast på bakgrunn av det arbeidet som er gjort i IWCs vitskapskomité. For 2006 har Noreg autonomt fastsett ein norsk kvote på 1052 dyr.

Under årsmøtet i 2006 vil Noreg legge fram forslag til ei justering av kvoteberekningsmodellen basert på forskning som er gjennomført i Noreg. Ein reknar med at det vil føre til høgare kvotar for norsk fangst.

Meir informasjon finst på IWC's heimesider: <http://www.iwcoffice.org/>

NAMMCO

Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen, NAMMCO, blei etablert i 1992. Hovudoppgåva var å arbeide for vern og forvaltning av sjøpattedyr i Nord-Atlanteren basert på vitskaplege råd. Arbeidet er konsentrert om småkval, sel og kvalross, men studiane og samarbeidet omfattar òg dei store kvalartane. Noreg er saman med Færøyane, Grønland og Island medlem i kommisjonen. Danmark, Russland, Canada og Japan møter regelmessig som observatørar, medan Canada og Russland tek aktivt del i arbeidet i arbeidsgrupper.

NAMMCO har lykkast godt i arbeidet med å forbetre jaktmetodar, eit arbeid som har interesse langt utover medlemslanda i NAMMCO. Representantar frå alle dei nordiske landa, Russland, Canada og USA deltok på eit seminar om jaktmetodar for sel hausten 2004. Resultatet av dette arbeidet gir grunnlag for å revidere delar av det norske regelverket for selfangst.

NAMMCOs vitskapskomité driv forskning på sjøpattedyr i Nord-Atlanteren. Det siste året har det vore nært samarbeid med vitskapskomiteen i IWC om å få til eit betre vitskapleg grunnlag for forvaltning av finkval i Nord-Atlanteren. Arbeidet med å utvikle fleirbestandsmodellar går sakte fordi ein ventar på framdrift i nasjonale forskingsprosjekt. Dette arbeidet er viktig for forvaltninga av dei marine ressursane, og Noreg går inn for at NAMMCO skal prioritere arbeidet med økosystembasert tilnærming til forvaltning av sjøpattedyr i våre havområde.

Meir informasjon finst på NAMMCOs heimesider: <http://www.nammco.no/>

CITES

Konvensjonen om internasjonal handel av trua dyre- og planteartar, CITES («Convention of International Trade in Endangered Species of Fauna and Flora»), regulerer internasjonal handel med artar frå vill fauna som anten er trua av utrydding, eller som kan bli det om ikkje handelen blir regulert. I 1983 blei vågekval ført opp på liste I under CITES. Dette inneber eit forbod mot handel med produkt av vågekval. Noreg har reservert seg mot denne listinga fordi vågekvalen ikkje fyller kravet om å vere trua av utrydding.

Noreg har arbeidd for å få opna for kontrollert handel med produkt av vågekval ved å fremje forslag om å endre listinga av vågekval. Dette blei for tredje gong forsøkt oppnådd på CITES' partskonferanse i april 2000, utan at ein fekk det nødvendige 2/3 fleirtal. På partsmøta i CITES i 2002 og 2004 blei det frå norsk side ikkje fremja nye forslag om nedlisting. Neste partsmøte er våren 2007.

Etter ei samla vurdering blei det frå norsk side i januar 2001 gjort vedtak om å opne for eksport av norske produkt av vågekval under bestemte vilkår. Det er eksport mindre kvanta til Færøyane og Island, og det arbeidast med å få tilgang til den japanske marknaden.

Dei siste 10 åra har det vore ei aukande interesse i CITES for å liste fisk og andre marine artar. Noreg har fått aksept for at forslag til listing av marine artar skal vurderast av eit ekspertpanel i FAO før CITES kan ta stilling til dei. Dette skjedde før partsmøtet hausten 2004, men det var fleire land som ikkje la vekt på tilrådingane frå FAO-ekspertane. På møtet i 2004 vedtok CITES samrøystes nye kriterium for listing av artar. Desse blei likevel ikkje avgjerande for alle land, idet dei av politiske omsyn inntok ei anna haldning når ein drøfta artar som opinionen er oppteken av.

Meir informasjon finst på CITES' heimesider: <http://www.cites.org/>

3.2.15 CCAMLR

Kommisjonen for bevaring av marine levende ressursar i Antarktis, CCAMLR, blei oppretta i 1981 med Noreg som ein av grunnleggarane. «Bevaring» er i konvensjonen definert slik at det omfattar rasjonell utnytting av ressursane. I byrjinga blei CCAMLR omtala som krill-konvensjo-

nen. Utanom fisket etter krill føregår det eit direkte fiske etter antarktisk tannfisk, patagonisk tannfisk og makrell-isfisk i området.

CCAMLR vedtek årleg tilrådingar av totalkvotar for dei ulike artane i konvensjonsområdet, som utgjer det meste av Sørishavet. CCAMLR deler ikkje totalkvotane mellom dei enkelte medlemmene. I utgangspunktet er det såleis ope for eit «olympisk» fiske, men til ein viss grad blir kvotane delte etter avtale mellom dei statane som driv det konkrete fisket.

Noreg fastsette 13. mars 1998 ei føresegn om regulering av fiske med norske fartøy i Antarktis (CCAMLR-området). Føresegna gjeld for norske statsborgarar og personar busett i Noreg som driv fiske med norske fartøy i havområda på den sørlege halvkula, som er underlagt konvensjonen av 20. mai 1980 for bevaring av levande marine resursar i Antarktis. Det er forbod mot å drive fiske utan at det er innhenta løyve frå norske styresmakter. Som i 2004 dreiv ein norsk båt forsøksfiske etter patagonisk tannfisk i CCAMLR-området i 2005.

Det er store krillressursar i Sørishavet. I år deltar eit norsk fartøy i fiske etter krill. På sikt kan fisket etter krill bli særskilt viktig i CCAMLR-området. Det er inngått ei avtale mellom Noreg og Storbritannia om vitenskapleg observasjon av dette fisket.

Noreg deltok på CCAMLRs årsmøte i 2005. Det har lenge vore fokusert på det ulovlege (innanfor dei økonomiske sonene) og uregulerte (på det opne hav innanfor konvensjonsområdet) fisket etter patagonisk tannfisk, såkalla «IUU-fiske». Sjølv om estimata for IUU fiske er usikre, er det teikn som tyder på at omfanget no er monaleg mindre enn for få år sidan. Fisket gjennomførast både av fartøy som fører flagget til CCAMLR-medlemmer og fartøy under framandflagg. CCAMLR har i løpet av dei siste åra skipa ei rekkje tiltak for å motverke denne aktiviteten. I 2005 ble det vedtatt ein resolusjon om samarbeid med land som ikkje er med i CCAMLR. Regelverket for svartelisting av fartøy blei også justert.

Det er innført eit fangstdokumentasjonssystem for å overvake internasjonal handel og vise at patagonisk tannfisk som blir importert til eit medlem av organisasjonen, er teke i samsvar med CCAMLRs regelverk eller teke utanfor CCAMLR-området. Det blir gjennomført ei kontinuerleg evaluering for å betre systemet og tette eventuelle smothol. Noreg sette i verk dette systemet i mars 2000. Elektronisk fangstdokumentasjon ser ut til å være vanskelegare å forfalske enn tradisjonell

dokumentasjon. Ei prøveordning med slik fangstdokumentasjon har vore i drift eit par år.

Meir informasjon finst på CCAMLRs heimesider: <http://www.ccamlr.org/>

3.2.16 ICCAT

Den internasjonale kommisjonen for bevaring av atlantisk tunfisk, ICCAT, blei etablert i 1969. Fiskeriorganisasjonens primære funksjon er bevaring og forvaltning av tunfisk og tunfiskliknande artar i Middelhavet og Atlanterhavet. ICCATs kompetanseområde omfattar ca. 30 artar, og av desse er makrellstørje av særleg interesse for Noreg.

Noreg hadde eit omfattande fiske etter makrellstørje på femti- og sekstitalet, men fisket tok slutt i 1986. Det har i dei seinaste åra vore teikn som tyder på at makrellstørja kan ta opp att sitt gamle beitevandringmønster i norske farvatn. Det kan derfor igjen bli aktuelt med fiske etter makrellstørje i norske farvatn. Som følge av dette møtte Noreg som observatør i ICCAT frå 1998 til 2003.

1. mars 2004 blei Noreg medlem av ICCAT etter at Stortinget hadde ratifisert konvensjonen 17. desember 2003. ICCAT var lenge dominert av interessene til fjernfiskestatane, og opererte inntil nyleg med kriterium for tildeling av kvotar som var baserte på historisk fiske, og som ikkje tok omsyn til kyststatanes rettar (t.d. sonetilhøringsprinsippet). På årsmøtet i 2001 vedtok ein nye kriterium for tildeling av kvotar. Dei nye kriteria vernar no interessene til kyststatane slik Noreg har definert dei.

Noreg deltok som fullt medlem for første gong på årsmøtet i 2004. Då fekk Noreg aksept for at vi som medlem kan fiske inntil 100 tonn makrellstørje av samlekvoten som er sett for dei som ikkje er tildelt særskilt kvote for inneverande forvaltningsperiode, som går fram til 2006. Det var ikkje makrellstørje i fiskbare mengder i våre farvatn i 2005.

I ICCAT arbeider Noreg for ei betre forvaltning av makrellstørje, med særleg vekt på vern av ungfisk. Under årsmøtet i 2005 samarbeidde den norske delegasjonen tett med dei medlemsstatane som ønskjer ei berekraftig forvaltning. Noreg la fram eit forslag om betre vern av ungfisk i Middelhavet. Forslaget fikk støtte frå mange land, men det blei ikkje vedtatt. Betre vern av ungfiskens oppvekst i Middelhavet er naudsynt for at bestanden på nytt kan bli så stor at den kjem ut i Atlanteren på beitevandring i eit slikt omfang at den kan

nyttiggjere seg at dei store pelagiske fiskeartane er i god forfatning, slik at den enkelte makrellstørja kan utnytte sitt vekstpotensial.

Totalkvoten for makrellstørje i Nord-Atlanten og Middelhavet er i 2006 sett til 32.000 tonn. På årsmøtet i 2006 skal det forhandlast om kvoter for neste femårsperiode.

Meir informasjon finst på ICCATs heimesider: <http://www.iccat.es/>

3.2.17 SEAFO

Den søraustatlantiske fiskeriorganisasjonen, SEAFO, blei etablert 20. april 2001 og har sitt hovudsete i Namibia.

Den overordna målsetjinga til SEAFO-konvensjonen er langsiktig bevaring og berekraftig bruk av marine ressursar i det søraustlege Atlanterhavet. Partane pliktar å innføre tiltak som skal sikre ein langsiktig berekraftig bruk av fiskeressursane i konvensjonsområdet. Konvensjonsområdet er avgrensa til det opne hav, og omfattar såleis ikkje dei økonomiske sonene til kyststatane i området.

SEAFO-konvensjonen vart underteikna av dei fire kyststatane Angola, Namibia, Storbritannia

(på vegne av St. Helena) og Sør-Afrika, og dessutan EU, Island, Noreg, Sør-Korea og USA. Noreg ratifiserte konvensjonen 12. februar 2003. Konvensjonen er elles ratifisert av Angola, Namibia og EU-kommisjonen. SEAFO-konvensjonen tok til å gjelde 13. april 2003.

Dei norske kommersielle interessene i SEAFO-området er relativt små. Kartlegginga av fiskeripotensialet er mangelfull, og det er såleis vanskeleg å vurdere kva for interesser norske fiskarar kan få i området i framtida. Ein viktig grunn til at Noreg ratifiserte SEAFO-konvensjonen er at Noreg prinsipielt er ein sterk tilhengar av regionalt samarbeid om felles fiskeriressursar, og at Noreg også deltek aktivt i ei rekkje andre regionale fiskeriorganisasjonar. Norsk deltaking i SEAFO kan både gi innsyn i og høve til å påverke i forhold til statspraksis på området. Vidare vil Noregs to- og fleirsidige bistandsengasjement i regionen kunne styrkast gjennom deltaking i SEAFO.

Noreg deltok på årsmøtet i SEAFO som blei halde i Namibia 3.- 6. oktober 2005.

Meir informasjon finst på SEAFOs heimesider: <http://www.mfmr.gov.na/seafo/seafo.htm>

4 Bestandsutrekning, rådgiving, tilstandsrapportar og langsiktige forvaltningsplanar

I dette kapitlet blir det først gitt ei kort oversikt over metodar for å måle fiskebestandar i felten, utrekningsverktøy (modell), forvaltningsplanar, rådgiving og dei såkalla referansepunkta. Deretter blir det gjort greie for tilstanden til dei viktigaste fiskebestandane som Noreg deler med andre land, i tillegg til tilrådd TAC, avtalt TAC og fangstar. Til sist omtalast dei langsiktige forvaltningsplanane som Noreg har vedteke saman med andre land.

4.1 Bestandsutrekning og rådgiving

4.1.1 Bestandsutrekning

Bestandsutrekning («assessment») inneber vanlegvis å kombinere tilgjengeleg informasjon frå fangststatistikk og data frå vitskaplege tokt. Ved hjelp av ulike matematiske modellar reknar ein ut kor stor bestanden er i dag ved å sjå på kor store årsklassane var i fjor, og så trekkje frå dei individa som har døydd på grunn av fiske og naturleg død (blitt etne av andre, sjukdom, matmangel, alderdom) i løpet av året. Dei viktigaste datakjeldene i slike modellar er:

Fangststatistikk med stikkprøver av alderssamansetjing (skal fortelje kor mykje som er blitt fiska i løpet av året av dei forskjellige årsklassane) toktdata (fortel om relative endringar i talet på fisk i kvar aldersgruppe i forhold til året før).

Fangststatistikk

Det er viktig å halde oversikt over kor mange individ som blir tekne ut av ein bestand. I nokre tilfelle kan ein sjå om bestanden veks eller minkar ved å samanlikne kor stor fiskeinnsats som ligg bak kvart tonn med fanga fisk frå år til år. Fisket gir forskarane opplysningar om når, kva, kor og kor mykje det blir fiska, viktig informasjon som blir mata inn i modellane til forskarane. Desse opplysningane må derfor vere så nøyaktige som mogleg. Unøyaktige fangstdata vil kunne slå til-

bake på fiskarane etter ei tid i form av unødig stor reduksjon i fiskebestandane, som det tek lang tid å byggje opp att.

Toktdata

Havforskningsinstituttet brukar vanlegvis fleire ulike metodar for å måle mengda av fisk i havet:

- ekkolodd/akustikk
- trål
- måling av eggproduksjon
- merking/gjenfangst av fisk

Akustisk mengdemåling

Metoden baserer seg på at objekt i havet reflekterer lyd (ekko). Styrken og tidslengda på ekkot frå ein fisk eller fiskestim er avhengig av art og storleik på fisken, og av tettleiken og volumet til stimen. Desse samanhengane er etter kvart blitt rimeleg godt fastlagde gjennom eksperimentelle og kontrollerte målingar. Ved å måle og lagre ekkostyrke og ekkotidslengd langs kurslinjene og observere kva slags artar og storleikar som medverkar til dei akustiske målingane ved å ta prøver (trålfangstar), kan ein rekne ut kva slags fisketettleik, art og storleik ekkomålingane svarar til. Dei akustiske målingane og analysane blir utførte i BEI («Bergen Echo Integrator»), eit system som er utvikla av Havforskningsinstituttet og er i omfattande bruk rundt om i verda.

Botntrål

Talet på fisk i kvar botntrålfangst blir rekna om til fisketettleik (tal per flateining) ved å dividere på det arealet botntrålen har fiska over. Ved å ta eit stort tal trålstasjonar fordelt i heile utbreiingsområdet til bestanden, får ein fram ei fordeling basert på trålfangst per arealeining. Talet på fisk i kvar arts- og storleiksgruppe vert justert basert på kunnskap vunne gjennom eksperiment, om kor mange fisk som vil unngå trålen eller som vil sleppe gjennom maskene på trålen.

Måling av eggproduksjonen

Metoden her kan kortfatta skisserast slik: når ein veit kor mange egg som er gytt og kor mange egg ein hofisk gyt, kan ein finne ut kor mange hofisk som har gytt. Feltdelen, eller eggtafestinga i metodikken, er i hovudsak lik botntrålmotodikken. Med planktonhåv tek ein eit stort tal håvtrekk fordelt i heile gyteområdet. Fangstane av egg blir rekna om til eggteettleik (tal per flateei-ning). Multiplisert med tilhøyrande areal og justert for alderen til egga, får vi så totalt tal på egg gytt per dag. Gyteområdet blir dekkja fleire gonger i løpet av gytesesongen. Når eggmengdene frå kvar dekking blir summerte over heile gytesesongen, får ein det totale talet på gytte egg.

Talet på egg som eit individ gyt er avhengig av art og storleik. Store hoer gyt fleire (og større) egg enn små hoer. Samanhengen er fastlagt, og talet på egg per gram hofisk er talfesta. Total mengd gytte egg, dividert med talet på egg per gram hofisk, gir til slutt vekta eller biomassen til gytebestanden av hofisk. Prøvetaking syner kor mykje hannfisk og hofisk det er i gytebestanden. Vanlegvis er dette forholdet nær 1:1.

Merkeforsøk

I si aller enklaste form kan formelverket som blir nytta skisserast slik:

Talet på fisk i bestanden/talet på merkte fisk = Talet på fisk i fangst/talet på merka fisk i fangst

Dersom ein held greie på kor mange merker som blir sette ut, kor mange merker som blir funne att og kor mange fisk som blir fanga, kan ein ved hjelp av denne formelen rekne ut mengda av fisk i bestanden.

4.1.2 Metodar for utrekning av bestandsstorleik

Bestandsutrekning inneber som nemnt å kombinere tilgjengeleg informasjon frå fisket, data frå tokt der storleiken på bestanden blir fastsett og utnytingsgraden (fisketrykket). Utfallet er grunnlag for rådgiving om fiskekvotar, og er elles viktig for meir grunnleggjande forskning på tilhøve som avgjer storleiken på bestanden, rekruttering osv.

For dei fleste bestandar av interesse for Noreg blir desse utrekningane gjort i samarbeid med forskarar frå fleire land i arbeidsgrupper innanfor ICES (Det internasjonale råd for havforskning).

Utrekningsverktøyet er matematiske modellar. Det finst ei rekkje slike modellar, og dette er eit forskingsfelt i rask utvikling. Valet av modell vil avhenge av eigenskapane til bestanden og kva slags data som er tilgjengelege. I Noreg brukar ein hovudsakleg modellar der føresetnaden er at både fangstane og toktdata ligg føre som tal på fisk fordelt på alder. Medan talet på fisk i fangstane er eit absolutt tal, er talet på fisk i bestanden eit relativt tal; ein indeks. Det gjer at målingane kan knytast til årsklassar, og at kvar årsklasse kan følgjast over tid.

VPA (Virtuell PopulasjonsAnalyse)

Dette er ein metode for å rekne ut kor stor ein årsklasse må ha vore bakover i tid og kor høg fiskedøyinga (delen av bestanden som er hausta i fiskeria) har vore ved hjelp av opplysningar om fangst ved alder over ein del år. Dette er ikkje nok for ei fullstendig bestandsutrekning, men mange utrekningsverktøy tek utgangspunkt i denne metoden.

Om ein veit kor mange fisk som har vore fanga av ein årsklasse gjennom ein del år, veit ein også at det må ha vore minst så mange fisk i årsklassen frå starten av. Faktisk må det ha vore endå fleire, fordi ein også må rekne med eit fråfall av andre årsaker enn fiske (naturleg døying). Når ein skal setje opp ein slik rekneskap, startar ein i praksis med den mengda fisk ein trur framleis er til stades og legg til det som vart fanga og det som gjekk tapt siste år på grunn av naturleg døying. Då får ein den mengda fisk som må ha vore i årsklassen året føre. Slik held ein fram bakover i tid. Den naturlege døyinga reknar ein som oftast som eit fast relativt (prosentvis) tap kvart år. Fiskedøyinga får ein ved å samanhalde fangst og bestand år for år.

VPA fortel altså ikkje kor stor bestanden er i augneblinken. Om ein derimot kan gå ut frå at det no er lite att av ein årsklasse, kan ein rekne ut ganske presist kor stor årsklassen har vore i tidlegare år. Utrekningen byggjer på fangststatistikken og blir villeiande om fangsttala ikkje er riktige.

For somme artar brukar ein ikkje metodikk basert på fangststatistikk. I våre farvatn gjeld det først og fremst lodda. Her brukar ein den akustiske målinga av bestanden som eit absolutt mål for bestandsstorleiken, og nyttar så modellar som tek omsyn til at den naturlege døyinga mellom målinga og gytetidspunktet vil variere med kor mykje torsk og andre rovdyr som er i området, som basis for rådgjevinga om kvotar.

4.1.3 Forvaltningsplanar og rådgiving

Det er naturen som set grenser for kor mykje som kan haustast av ein fiskebestand. Innanfor denne avgrensinga er det like fullt mange alternative måtar å nytte ressursen på, avhengig av kva slags mål ein har. Ein snakkar her om ulike forvaltningsplanar. Desse kan vere tidsavgrensa eller permanente. Ein permanent plan kan for eksempel vere å fiske med ein gitt utnyttingsgrad. Ein tidsavgrensa plan kan for eksempel ta sikte på å byggje opp att ein bestand til eit visst nivå. I begge tilfelle bør det vere mogleg å revidere planen undervegs.

Dei forvaltningsplanane som har eksistert fram til no har som regel vore enkle og ufullstendige. Det er derfor eit langsiktig mål for norske fiskeristyresmakter at forvaltninga skal baserast på meir heilskaplege forvaltningsplanar enn dei vi har i dag, der det ikkje berre blir teke omsyn til biologiske, men også til økonomiske og andre relevante faktorar.

I ein forvaltningsplan vil berekraft vere ei grunnleggjande norm. Optimal ressursutnytting og stabilitet er andre kriterier det er rimeleg å ta omsyn til. For å kunne vurdere utnyttingsgrad og bestand i forhold til slike kriterier, er det utvikla biologiske referansepunkt. Tradisjonelt har desse vore bruka i forvaltningsrådgiving både som grenseverdiar og målverdiar. Nedanfor er det gjeve eit oversyn over dei vanlegaste referansepunkta og kva dei tyder, men først er det naudsynt å forklare enkelte vanlege, faglege omgrep.

Døyingstal

Totalt døyingstal (Z) i ein fiskebestand blir delt opp i naturleg døyingstal (M) og fiskedøyingstal (F). Fiskedøyingstalet skal omfatte den del av døyingstalet som skuldast fisket. I praksis vil det like fullt vere vanskeleg å få mål på utkast og døyingstal som skuldast kontakt med fiskereiskap, slik at fiskedøyingstalet i bestandsutrekningar som regel berre omfattar det som blir registrert som ilandført fangst. Naturleg døyingstal omfattar då all annan døying. Forskarane nyttar «momentane» døyingstal. Ettersom talverdien som oftast ligg mellom 0 og 1, til dømes 0,5, blir dette lett oppfatta som prosent, slik at 0,5 skulle bety 50 %

døying. I praksis er tilhøvet slik at døyingstalet ofte kan overstige 1 utan at dette betyr 100 % døying. Dette kjem av at talet står i høve til det gjennomsnittlege talet på fisk til stades gjennom perioden ein nyttar (t.d. eit år), og ikkje til talet ved starten av perioden. Samanhengen er vist i tabell 4.1.

I forvaltningssamanheng er det som regel berre fiskedøyingstalet som blir presentert. Naturleg døying kjem i tillegg til dette. Ein fordel ved å bruke «momentant» døyingstal, er at dette ofte er tilnærma proporsjonalt med fangsttynnsatsen. Ei dobling av fangsttynnsatsen tilsvarar omtrent ei dobling av fiskedøyingstalet.

Eit utnyttingsmønster syner korleis utnyttinga er fordelt på kvar aldersgruppe. Dette vil mellom anna vere avhengig av reiskapsseleksjon. Som regel vil utnyttinga vere lågare for ung fisk enn for eldre. Utnyttingsmønsteret er uavhengig av utnyttingsgrad (fiskedøyingstal), og refererer berre til det relative tilhøvet mellom aldersgruppene. Endringar i utnyttingsmønsteret kan ha stor innverknad på langtidsutbytet.

Referansepunkt som danner grunnlag for rådgiving om fiskekvotar

Føre-var-regelen (eller føre-var-tilnærminga) i forvaltning av naturressursar er nedfelt i fleire internasjonale konvensjonar etter Rio-konferansen i 1992. Sidan 1998 har ICES med tida definert og talfesta føre-var-referansepunkt for dei fleste bestandane. Referansepunkta omfattar både utnyttingsgrad (fiskedøyingstal) og storleik på gytebestanden.

Berekraftige fiskeri er eit sentralt omgrep i dei før nemnde internasjonale konvensjonane. Ut frå det langsiktige aspektet som ligg i dette, og ut frå den historiske erfaringa med forvaltning av fiskebestandar, er fiskedøyingstalet rekna som eit viktig kriterium for føre-var-forvaltning. Ein vil sikre seg mot at bestanden blir utsett for ei fiskedøying som på lengre sikt kan føre til samanbrot i bestanden. Ut frå historiske bestandsdata og enkle føresetnader om samanhengen mellom gytebestand og rekruttering, har ein for kvar bestand prøvd å definere ei nedre grense for gytebestanden (B_{lim}), der det er stor risiki for dårleg rekruttering om gytebestanden kjem under denne grensa.

Tabell 4.1

Døyingstal	0,1	0,2	0,3	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0	1,5	2,0
%	9,5	18,1	25,9	33,0	39,3	45,1	50,3	55,1	59,3	63,2	77,7	86,5

Tilsvarande er det definert ei øvre grense for fiskedøyingstalet (Flim) som, dersom ho blir overskriden over lengre tid, svært sannsynleg vil føre bestanden ned på eit nivå der rekrutteringa er venta å verta dårleg.

Når ein tek omsyn til uvisse i bestandsvurderingane, vil ei føre-var-forvaltning krevje at det blir lagt inn ein tryggleiksmargin i høve til desse «absolutte» grensene. Ei føre-var-grense for gytebestanden (B_{pa})¹ må derfor vere noko høgare enn B_{lim} , og ei føre-var-grense for fiskedøyingstalet (F_{pa}) må vere noko lågare enn Flim. Denne tryggleiksmarginen vil altså avhenge av presisjonen i bestandsutrekninga og graden av naturleg variasjon i bestanden. F_{pa} kan sjåast som det høgaste fiskedøyingstalet som vil vere i samsvar med ei føre-var-forvaltning, men er også knytt til om den er berekraftig. B_{pa} er først og fremst ei tiltaksgrense. Dersom gytebestanden er lågare enn B_{pa} , bør ein ta det som ei åtvaring og setje inn ekstra tiltak for å få bestanden opp igjen på eit tryggare nivå.

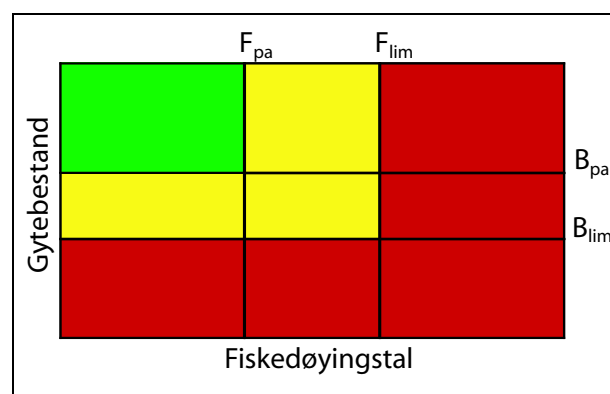
ICES har definert dei «absolutte» grensene (B_{lim} og Flim) ut frå historiske bestandsdata og teori om dynamikken i fiskebestandar. Når det gjeld føre-var-grensene (B_{pa} og F_{pa}), vil verdien på desse mellom anna avhenge av kor stor risiko forvaltninga er villig til å ta. ICES kjem derfor berre med framlegg om føre-var-grenser, og det krevst ein dialog med forvaltninga for å fastsetje føremålstenlege verdiar.

Det er verdt å merke seg at ICES sin definisjon av føre-var-referansepunkta er grenseverdiar som tek sikte på at det er svært sannsynleg at bestanden skal halde seg over nivået der rekrutteringa kan svikte. Grensene er altså ikkje tenkt å vere mål for forvaltninga. For dei fleste bestandar, spesielt av botnfisk, er den føreslåtte føre-var-grensa for fiskedøyingstalet høgare enn fiskedøyingstalet som gir maksimalt langtidsutbytte, og forvaltninga kan fritt stile mot eit høgare langtidsutbytte ved å setje eit mål for fiskedøyingstalet som er lågare enn føre-var-grensa.

Bruken av føre-var-tilnærminga er komen gradvis til syne i ICES si rådgiving. Frå og med hausten 1996 vart det i større grad enn tidlegare argumentert mot høge fiskedøyingstal også for ein del bestandar som var godt innanfor trygge biologiske grenser. Hausten 1997 gav ICES ei åtvaring om kva slags fangststoppsjonar som ikkje vart rekna for å vere føre-var for dei fleste bestandane, og frå 1998 vart føre-var-referansepunkta innførte. Ei anna omlegging hausten 1998 var at ein definerte trygge

biologiske grenser ut frå både storleiken på gytebestanden og fiskedøyingstalet, medan dei tidlegare i hovudsak berre vart definert ut frå storeiken på gytebestanden. Denne omlegginga gjorde at mange bestandar som før vart klassifisert som innanfor trygge biologiske grenser no hamna utanfor, sjølv om det ikkje utan vidare hadde skjedd ei vesentleg endring i bestandssituasjonen. Det er sidan reist innvendingar mot ei slik inndeling, i og med at det kan verke ulogisk at ei høg utnytting er uansvarlig så lenge gytebestanden er på eit forsvarlig nivå. ICES har ei meir langsiktig grunngjeving for dette: høgt uttak er ein fare for bestanden på sikt, utan omsyn til noverande storleik på bestanden. Historia stadfestar i høg grad at dette argumentet er relevant. Frå 2004 har ICES endra omgrepa og snakkar no om å «hauste på ein ikkje berekraftig måte» i dei tilfella der fiskedøyingstalet er for høgt. I dei tilfella der fiskedøyingstalet er over F_{pa} , men under Flim, seier vi no at «det er risiko for at bestanden ikkje er hausta berekraftig». Når fiskedøyingstalet er under F_{pa} , seier vi no at «haustinga er berekraftig». Vidare, når det gjeld gytebestanden, seier vi no at om bestanden er i god forfatning og over B_{pa} , har den «god reproduksjonsevne». Om bestanden er under B_{pa} , men over B_{lim} , heiter det at den har «risiko for sviktande reproduksjonsevne», og til sist, om bestanden er i dårleg forfatning og under B_{lim} , har den «sviktande reproduksjonsevne». Ei ytterlegare nyansering i høve til reproduksjonsevna kan illustrerast i eit diagram over fiskedøyingstal og gytebestand med referansepunkta teikna inn (figur 4.1).

Graden av risiko aukar altså nedover og mot høgare i diagrammet. I det grøne feltet er begge kriteria innanfor føre-var-verdiar, og det er rom for ein

Figur 4.1 Diagram over fiskedøyingstal og gytebestand med referansepunkta Flim, F_{pa} , B_{lim} og B_{pa} . Dei farga felta indikerer ulike tiltakssoner. Grønt: Kan utnyttast. Gult: Tiltaksområde. Raudt: Stopp fisket eller andre drastiske tiltak

¹ pa = «precautionary approach» = «føre-var»

viss valfridom i kvotefastsetjinga. Innanfor det gule feltet vil, i dei fleste tilfelle, ein moderat reduksjon i fisket vere tilstrekkelig for å kome raskt tilbake til ei føre-var-forvaltning, medan det i det raude feltet krevst kraftige tiltak. For tida går det føre seg ein fagleg diskusjon om å ta i bruk fleire og meir nyanterte formuleringar, og dermed også fleire fargenyansar i diagrammet i figur 4.1.

4.1.4 Rådgiving frå Det internasjonale råd for havforskning (ICES)

Rådgivinga frå ICES utarbeidast av Den rådgjevande komiteen for fiskeriforvaltning (ACFM). ACFM er sett saman av ein forskar frå kvart av dei 19 medlemslanda i ICES i tillegg til leiaren. ACFM møtest to gonger i året, i juni og oktober. Avhengig av til kva tid dei årlege bestandsutrekningane gjennomførast for dei ulike fiskebestandane, blir desse utrekningane kvalitetssikra og råd til forvaltninga gjevne enten om våren eller hausten. Dei siste åra har derfor dei viktigaste botnfiskbestandane nord om 62° N vore handsama av ACFM under vårmøtet, medan råda når det gjeld botnfiskbestandane i Nordsjøen, i tillegg til lodde, makrell, sild og kolmule, har kome om hausten. Råda frå ICES inneheld ei skildring av tilstanden til bestanden, forvaltingsmål, opsjonstabell med konsekvensar av ulik utnytting, rådgjeving og dessutan tabellar og figurar som illustrerer historia til bestanden. Råda er offentlege og kan lesast på ICES si internettside www.ices.dk. Havforskningsinstituttet omset rådgjevinga frå ICES til norsk, kommenterer og utdjupear der det er naudsynt, og legg alt ut på Havforskningsinstituttets internettside www.imr.no. Dette for at det ikkje skal vere tvil om kva som er ICES si vurdering og kva som er Havforskningsinstituttets offisielle vurdering av bestandssituasjonen og råd til dei forvaltande styresmakter.

Noreg haustar i alt 2-3 millionar tonn årleg frå om lag 90 ulike bestandar til ein førstehandsverdi av 15 milliarder kroner. I neste avsnitt blir dei økonomisk viktigaste bestandane skildra.

4.2 Tilstandsrapportar og rådgjeving for dei viktigaste fiskebestandane i norske farvatn

4.2.1 Norsk-arktisk torsk

Bestanden har si utbreiing i heile Barentshavet opp til polarfronten. I første halvår er gytefisken (skrei) fordelt langs norskekysten, for det meste

sør til Lofoten, men enkelte år finst skrei heilt sør til Stad.

Fisket

Gjennomsnittleg årsfangst sidan 1946 er 660.000 tonn. I perioden 1994–1998 var samla årleg fangst over 700.000 tonn, minka så til 415.000 tonn i 2000, og har etter det gradvis auka til omlag 580.000 tonn i 2004 inkludert overfiske (Figur 4.2). Norsk fangst har dei siste åra vore om lag 45 % av total internasjonal fangst. Nesten alt utanlandsk fiske på norsk-arktisk torsk skjer med botntrål, men i det norske fisket blir 65-70 % av fangsten teken med andre reiskap.

Det er berekna eit urapportert overfiske på omlag 115.000 tonn i 2003 og på omlag 90.000 tonn i 2002 og 2004, og om lag 100.000 tonn i 2005.

Utrekningsmetodar

Grunnlaget for berekningane er toktresultat, årleg totalfangst (rapportert pluss berekna urapportert fangst) og prøvetaking frå fisket. Bestandsstorleik er talfesta gjennom ein «fangst ved alder analyse» styrt mot toktresultat for dei siste åra. Heile analysen er gjort med to ulike modellar som i store trekk har gitt samstemte resultat. For tida er mengda urapportert fangst truleg den største kjelda til uvisse i resultatata.

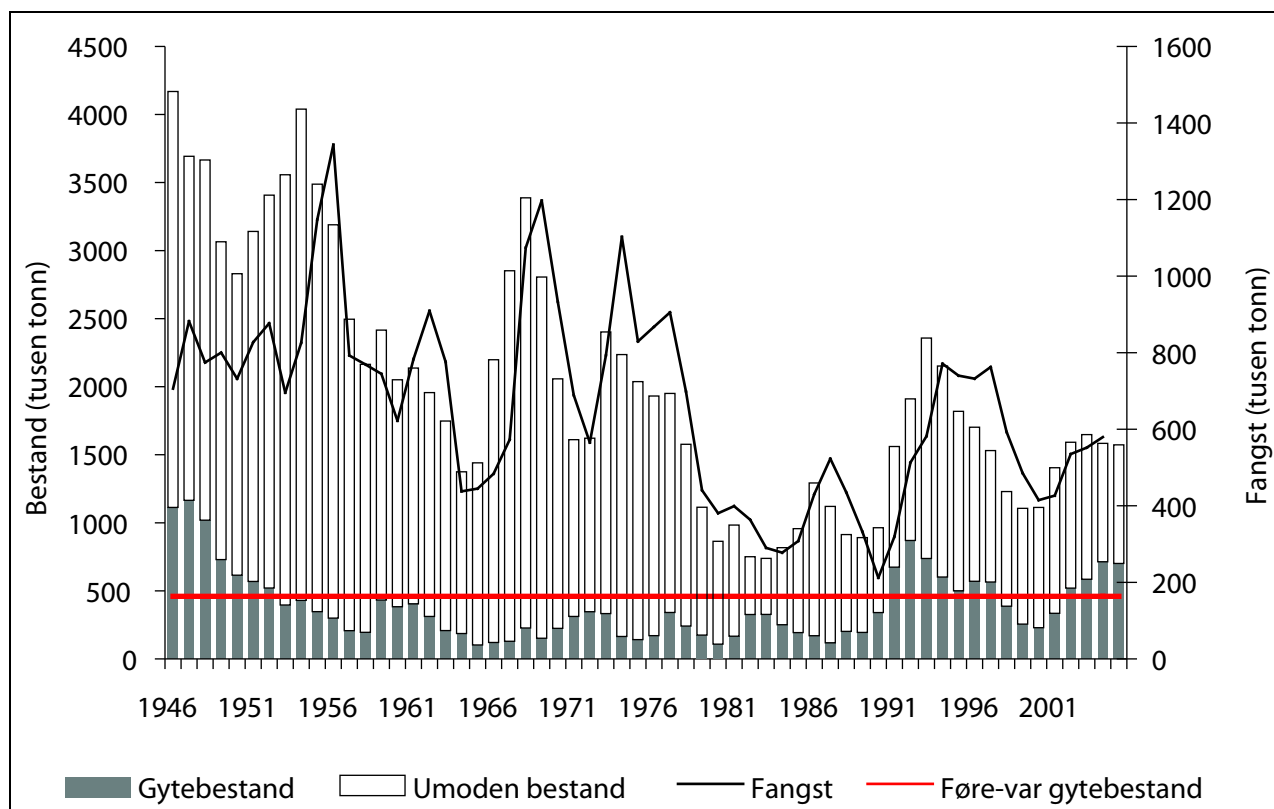
Bestandsgrunnlaget

Figur 4.2 syner utviklinga av totalbestanden sidan 1946. Bestanden minka frå 1993 til 1999. Den auka att fram til 2003, men har etter det minka litt. Ein viktig grunn til auken etter 1999 er truleg betre ungfiskvern gjennom stenging av område med småfisk og bruk av sorteringsrist i trålfiskeria. Gytebestanden er i dag høg samanlikna med det han var i åra 1950-1990. Tidlegare kjønnsmodning er ein viktig grunn til dette. Svakare årsklassar er no på veg inn i fisket og det er fare for vidare nedgang i bestanden om ein ikkje får stoppa overfisket.

Tilrådde reguleringar og avtalar for 2006

I siste bestandsvurdering klassifiserte ICES bestanden til å ha god reproduksjonsevne, men peikte på at det er risiko for at den ikkje blir hausta bærekraftig.

I samsvar med den sameinte haustingsregelen tilrådde ICES ein kvote for 2006 på 471.000 tonn

Figur 4.2 Utviklinga i bestand og fangst av norsk-arktisk torsk

(Tabell 4.2) og peika på at all fangst må reknast mot kvoten. Uregistrert overfiske vil undergrave dei målsetjingane som ligg bak haustingsregelen. ICES påpeika og at utøvinga av torskefisket må ta omsyn til behovet for vern av kysttorsk og behovet for redusert bifangst av uer.

Den blanda norsk-russiske fiskerikommisjo-

nen fastsette kvoten for 2006 på 471.000 tonn i samsvar med haustingsregelen og tilrådinga frå ICES. Partane tok og opp problemet med urapportert fiske, og var einige om at det er eit prioritert mål å ta i bruk alle verkemiddel for å avdekke og forhindre dette.

Den sameinte fangstregelen er svært viktig for

Tabell 4.2 Tilrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av norsk-arktisk torsk sidan 1995.

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangstar	Gytebestand
1995	Ingen gevinst ved å auke F	681	700	740	500
1996	Ingen gevinst ved å auke F	746	700	732	570
1997	Godt under F_{med}	< 993	850	762	565
1998	$F < F_{med}$	514	654	593	387
1999	Minka F til under F_{pa}	360	480	485	256
2000	Auka SSB til over B_{pa} i 2001	110	390	415	229
2001	Høgt sannsyn for $SSB > B_{pa}$ i 2003	263	395	426	335
2002	Minka F til under 0.25	181	395	535	520
2003	Minka F til under F_{pa}	305	395	552	585
2004	Minka F til under F_{pa}	398	486	579	714
2005	Bruk haustingsregelen, ta omsyn til vern av kysttorsk og uer	485	485		701
2006	Bruk haustingsregelen, ta omsyn til vern av kysttorsk og uer	471	471		661

å oppretthalde ein god forvaltning av denne bestanden. Regelen har ført til at fiskerikommisjonen har avtalt torskekvoten i samsvar med ICES sine råd for 2005 og 2006. I hele perioden 1998–2004 vart kvotane satt høgare enn anbefalingane frå ICES.

4.2.2 Norsk-arktisk hyse

Fisket

Hyse vert fiska gjennom heile året. Kvoten blir fiska i hovudsak som bifangst i trålfisket etter torsk, særleg når bestandsnivået er lågt. Historiske årsfangstar har variert mellom 17.000 og 300.000 tonn sidan 1950. Gjennomsnittleg årsfangst er 120.000 tonn. Dei siste åra har Russland og Noreg stått for meir enn 90% av landingane. Dei rapporterte fangstane i 2004 var 116.000 tonn.

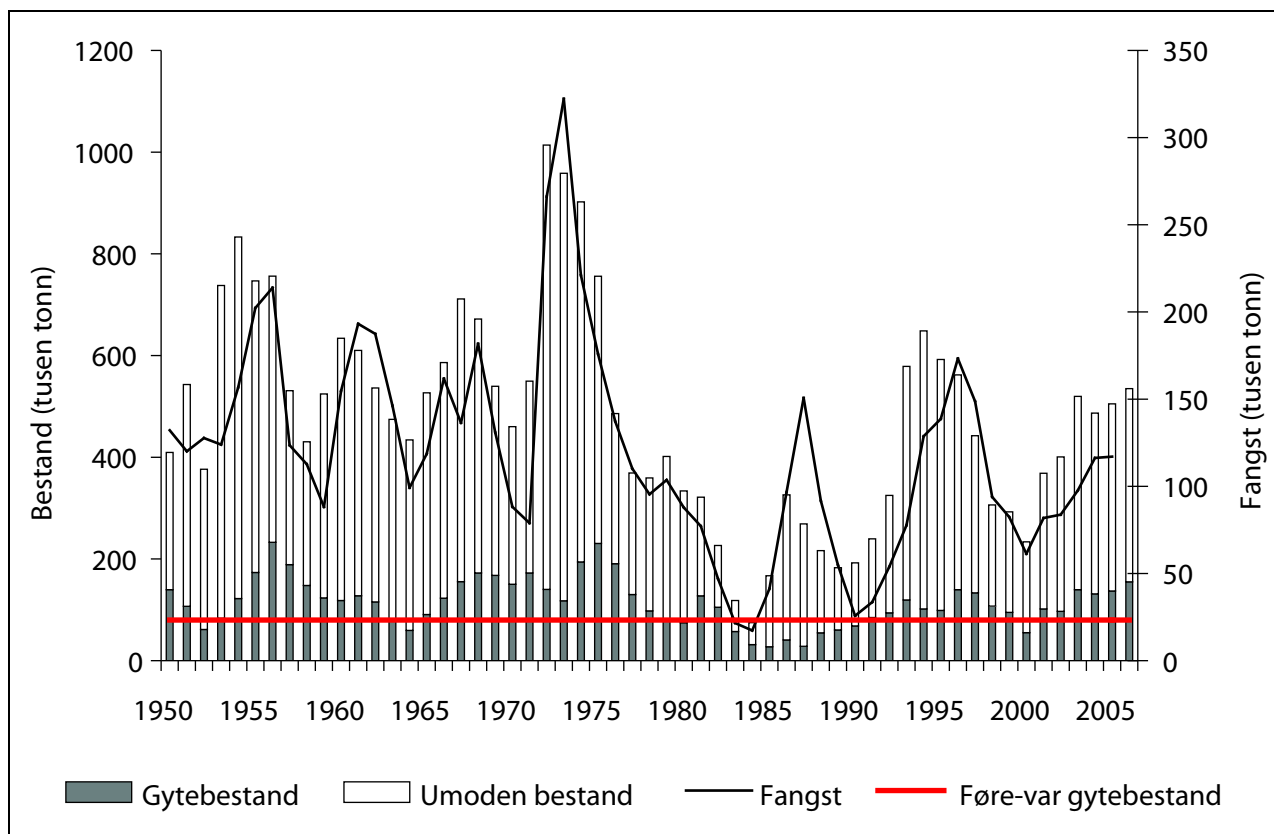
Utrekningsmetodar

I utrekningane av storleiken til hysebestanden har ein brukt same reknemodell som for norsk-arktisk torsk. I utrekningane inngår, forutan fangststatistikken, tre seriar av indeksar (relative mål) frå forskingstokt. Bestandsutrekningane tek også omsyn til den mengda hyse som blir eten av torsk. Dette reknar ein ut frå mageprøver av torsk.

Toktindeksane som inngår er botntrålindeks og akustisk indeks frå det norske toktet i Barentshavet i februar og botntrålindeks frå det russiske toktet i Barentshavet i november/desember. Undersøkingar har avdekkja rikelege mengder av hyse utanfor det tradisjonelle toktområdet. Fordi enkelte årsklassar har ein langt meir vestleg og sørleg (kystnær) fordeling enn andre årsklassar, vil graden av underdekking variere. For eksempel har det vore observert lite av 1996-årsklassen på tokta i forhold til dei kommersielle fangstane. Bestandsanalysane tek noko omsyn til dette. Ting tydar på at underdekning er størst for nokre av dei svakare og middels årsklassane.

Bestandsgrunnlaget

Bestanden av norsk-arktisk hyse var nede på eit svært lågt nivå i 1983-1984 (figur 4.3). Etter dette gav årsklassane 1982 og 1983 ein auke i bestanden, men dei svake årsklassane 1985-1987 førte til ein ny nedgang fram til 1990. Rekrutteringa vart seinare sterkt forbetra. Spesielt var 1990-årsklassen svært sterk, og den er, saman med 1950-, 1969- og 1983-årsklassane, ein av fire svært sterke årsklassar etter 1945. Frå 1998 ser det ut til at vi har kome i ein ny situasjon med meir stabilt god rekruttering. Alle

Figur 4.3 Utviklinga i bestand og fangst av norsk-arktisk hyse sidan 1950

Tabell 4.3 Tiltrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av norsk-arktisk hyse sidan 1995.

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangstar	Gytebestand
1995	Ingen langtidsgevinst for $F > F_{med}$	122	130	138	99
1996	Ingen langtidsgevinst for $F > F_{med}$	169	170	173	140
1997	Hald F godt under F_{med}	<242	210	149	133
1998	Hald F under F_{med}	<120	130	94	108
1999	Minka F til under F_{pa}	<74	78	82	94
2000	Minka F til under F_{pa}	<37	62	61	55
2001	Minka F til under F_{pa}	<66	85	82	102
2002	Minka F til under F_{pa}	<64	85	84	98
2003	Minka F til under F_{pa}	< 101	101	97	140
2004	Minka F til under F_{pa}	<120	130	116	131
2005	Minka F til under F_{pa}	<106	117		137
2006	Minka F til under F_{pa}	<112	120		

årsklassane etter 1998 ser ut til å ha rekruttert minst 200 millionar 3-åringar. Grunnlaget for ei svært positiv bestandsutvikling er til stades.

Tiltrådde reguleringar

Dei totalkvotane som har vore avtalt mellom norske og russiske styresmakter har generelt sett vore over tiltrådde kvotar i heile perioden sidan 1990 (tabell 4.3). Unntaka har vore 1997 og 2003. Tiltrådinga for 2006 er å redusere fisketrykket til under føre-var-nivå. Dette svarer til ein totalkvote lågare enn 112.000 tonn. Den avtalte kvoten for 2006 på 120.000 tonn er ikkje i samsvar med føre-var-prinsippet, men gytebestanden reknast for å vere over føre-var-nivået på 80.000 tonn.

Mengda omlasta hyse i Barentshavet er truleg betydeleg. Eit overslag frå Fiskeridirektoratet tyder på eit overfiske på 36.300 tonn hyse i 2005.

4.2.3 Norsk-arktisk sei

Fisket

Utbyttet av seifisket nord for 62° N var om lag 160.000 tonn i 2002-2004, som er det same som gjennomsnittsutbyttet for 1960-2004 (figur 4.4). Kvoten for 2005 vart fastsett til 215.000 tonn, men førebels ser utbyttet ut til å bli noko lågare (172.000 tonn). Noreg dominerer fisket (ca. 95 %), og det gjennomsnittlege norske utbyttet i perioden 1960–2004 var på 132.000 tonn. Dei ti siste åra har trålfisket stått for 40 % av dei norske landingane, not 25 %, garn 20 % og line, snurrevad og juksa 15 %.

Utrekningsmetodar

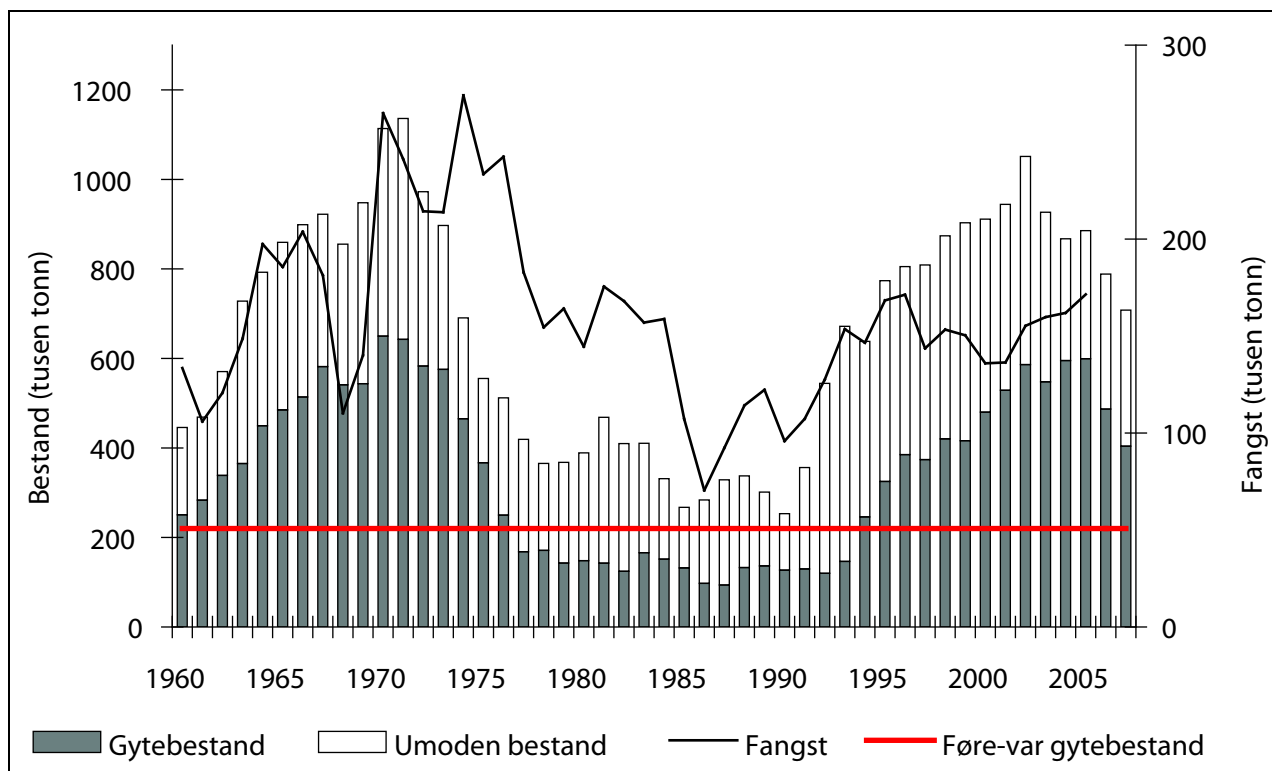
For sei nord for 62° N brukar ein metoden XSA (eXtended Survivors Analysis) til å rekna ut bestandsnivået. I utrekningane inngår fangststatistikken (tal landa fisk fordelt på aldersgrupper), ein tidsserie med data for fangst pr eining innsats frå trålfisket og indeksar for ulike aldersgrupper frå et akustisk tokt.

Bestandsgrunnlaget

I april 2005 gjennomførte ICES nye bestandsutrekningar (figur 4.4). Alder for rekruttering til fisket vart heva frå 2 til 3 år, og referansealdersgruppa for utrekning av gjennomsnittleg fiskedød vart endra frå 3–6 år til 4–7 år. Grunnen til dette var at 2 og 3 år gamal fisk har utgjort ein svært liten del av fangstane dei siste ti åra, medan innslaget av eldre fisk har vore aukande. På grunn av desse endringane vart føre-var referansepunkta rekna på nytt. Oppdaterte data over fangst ved alder og fangst pr eining innsats medverka til at bestandsestimatet auka litt samanlikna med året før.

Gytebestanden auka frå eit botnnivå i 1987 til opp mot dei høgaste nivåa i tidsserien i 2000 og har sidan lege på dette nivået. Analysane viste at fiskedøyingstalet i 2004 var godt under føre-var nivået, medan den avtalte kvoten for 2005 ville gje eit døyingstal like under dette nivået. Gytebestanden er venta å bli ein del redusert i 2005–2006 ved et uttak på dette nivået.

Om dei fiskeriavtalane Noreg har inngått med andre land for 2006 og fisket etter avtalane i 2004 og 2005

Figur 4.4 Utviklinga i bestand og fangst av sei nord for 62° N. Tala for 2006 og 2007 er prognosar.

Tilrådde reguleringar

ICES klassifiserte bestanden til å ha god reproduksjonskapasitet og til å vera hausta bærekraftig. Fiskedøyingstalet er stabilt og har sidan 1996 vore under føre-var-nivået, og gytebestanden har sidan 1995 vore godt over føre-var-nivå (220 000 tonn).

For å hausta bestanden innanfor føre-var-grenser tilrådde ICES at fiskedøyingstalet vart halden under føre-var-nivå, noko som tilsvare ein kvote for 2006 på under 202.000 tonn.

Havforskningsinstituttet støtta tilrådinga frå ICES og tilrådde vidare at ein legg seg noko under føre-var fiskedøyingstal også neste år med

Tabell 4.4 Tilrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av norsk-arktisk sei sidan 1995.

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangstar	Gytebestand
1995	Ingen auke i F	221	165	168	325
1996	Ingen auke i F	158	163	171	385
1997	Minka F til F_{med} eller lågare	107	125	144	374
1998	Minka F til F_{med} eller lågare	117	145 ₁	153	420
1999	Minka F under F_{pa}	87	144 ₂	150	416
2000	Minka F under F_{pa}	<89	125 ₃	136	480
2001	Minka F under F_{pa}	<115	135	136	529
2002	Minka F under F_{pa}	<152	162 ₄	155	586
2003	Halde F under F_{pa}	< 168 ⁴	164	160	548
2004	Halde F under F_{pa}	< 186	169	162	595
2005	Halde F under F_{pa}	< 215	215	172	599
2006	Halde F under F_{pa}	<202	193.5		

¹ TAC først sett til 125.000 tonn, auka i mai 1998 etter ekstraordinære bestandsanalysar.

² TAC sett etter ekstraordinære bestandsanalysar i desember 1998.

³ TAC sett etter ekstraordinære bestandsanalysar i desember 1999.

⁴ TAC først sett til 152.000 tonn, auka til 162.000 tonn etter bestandsanalysane i april 2002, opphavleg råd frå ICES for 2003 på 168.000 tonn følgjeleg redusert til 164.000 tonn.

eit uttak om lag på 2004-nivå (170.000 tonn). Dette ville i så fall være litt over utrekna langtidsutbytte og historisk gjennomsnittsfangst for 1960–2004 (160.000 tonn). Under det akustiske toktet hausten 2005 vart det registrert langt mindre ungfisk enn i føregåande år, og saman med informasjon frå fisket kan det tyda på at bestanden er overvurdert.

Norske styresmakter fastsette totalkvoten for 2006 til 193.500 tonn (tabell 4.4). I bestandsutrekningane til ICES tilsvarar dette eit fiskedøyingstal på om lag 0.33, som er like under føre-var-grensa på 0.35. Kvotereduksjonen på 10 % i høve til 2005 er innanfor den maksimale endringa ein kan ha frå år til år i følgje den føreslegne forvaltingsstrategien for norsk-arktisk sei.

4.2.4 Lodde i Barentshavet

Utrekningsmetodar

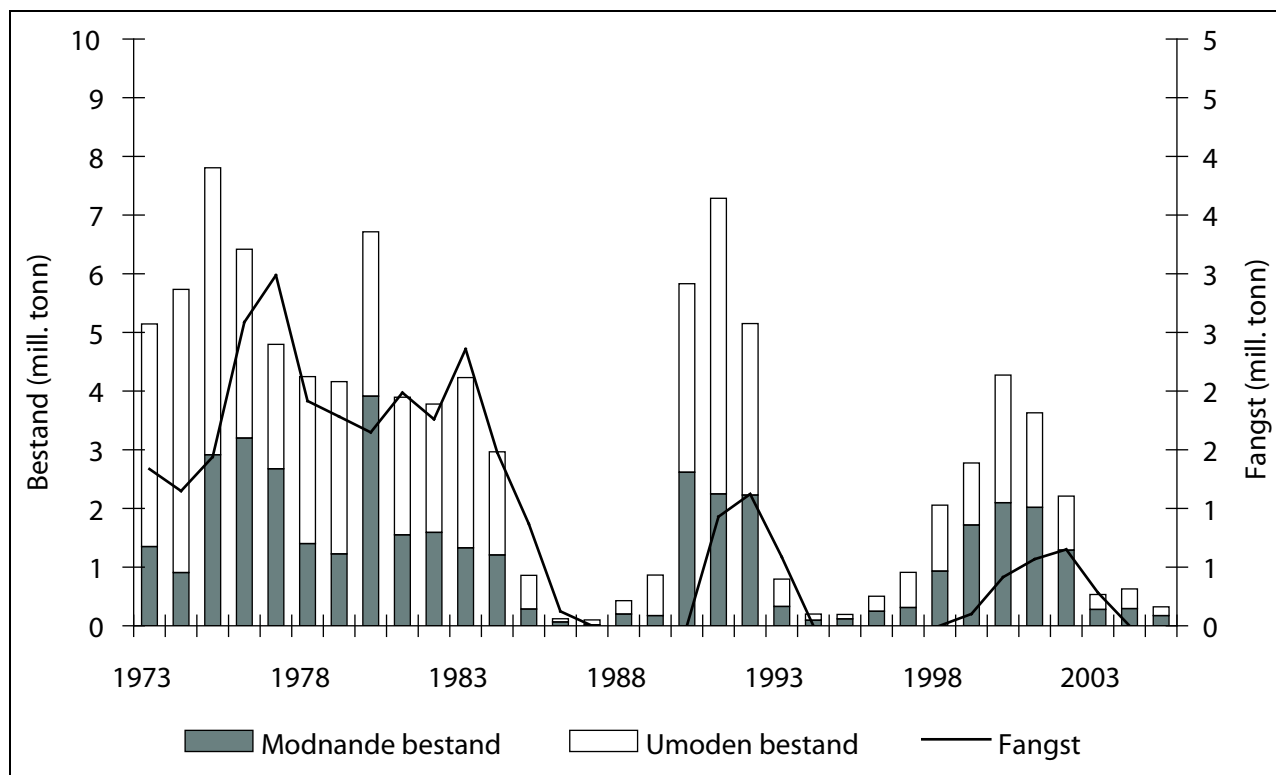
Totalbestanden av lodde blir målt akustisk kvar haust. Toktet er eit samarbeid mellom Noreg og Russland. Desse undersøkingane gir eit overslag over mengda av lodde som er eitt år og eldre. Eit loddelarvetokt i juni og undersøkingar av 0-gruppe under eit økosystemtokt i august–september gir tilleggsinformasjon om rekruttering.

Bestandsutrekningane for lodda i Barentsha-

vet blir frå og med 2005 utarbeidde av ei undergruppe av «Arctic Fisheries Working Group» i ICES. Gruppa møtest etter økosystemtoktet i august–september, der storleiken på loddebestanden blir estimert. Bestandsestimatet frå dette toktet brukast direkte som mål for bestandsstorleiken, og prognosar og kvotetilrådingar blir rekna ut i spesielle modellar der også modning, vekst og naturleg døyingstal inngår. Estimata for naturleg døyingstal tek omsyn til mellom anna mengda og storleikssamansetjinga av torsk i Barentshavet, og kor mykje av loddebestanden ein meiner at denne torsken kjem til å ete. I det reknestykket inngår også temperaturen i dei områda torsken beitlar på lodda, då dette påverkar kor fort torsken fordøyer lodda, og difor også kor mykje han kan ete. I prognosane blir det teke omsyn til uvisse i dei ulike målingane og i føresetnadane som inngår.

Bestandsgrunnlaget

Figur 4.5 viser utviklinga i bestand og fangst frå 1973 til 2005. Biomassen til loddebestanden vart mykje redusert frå 2002 til 2003, og situasjonen må kallast eit bestandssamanbrot. I 2004 var han på same nivået som i 2003, men vart ytterlegare redusert i 2005. Rekrutteringa har svikta dei siste åra, og det er no berre svake årsklassar i bestanden. Dette kjem både av at desse årsklassane var

Figur 4.5 Utviklinga i bestand og fangst av lodde.

Tabell 4.5 Tilrådd TAC, avtalt TAC, fangst og modnande bestand hausten før (1000 tonn) av lodde i Barentshavet sidan 1998.

År	Råd frå ICES SSB=gytebestand	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangstar	Modnande bestand
1998	Ikkje fiske	0	0	1	932
1999	SSB> 500.000 t	<79	80	105	1718
2000	5 % sannsyn for SSB< 200 000 t	<435	435	410	2097
2001	5 % sannsyn for SSB< 200 000 t	<630	630	575	2019
2002	5 % sannsyn for SSB< 200 000 t	<650	650	659	1291
2003	5 % sannsyn for SSB< 200 000 t	<310	310	282	279
2004	Ikkje fiske	0	0	0	294
2005	Ikkje fiske	0	21	1	174
2006	Ikkje fiske	0	0	0	

¹ forskingskvote

svakare i utgangspunktet, og at dei har hatt eit auka naturleg døyingstal.

Samanbrotet i bestanden skuldast først og fremst to faktorar: svake rekrutterande årsklassar (trass i stor larveproduksjon kvart år), og auka naturlege døyingstal. Samanbrotet skuldast ikkje fisket. Dei siste åra har det vorte målt store silde-mengder (hovudsakleg 2002-årsklassen, men no også 2004-årsklassen) i det sørlege og austlege Barentshavet. Det er derfor grunn til å tru at den dårlege overlevinga av loddelarver i denne perioden kan ha samanheng med dette. Det auka naturlege døyingstalet på eldre lodde kan, i alle fall langt på veg, skuldast at ein veksande torskebestand beit på ein sterkt minkande loddebestand.

I 2006 og i 2007 vil bestanden vere på eit svært lågt nivå. Den vidare utviklinga i bestanden er i stor grad avhengig av rekrutteringa frå 2005-årsklassen. Denne årsklassen var relativt talrik på larve- og 0-gruppestadiet. Det meste av den sterke 2002-årsklassen av sild har truleg forlate Barentshavet i 2005, men det kan synast som om også 2004-årsklassen av sild kan vere stor. Om det er så, kan dette påverke rekrutteringstilhøva for lodde negativt også i dei komande åra.

Reguleringar

Med den uvisse ACFM reknar med knyter seg til prognosen, vil det, sjølv utan eit fiske vinteren 2006, vere svært stor risiko for at gytebestanden blir mindre enn 200.000 tonn, som ACFM har valt å nytte som B_{lim} . Med bakgrunn i bestandssituasjonen og desse utrekningane, tilrådde ACFM hausten 2005 at det ikkje burde opnast for eit loddefiske i Barentshavet vinteren 2006. Den blanda

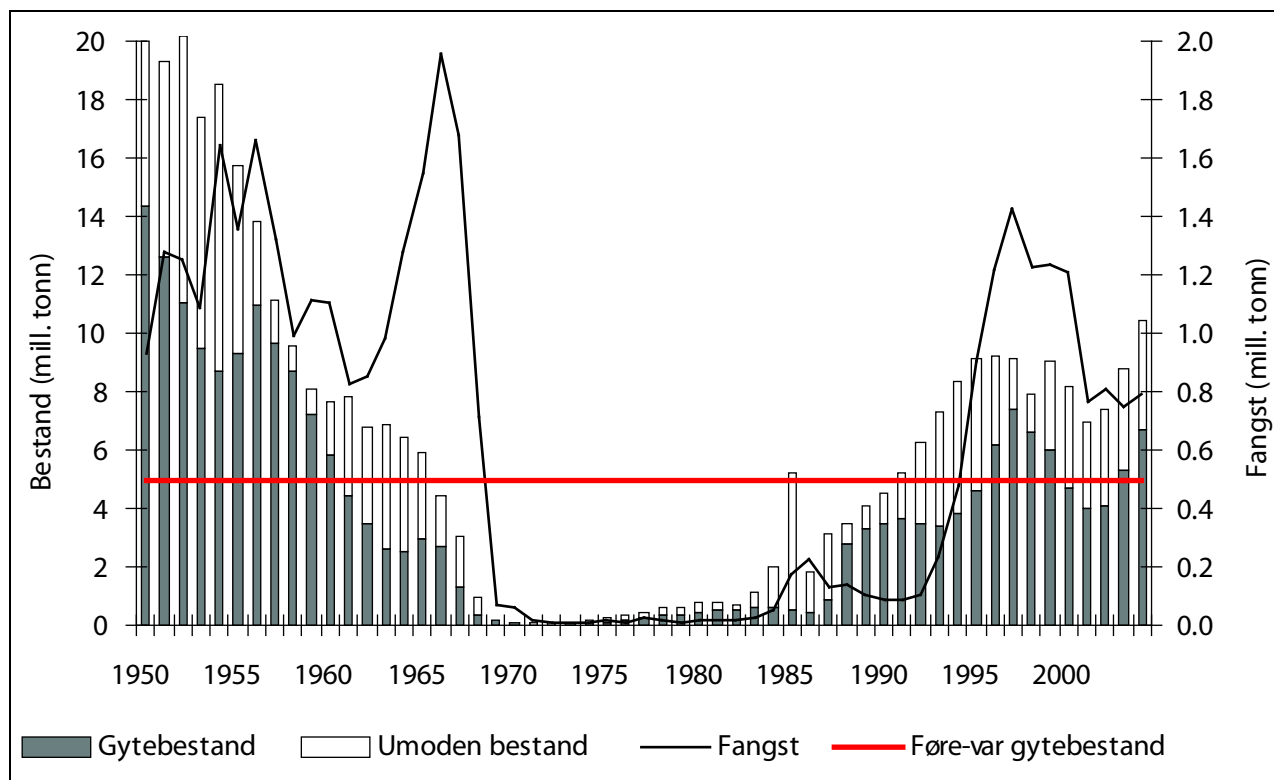
norsk-russiske fiskerikommisjonen vedtok på sitt møte i november 2005 å forby fiske på Barentshavslodde vinteren 2006.

4.2.5 Norsk vårgytande sild

Den vaksne bestanden av norsk vårgytande (NVG) sild gjennomfører årlege vandringar som dekkjer store deler av det nordlege Atlanterhavet. Gytinga i februar går føre seg på Norskekysten frå Stad til Vesterålen, beitevandringa frå mai til august er i havområda mellom Noreg, Færøyane, Island, Jan Mayen og Svalbard, medan overvint-ringa frå september til januar har skjedd i Vestfjorden, Ofotfjorden og Tysfjord frå tidleg på 90-talet. Dei siste tre åra har det meste av bestanden overvintra i havet nord og nordvest for Vesterålen og bestanden har no endra sitt vandringsmønster og vil truleg halde fram med å overvintra i havet. Det var lite sild att i fjordane i vinter og ein ventar at nedgangen vil fortsette hausten 2006. Sildebestanden vert fiska på Noreg, Island, Færøyane, EU og Russland. Silda oppheld seg for det meste i norske farvatn, og Noreg er også største fiske-rinasjon.

Etter det totale bestandssamanbrotet på slutten av 60-tallet vart bestanden bygd opp att til det som kan kallast historiske nivå (figur 4.6). Oppbygginga gjekk sakte, og først rundt 1997 var fangsten tilbake på eit nivå som likna situasjonen før samanbrotet. I 2006 er gytebestanden rekna å vere om lag 6.4 millionar tonn og er venta å auke i 2007, då den sterke 2002-årsklassen vil rekruttere for fullt.

Dei norske fangstane (tabell 4.6) vert tekne i overvintringsområda og på gytefeltet med varie-

Figur 4.6 Utviklinga av bestand og fangst av NVG-sild

rande fordeling mellom dei to områda frå år til år. Russland fiskar det meste av sin kvote i norske farvatn: på gytefelta i februar og i havet mellom Svalbardsona og Troms i august–oktober. Island fiskar i mai og juni i internasjonalt farvatn i Norskehavet. EU og Færøyane har fiska på gytefelta og i Norskehavet. I 2005 fiska Island og Færøyane òg mindre kvanta i eige område i mai-juni. I år der ei sildeavtale har vore inngått har Island, Færøyane og EU også fiska i Jan Mayen- og Svalbardsona. I 2005 avsette Noreg ein kvote på 90.000 tonn til den internasjonale flåten i Svalbardsona, sjølv om det ikkje var inngått nokon kvoteavtale mellom partane. Alle landa unnateke Noreg fiska i dette området.

I dei internasjonale sildeavtalane som er inngått mellom dei fem partane i åra før 2003 er Noregs del av totalkvoten sett til 57 %. Noregs del har i praksis lege rundt 60 % med i underkant av 60 % av rapporterte fangstar i 2004 (tabell 4.6). Dei totale rapporterte fangstane har i dei fleste åra lege noko under tilrådd TAC (tabell 4.7) men denne trenden ser ut til å ha snudd i 2005.

Situasjonen våren 2006

ICES har tilrådd eit fiske på 732.000 tonn for 2006. Bakgrunn for kvotetilrådinga er ein utnyttingsgrad som kyststatane (EU, Færøyane, Island,

Tabell 4.6 Fangst (tusen tonn) av norsk vårgytande sild 1993–2004.

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005 ¹
Færøyane	2,9	57,1	52,8	60,0	68,1	55,5	64,2	34,4	54,8	23,0	43,0	65,2
Island	21,1	174,1	165,0	220,2	197,8	203,4	186,4	77,6	126,3	102,6	100,7	151,6
Noreg	380,8	529,8	699,2	861,0	743,9	740,6	716,6	495,0	485,0	433,1	474,5	582,0
Russland	74,4	102,0	119,3	168,9	124,0	157,3	158,3	110,9	109,7	100,6	113,1	122,6
EU		40,1	180,4	116,4	89,2	78,5	93,4	67,9	54,8	29,1	65,9	78,4
Total	479,2	903,1	1216,7	1426,5	1223,0	1235,3	1218,9	785,8	830,6	688,3	802	1000
Fastsett kvote	²	²	²	1500,0	1300,0	1300,0	1250,0	850,0	850,0 ²	710,0 ²	825 ²	²

¹ Førebelse tal² Ikkje internasjonal semje om totalkvote

Tabell 4.7 Tilrådd TAC, avtalt TAC, fangst og storleiken på gytebestanden (1000 tonn) av norsk vårgytande sild sidan 1995.

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
1995	Ingen auke i F	513	Ikkje avtalt	906	4873
1996	Hald SSB over 2,5 millionar tonn	1	Ikkje avtalt	1217	6522
1997	Hald SSB over 2,5 millionar tonn	1	1500	1420	7778
1998	Ikkje gå over haustingsregelen	2	1300	1223	7038
1999	Ikkje gå over haustingsregelen	1263	1300	1235	6583
2000	Ikkje gå over haustingsregelen	1500	1250	1207	5293
2001	Ikkje gå over haustingsregelen	753	850	770	4577
2002	Ikkje gå over haustingsregelen	?	850	830	4594
2003	Ikkje gå over haustingsregelen	710	Ikkje avtalt	688	5299
2004	Ikkje gå over haustingsregelen	825	Ikkje avtalt	802	6692
2005	Ikkje gå over haustingsregelen	890	Ikkje avtalt	1004 ³	6043
2006	Ikkje gå over haustingsregelen	732	Ikkje avtalt		6400 ⁴

¹ Gytebestanden må haldast større enn 2,5 millionar tonn

² Må haustast innafor haustingsregelen

³ Førebels

⁴ Framskriving

Noreg og Russland) vart einige om i 1999 (F = 0.125). Det er ikkje oppnådd semje om å føre vidare denne utnyttingsgraden i 2006 mellom kyststatane, men Noreg har inngått bilaterale avtaler med EU og Russland om fisket etter NVG. Avtalen med EU set Noreg sin kvote i 2006 til 564.000 tonn medan EU kan fiske 62.000 tonn. Det er uvisst kor stort det totale uttaket av NVG-sild vil bli i 2006, men viss Færøyane og Island fisker tilsvarende kvantum i høve til Noreg som i 2005, vil totaluttaket verte ca 940.000 tonn.

4.2.6 Nordsjøsild

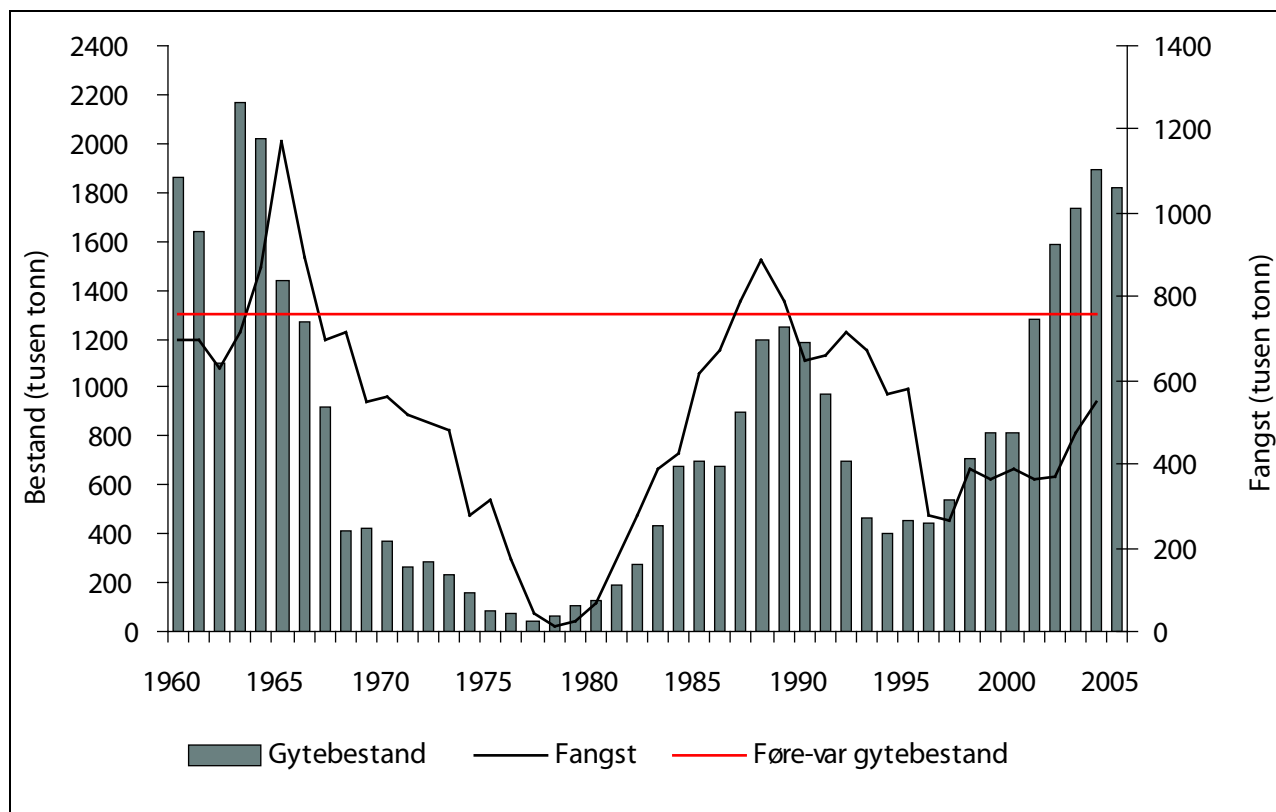
Nordsjøsilda forvalta av Noreg og EU i fellesskap. Ein finn nordsjøsild i Nordsjøen og Skagerrak-Kattegat (ungfisk). Den norske kvoten blir fiska av ringnotfartøy, trålarar og kystfartøy, dels i eit direkte fiske og dels som bifangst i industritrålfisket. Utviklinga i fisket frå 1960 er vist i figur 4.7. Fangsttala er henta frå sildearbeidsgruppa til ICES i 2005, og vil ikkje vere heilt i samsvar med offisielle tal. Etter eit kollaps i bestanden og stopp i fisket på midten av 1970-tallet, auka fangstane jamt utover 1980-talet og nådde ein topp på 770.000 tonn i 1989. Tidleg på 1990-talet var årleg oppfiska kvantum på 500.000-600.000 tonn. Dette førte til ei negativ utvikling i bestanden, og det vart tilrådd å avgrense fisket. Kvoten vart derfor redusert. Etter dette har fangstane auka, til eit nivå på 550.000 t i 2004.

Noreg og EU inngjekk ein avtale om forvaltning av nordsjøsilda i 1998. I følgje avtalen har Noreg 29 % av totalkvoten for direkte fiske av sild. Eventuelle bifangstar i det norske industritrålfisket blir trekte frå denne kvoten. EU innførte i 1997 ein eigen bifangstkvote for industrifisket. Denne bifangstkvote har ikkje blitt oppfiska i åra etter 1997.

Den avtalte kvoten for vaksen sild til konsum i Nordsjøen (tabell 4.8) har lenge vore lågare enn kvantumet som blir fiska. Dette skuldast hovudsakleg utstrekt feilrapportering. Det vil seie at det blir fiska nordsjøsild som rapporterast som fangstar tekne i andre område. Bifangstane av småsild var tidlegare på eit svært høgt nivå (100-200.000 tonn). Dette fisket var i prinsippet uregulert. Etter innføringa av den nye ordninga vart bifangstane av småsild i 2000-2002 reduserte til 20.000 tonn årleg. Feilrapportering i 2002 vart estimert til ca. 31.000 tonn og utsleppa estimert til ca. 17.000 tonn. Ein er med andre ord framleis usikker på fangststatistikken, noko som også gjer bestandsvurderinga usikker.

Bestandsgrunnlag

Hardt fiskepress gjennom fleire år førte til at gytebestanden av nordsjøsild vart kraftig redusert i perioden 1989-1993: frå ca. 1,2 million tonn til ca. 470.000 tonn (figur 4.7). Fiskepresset på den vaksne delen av bestanden auka kraftig utover i 90-

Figur 4.7 Utviklinga i bestand og fangst av nordsjøsild sidan 1960.

åra, og det vart fiska store mengder småsild i industrifisket. Kvotane låg på eit jamt nivå, samtidig som bestandsnivået gjekk kraftig nedover. Dette førte til ei vesentleg dårlegare rekruttering til den vaksne bestanden enn det som skulle til for å halde storleiken på bestanden oppe med eit slikt fiskepress. Strengt reguleringar av både bifangst-fisket og fangstar av vaksen sild vart innført i midten av 1990-åra (EU-Noreg avtalen). Dette førte til ein auke i gytebestanden til ca. 800.000 tonn i 1998–2000. I dei neste åra steig gytebestanden til ca. 1,9 million tonn i 2004. Gytebiomassen har auka som følgje av reduserte fangstar, sterk rekruttering og oppfølging av strenge forvaltningstiltak som har redusert uttaket av både ungsild og vaksen sild.

Rådgiving

Etter innføringa av eit strengt forvaltningsregime (Noreg-EU) i 1998 vart det god vekst i bestanden. Først i 2002 vart den estimerte gytebestanden (biomassen) klassifisert til å vere over føre-var-nivået. På grunn av låg middelvekt og sein modning av 2000-årsklassen, ventar ein nedgang i gytebestanden i 2006. Vidare er det no fire svake årsklassar (2002-2005) på veg inn i bestanden. Dette er eit uvanleg fenomen, som vil krevja sær-

skild merksemd frå forvaltarane dei komande åra. Forvaltningsstrategien Noreg og EU er einige om seier at F for vaksen sild ikkje skal overstige 0,25. For ungsild skal F ikkje overstige 0,12. EU og Noreg har dei siste åra vedteke kvotar som tilsvarar ein F på 0,2. I 2006 er den avtalte kvoten 454.751 tonn for vaksen sild.

4.2.7 Makrell

Den nordaustatlantiske makrellbestanden består av tre gytekomponentar: sørleg-, vestleg- og nordsjømakrell. Vestleg og sørleg makrell er på eit relativt høgt nivå, medan nordsjøkomponenten framleis er på eit lågt nivå. Bestandsmålingar vart utførte kvart tredje år, og i 2002 vart det observert teikn til vekst i Nordsjøbestanden for første gong på meir enn 25 år. Sidan 2001 har makrellfisket vore regulert i heile utbreiingsområdet.

Fisket

Fisket etter makrell føregår hovudsakleg i eit direkte fiskeri med snurpenot og trål. I Biscaya og utanfor Portugal blir makrell stort sett teke som bifangst av trålarar. Det norske fisket føregår for det meste med snurpenot, men trål og tradisjo-

Tabell 4.8 Tilrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av Nordsjøisild sidan 1995.

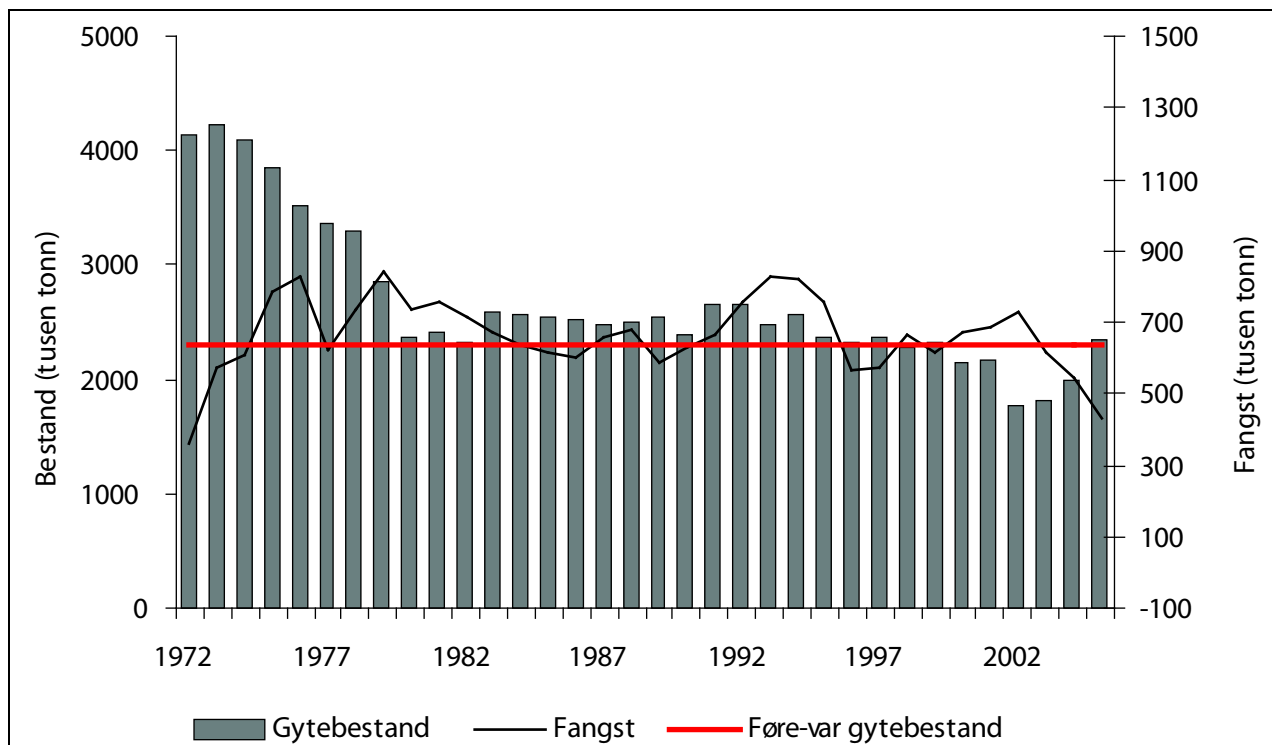
År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
1995	Langsiktig gevinst forventa med lågare F	429	440	566	456
1996	50 % reduksjon av avtalt TAC	200	200	265	449
1997	$F = 0.2$	186	186	234	536
1998	$F(\text{vaksen}) = 0.2, F(\text{ungfisk}) < 0.1$	276	276	329	707
1999	$F(\text{vaksen}) = 0.2, F(\text{ungfisk}) < 0.1$	296	296	336	815
2000	$F(\text{vaksen}) = 0.2, F(\text{ungfisk}) < 0.1$	301	301	329	810
2001	$F(\text{vaksen}) = 0.2, F(\text{ungfisk}) < 0.1$	301	301	323	1276
2002	$F(\text{vaksen}) = 0.2, F(\text{ungfisk}) < 0.1$	301	301	353	1583
2003	$F(\text{vaksen}) = 0.25, F(\text{ungfisk}) = 0.12$	452	452	450	1731
2004	$F(\text{vaksen}) = 0.25, F(\text{ungfisk}) = 0.1$	498	498	550	1892
2005	$F(\text{vaksen}) = 0.25, F(\text{ungfisk}) = 0.1$	585	585		1820
2006	$F(\text{vaksen}) = 0.25, F(\text{ungfisk}) = 0.12$	491			1645

nelle reiskapar som garn og snøre vert også brukt.

I byrjinga av 90-åra auka dei internasjonale makrellfangstane frå ein stabil årsfangst på 600.000–650.000 tonn til over 800.000 tonn i 1993 og 1994. Dette førte til nedgang i bestanden, og fangstnivået måtte ned. Strengje reguleringar med lågare kvotar førte til at fangstane fall til høvesvis 563.000 og 570.000 tonn i 1996 og 1997 (figur 4.8). Dei viktigaste fangstområda er Nordsjøen

(område IV), Norskehavet (område IIa) og vest av 4oV (områda VI og VII).

I 2004 hadde Noreg ein disponibel kvote på 148.728 tonn makrell. Totalt vart det fiska 157.300 tonn, og over 99 % av landingane gjekk til konsum. Fangstfordelinga gjennom året fordelte seg på vanleg måte med mindre enn 0,5 % første halvår, 65 % i tredje kvartal og resten i fjerde kvartal. I 2005 var den norske kvoten på 114.437 tonn. Førebels norsk fangststatistikk viser at kvoten vart teken og at nes-

Figur 4.8 Utviklinga i bestand og fangst av nordaustatlantisk makrell. Fangst i 2005 er estimert til 433.000 tonn.

ten alt vart levert til konsum. Den internasjonale fangststatistikken for 2005 er enno ikkje klar.

Uttaket frå bestanden er større enn det som blir landa, i og med at det blir dumpa og sleppt makrell på feltet. Dette påfører bestanden ekstra døying. I og med at det nesten ikkje finst data for dette, kan det ikkje gjevast gode overslag på kor stort utkastet er. Analyser viser at dette uttaket er så stort at totalfangsten minst er 30% og kanskje så mykje som 100% høgare enn oppgjeven.

Makrellen som blir fiska i Nordsjøen, Skagerrak og Norskehavet stammar frå tre gyteområde: 1) Nordsjøen, 2) sør og vest av Irland og 3) utanfor Portugal og Spania. Makrell frå det sørlegaste gyteområdet vart inn til 1994 behandla som ei eiga eining. Norske og internasjonale merkeforsøk viser at makrell som gyt i dei sørlege og vestlege områda vandrar til Norskehavet og Nordsjøen for å beite etter gytinga. Vandringane til makrellen er altså så omfattande at fisk frå alle tre gyteområda blir blanda og fiska på i Nordsjøen, Skagerrak og Norskehavet i andre halvår. Det er umuleg å skilje desse tre komponentane i fangstane. Derfor blir makrellen forvalta som ein bestand: den nordaustatlantiske makrellbestanden. Utviklinga av bestanden og oppfiska kvantum sidan 1972 er vist i figur 4.8.

Gytebestanden vert målt ved eggtokt kvart tredje år, sist i 2004. Desse gytebestandsmåla har til 2003 vore brukt som absolutte verdier i berekningane, men ICES har no brukt dei som relative verdier. Eggtokta viser at gytebestanden har gått ned sidan 1998, medan dei innmelde fangstane ikkje er store nok til å gi ein slik reduksjon. Gytebestanden blir no berekna slik at ein nyttar tren-

den i gytebestanden gitt i eggtokta, slik at berekningane passar med fangstane. Dette gir ei heilt annan oppfatning av bestanden enn sist ICES vurderte den. Gytebestanden i 2003 og 2004 vart rekna til 1,8 og 2 mill tonn, som er 40 % lågare enn det 2003 og 2004-gytebestanden vart rekna til når eggtokta vart nytta som absolutte verdier. Den vestlege komponenten utgjer ca. 85 %, og nordsjøkomponenten har vore låg (1–5 %) heilt sidan den vart fiska ned på byrjinga av 1970-talet. På grunn av dei nemnde problema med fangsttala vert også utrekningane av gytebestanden svært usikker. Gytebestanden vart vurdert til 2,3 mill tonn i 2005.

Noreg, EU og Færøyane har sidan 1999 vore einige om at uttaket av bestanden skal tilsvare eit fiskedøyingstal på 0,15–0,2. ICES tilrår ein kvote for 2006 på inntil 487.000 tonn. Dette tilsvarar $F = 0,20$ og er noko høgare enn $F_{pa} = 0,17$, men innanfor Noreg–EU-avtalen. Gytebestanden er med dette uttaket venta å verta 2,4 mill. tonn i 2006. I forhandlingane mellom dei tre partane vart totalkvoten sett til 442.000 tonn, og Noreg disponerer om lag 116.000 tonn.

For å verne makrellen i Nordsjøen blir det framleis tilrådd å stenge den sørlege delen for makrellfiske heile året, og den nordlege delen i perioden februar–juli.

Tabell 4.9 viser at fangstuttaket ligg til dels godt over både tilrådd og avtalt fangst. At fangsten har vore høgare enn avtalt skuldast hovudsakleg fisket i internasjonalt område og i Færøysona, i tillegg til eit generelt overfiske i andre område. I 2001, som var første året med ein avtale også for den internasjonale sona, var fangstkvantumet meir i samsvar med den avtalte kvoten.

Tabell 4.9 Tilrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av nordaustatlantisk makrell sidan 1995.

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
1995	Råd gitt for kvar gytekomponent		645	756	2373
1996	Betydeleg reduksjon av F		452	564	2322
1997	Betydeleg reduksjon av F		470	570	2369
1998	$F = 0,15-0,2$ (Noreg-EU- avtalen)	498	549	667	2272
1999	$F = 0,15$	437	562	616	2324
2000	$F_{pa} = 0,17$	642	612	675	2151
2001	$F_{pa} = 0,17$	665	670	687	2170
2002	$F_{pa} = 0,17$	694	683	727	1780
2003	$F_{pa} = 0,17$	542	593	617	1821
2004	$F_{pa} = 0,17$	545	532	559	1985
2005	$F = 0,20$	420	422	(estimat 433)	2341
2006	$F=0,20$	487			

4.2.8 Sei i Nordsjøen og vest av Skottland

I dei siste åra har landingane lege rundt 110.000 tonn, bortsett frå i 2000 og 2001, då landingane var rundt 95.000 tonn. (figur 4.9). Fangstane frå vest av Skottland har i dei seinare åra utgjort ca. 9 % av totalfangstane. Ein reknar med at landingane frå Nordsjøen for 2004 er 104.000 tonn, som er 86.000 tonn mindre enn avtalt TAC. På grunn av låge kvotar og utkastpåbodet i EU-sona var det i 2000 og 2001 eit omfattande utkast av sei. For 2000 reknar ein med at det var eit utkast på meir enn 20.000 tonn, og for 2001 på 15.000 tonn. Den norske delen av totalfangsten i denne perioden har vore over 48 %. Førebels oppgåver for 2005 tyder på at norsk fangst, inkludert bifangst til oppmaling, har vore ca. 68.000 tonn. Dette er om lag 4.000 tonn mindre enn kvoten på 72.400 tonn. Av det norske fisket er det trålarflåten som tek mesteparten (om lag 80 %). Notfisket inkluderer også ungsei nær kysten. Noreg disponerer 52 % av totalkvoten.

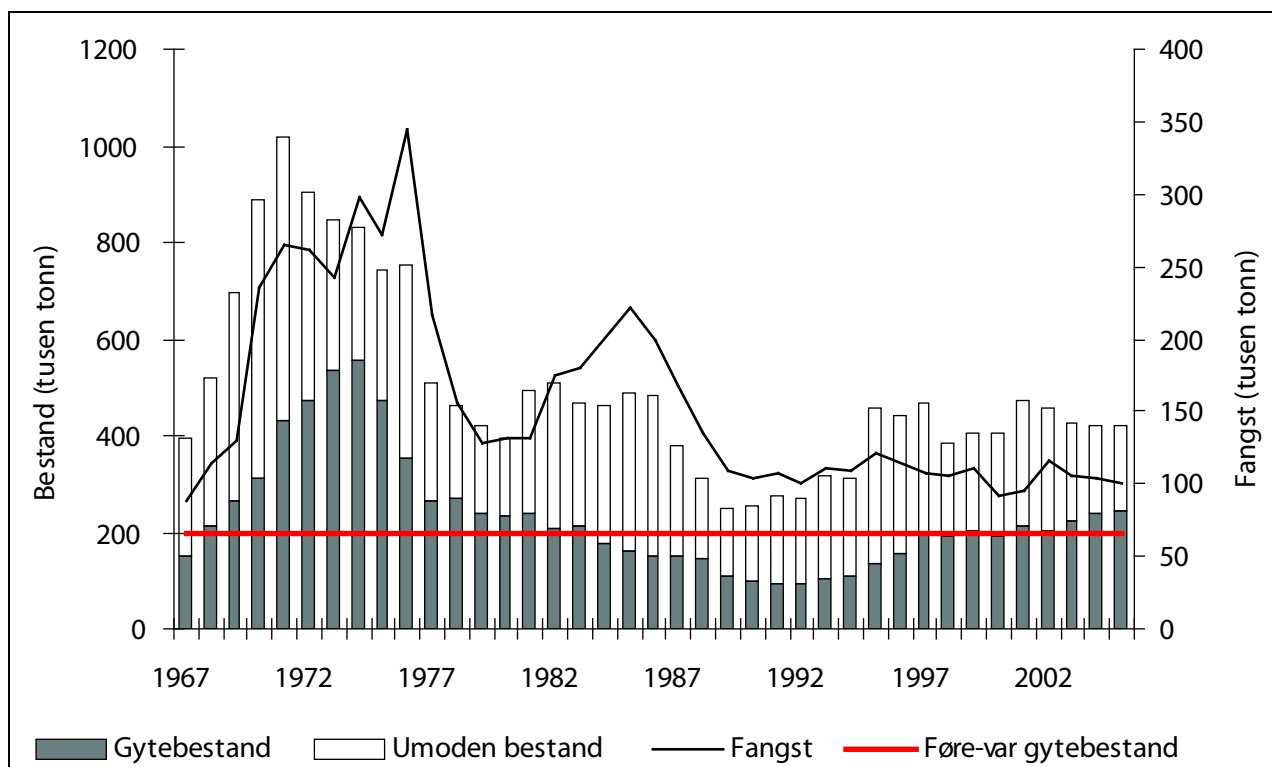
Frå og med 1999 er det laga ei felles utrekning for seibestandene i Nordsjøen og vest av Skottland. Ein kan derfor ikkje samanlikne tala frå tidlegare år med noverande utrekningar. Nordsjøbestanden er i alle høve svært stor i forhold til bestanden vest av Skottland, så alle utrekningar blir styrte av data frå

nordsjøbestanden. Eit av dei største problema ved bestandsutrekninga er manglande rekrutteringsdata. Det vart sett i gang 0-gruppetokt på sei i 1999. Denne tidsserien viste seg å vera lite eigna og det vil no bli starta opp eit tokt på kysten som skal undersøkje eitt- og toåringar.

I byrjinga av 1970-åra var totalbestanden av sei i Nordsjøen og vest av Skottland på nesten 1,3 millionar tonn. Den vart så redusert til ca. 586.000 tonn i 1998, for så å auke til vel 700.000 tonn i 2002 (figur 4.9). Gytebestanden, som i 1974 var på 555.000 tonn, nådde eit minimum på 92.000 tonn i 1991, men er no utrekna til 235.000 tonn i byrjinga av 2006. 1998- og 1999-årsklassen ser ut til å vere over middels, medan førebels data indikerer at 1995–1997-årsklassane er rundt eller under middels. Fiskedøyingstala har vist ein nedgåande trend sidan 1986, og er utrekna til å ha vore 0,25 (22 %) i 2004.

Det er gjort framlegg om at B_{pa} for sei i Nordsjøen og vest av Skottland skal vera 200.000 tonn (under dette nivået er det hovudsakleg produsert middels og dårlege årsklassar), og F_{pa} er sett til 0,40 (33 %). Gytebestanden har sidan 1997 hatt god reproduksjonsevne.

ACFM har tilrådd at fiskedøyingstala i 2005 bør vere lågare enn F_{pa} (0,40), som tilsvarar ein fangst i Nordsjøen på 123.300 tonn. Dette samsva-

Figur 4.9 Utviklinga i bestand og fangst av sei i Nordsjøen og vest av Skottland. Tala for 2005 og 2006 er prognosar.

Tabell 4.10 Tilrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av sei i Nordsjøen sidan 1995.

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand**
1995	Ingen auke i F	107	107	113	134
1996	Ingen auke i F	111	111	110	155
1997	Ingen auke i F	113	115	103	194
1998	Reduser F med 20 %	97	97	100	193
1999	Reduser F til F_{pa}	104	110	107	202
2000	Reduser F med 30 %	75	85	87	190
2001	Reduser F med 20 %	87	87	90	212
2002	$F < F_{pa}$	135	135	117	201
2003	$F < F_{pa}$	<176	165	102	221
2004	$F < F_{pa}$	<211*	190	100	260
2005	$F < F_{pa}$	<150*	145		244
2006	$F < F_{pa}$	<123,3*	123,25		235

* Forvaltninga av sei må sjåast i samanheng med tilstanden til bestanden av torsk.

** Gytebestanden er kombinert for Nordsjøen og vest av Skottland.

rar og med forvaltningsplanen for sei. Noreg og EU vart einige om ein totalkvote på 123.250 tonn for 2006. Av dette kan Noreg disponere 64.090 tonn, der alt kan fiskast i EU-sona (sjå tabell 4.10).

4.2.9 Torsk, hyse og kviting i Nordsjøen

I botntrål- og snurrevadfisket til konsum tek ein ei blanding av torsk, hyse og kviting. Industritrålfisket og bomtrålfisket etter flatfisk medfører ein auke i døyingstala, særleg for dei yngre årsklassane.

Torskelandingane har falle frå 300.000 tonn i 1981 til ca. 24.000 tonn i 2004 (figur 4.10). Norsk fiske i 2004 var på 3.200 tonn, og landingane i 2005 ser ut til å verta omtrent 3.000 tonn. Dette er om lag det same som den norske kvoten på 3.900 tonn. Noreg disponerer 17 % av total TAC.

Årsfangstane (inkludert utkast) av hyse låg på kring 200.000 tonn i åra 1980–1987 og fall gradvis til 86.700 tonn i 1990 (figur 4.10). I 2003 vart det fanga 66.900 tonn, der 24.800 tonn vart kasta ut, medan det i 2004 vart fanga 65.000 tonn, der 17.200 tonn vart kasta ut. Norsk fangst i 2004 var 2.800 tonn inkludert bifangst i industritrålfisket. Prognosen for 2005 er omlag 2.000 tonn, medan den norske kvoten var 14.679 tonn. Noreg disponerer 23 % av total TAC.

Utbyttet av kviting har vore stabilt dei siste ti åra, men er monaleg lågare enn i perioden 1960–1980 (figur 4.10). Skottland tek om lag ein tredjedel av totalfangsten. Dei norske landingane er hovudsakleg bifangst i industritrålfisket. Noreg hadde ein kvote på 2.800 tonn i 2005. Førebels

fangststal indikerer at fangsten vil bli rundt 300 tonn. Noreg disponerer 10 % av total TAC.

Bestandsutrekningane er baserte på ein kombinasjon av fiskeriavhengige data og toktdata. Noreg medverkar med totalfangst og toktdata. Frå og med 1996 vart det laga ei sams utrekning for torskebestandane i Nordsjøen, Skagerrak og Kanalen, for hysebestandane i Nordsjøen og Skagerrak og for kvitingbestandane i Nordsjøen og Kanalen. Ein kan derfor ikkje samanlikne tala frå tidlegare år med noverande utrekningar. Bestandane i Nordsjøen er i alle høve svært store i høve til dei to andre områda, slik at alle utrekningar blir styrte av data frå Nordsjøen.

Gytebestanden av torsk vart redusert frå ca. 277.000 tonn i 1970 til langt under B_{lim} , som er 70.000 tonn, i 2001. ICES var ikkje i stand til å rekne ut storleiken på bestanden fordi fangsttala for dei seinare åra er svært usikre, men alle metodar tilseier at gytebestanden framleis er godt under B_{lim} . Grensa for god reproduksjonsevne (B_{pa}) er vurdert å vere 150.000 tonn. Dagens fiskemønster medfører høg døying på eitt- og toåringar, slik at berre ca. 15 % av eittåringane overlever til dei er tre år. 1996-årsklassen har vore sterk, men på grunn av stort fiskepress har den ikkje fått bygd opp att gytebestanden. Sidan 1997 har alle årsklassar vore svake eller middels, og årsklassane 1997, 2000 og 2002 er dei svakaste som er registrert. Det er derfor ikkje venta at gytebestanden vil auke over 150.000 tonn i nærmaste framtid, sjølv om fiskedøyingstala vert kraftig reduserte.

Tabell 4.11 Tilrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av torsk i Nordsjøen sidan 1995.

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
1995	Kraftig reduksjon i innsatsen		120	120	73
1996	80 % av $F(94) = 0.7$	141	130	107	77
1997	80 % av $F(95) = 0.65$	135	115	102	83
1998	$F(98)$ burde ikkje overstige $F(96)$	153	140	122	72
1999	$F = 0.60$ for å byggje opp att SSB	125	132	78	59
2000	F mindre enn 0.55	< 79	81	59	45
2001	Lågast mogleg fangst	0	48,6	41	33
2002	Lågast mogleg fangst	0	49,3	44,2	39
2003	Ikkje fiske	0	27,3	27,4	43
2004	Ikkje fiske	0	27,3	23,4	Under B_{lim}
2005	Ikkje fiske	0	27,3		
2006	Ikkje fiske	0	23,205		

Til tross for stort fiskepress har hysebestanden produsert fleire gode årsklassar sidan 1990, der særleg 1999-årsklassen er svært sterk. Gytebestanden er i 2005 vurdert til å vere omlag 266.000 tonn, og såleis over B_{pa} på 140.000 tonn. Fiskepressnivået i 2004 ble vurdert til å vera 0.31 (27 %). Alle årsklassane etter 1999 er under midt, og årsklassane 2001–2003 ser ut til å vere svært svake, så dersom fiskepresset ikkje minkar, vil gytebestanden ganske snart hamne under B_{pa} .

Ein har ikkje nok informasjon om kvitingbestanden til å vurdere gytebestand og fiskedøying. Om lag alle analysar indikerer at bestanden er på eit svært lågt nivå.

ACFM tilrår at fisket etter torsk vert stoppa.

Sidan ein fangar torsk i eit blandingsfiske, tilrår ICES at alle fiskeri der det fangast torsk blir stoppa eller regulert, slik at det blir minimale bifangstar av torsk. Vidare bør ein lage og setje i verk ein gjenreisingsplan for at gytebestanden av torsk kan vekse til over B_{pa} . Ein kan ikkje oppnå den naudsynte reduksjonen i fiskedøying berre ved å redusere TAC. Gjenreisingsplanen må innehalde tiltak for å hindre direkte fiske av torsk, redusert bifangst av torsk i fisket etter andre artar og hindre utkast og feilrapportering av torsk i alle fiskeri. Den vedtekne forvaltningsplanen for hyse ($F=0,3$) gir ein fangst på omlag 60.000 tonn, der 39.400 tonn av dette er konsumlanding, 21.000 tonn er utkast og 6.700 tonn er til oppmaling i

Tabell 4.12 Tilrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av hyse i Nordsjøen sidan 1995.

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst m/utkast	Gytebestand
1995	Kraftig reduksjon i innsats; blanda fiskeri		120	140	147
1996	Må ta omsyn til blanda fiskeri		120	154	176
1997	Må ta omsyn til blanda fiskeri		114	138	190
1998	Ingen auke i F	100,3	115	128	160
1999	Reduser $F(95-97)$ med 10 %	72	88,6	111	112
2000	F mindre enn F_{pa}	< 51,7	73	100	88
2001	F mindre enn F_{pa}	< 58	61	165	241
2002	F mindre enn F_{pa}	< 94	104	101	399
2003	Ingen fangst av torsk	0 torsk	52	76	250-380
2004	Ingen fangst av torsk	0 torsk	85	65	289
2005	Ingen fangst av torsk	0 torsk	66		266
2006	Ingen fangst av torsk	$F < 0.3$	51,85		232

Tabell 4.13 Tilrådd TAC, avtalt TAC, fangst og gytebestand (1000 tonn) av kviting i Nordsjøen sidan 1995.

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst m/utkast	Gytebestand
1995	Kraftig reduksjon i innsats; blanda fiskeri		81	98	249
1996	Blanda fiskeri; ta omsyn til rådet for torsk		67	69	222
1997	Blanda fiskeri; ta omsyn til rådet for torsk		74	54	194
1998	Ingen auke frå 1996-nivået	54	60	40	163
1999	Minst 20 % reduksjon av F(95–97)	40,4	44	55	162
2000	Lågast mogleg fangst	0	30	55	200
2001	60 % reduksjon av F(97–99)	19,4	30	43	218
2002	F ikkje større enn 0.37	<33	32	40	210
2003	Ingen fangst av torsk	0 torsk	16	38	
2004	Ingen fangst av torsk	0 torsk	16	25	
2005	Ingen fangst av torsk	0 torsk	28,5		
2006	Ingen fangst av torsk	<snitt 2002- 2004= 17,3	23,8		

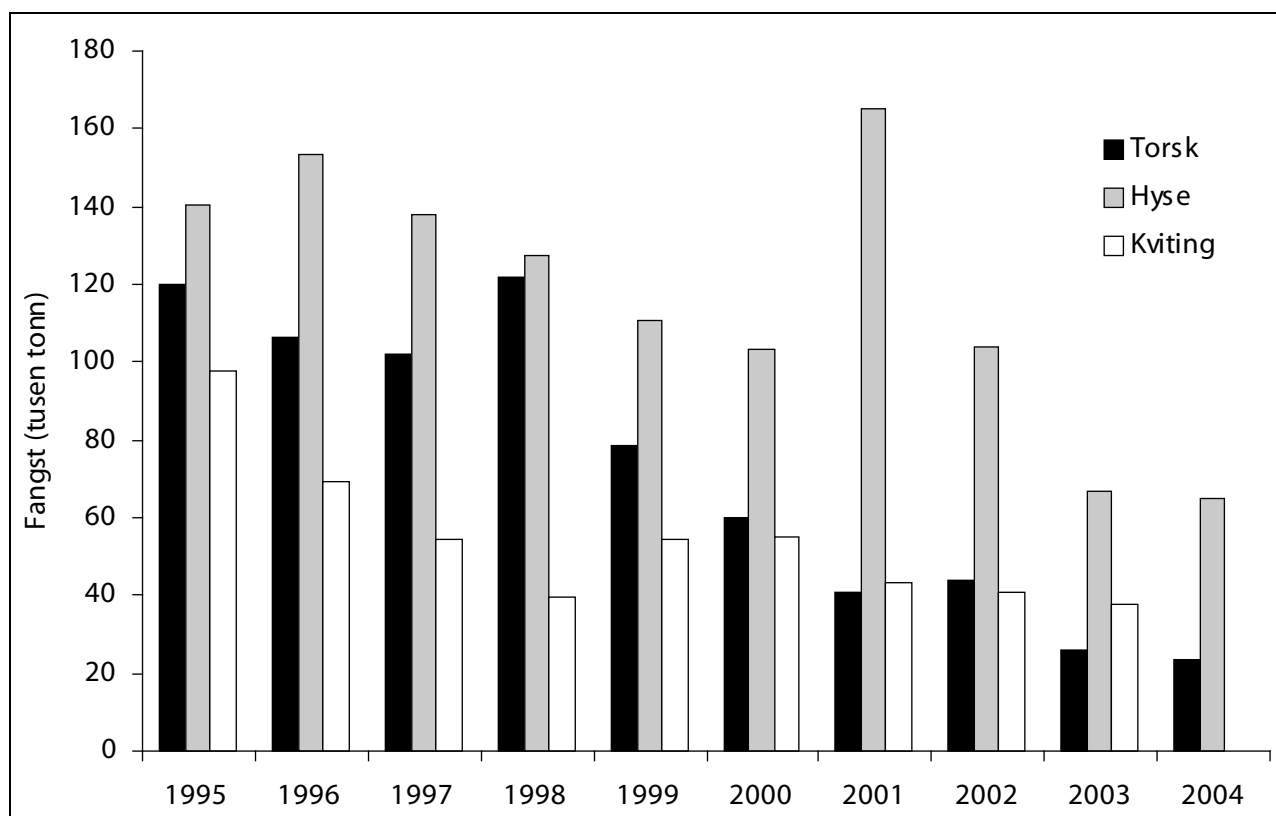
industrietrålfisket. For kviting bør fangsten ikkje være høgare enn gjennomsnittet for 2002–2004 på 17.300 tonn.

Noreg og EU har blitt einige om desse totalkvotane for 2005: 23.250 tonn torsk, 51.850 tonn hyse og 23.800 tonn kviting (sjå tabellane 4.11, 4.12 og 4.13). Noreg disponerer 3.945 tonn

torsk, 7.016 tonn hyse og 2.380 tonn kviting. Alt kan fiskast i EU-sona.

4.2.10 Kolmule

Kolmulebestanden i Det nordaustlege Atlanterhavet består truleg av to hovudkomponentar: ein

Figur 4.10 Utviklinga i fangst av torsk, hyse og kviting i Nordsjøen, Skagerrak og Kanalen.

nordleg som har si utbreiing i Norskehavet og sørover til sørvest av Irland, og ein særleg som held til i Biscaya og vidare sørover mot Gibraltar og Nord-Afrika. Det er uklårt kor mykje desse komponentane blandar seg under gyting og beiting, derfor blir all kolmule sett på som ein sams bestand i bestandsutrekningane og rådgivinga i ICES. Fisket føregår om våren på gytefelta langs eggakanten vest av Dei britiske øyane og ved Færøyane. Noreg opererer her med ringnotsnurparar utstyrt for flytetråling. Fangst av kolmule har òg føregått på beiteområda i Norskehavet om sommaren, også då med flytetrål. Elles tas kolmule gjennom heile året i Norskerenna i industritrålfisket.

Internasjonal fangststatistikk frå 2005 er enno ikkje ferdig, men ein ventar at totalfangsten er om lag 20% lågare enn i rekordåret 2004: rundt 2,0 millionar tonn, mot 2,4 millionar tonn i 2004 (figur 4.11). Året 2005 var dermed det åttande i rekkja med fangstar på over ein million tonn. Høg utnyttingsgrad har vore mogleg fordi årsklassene frå og med 1995 har vore mykje større enn vanleg.

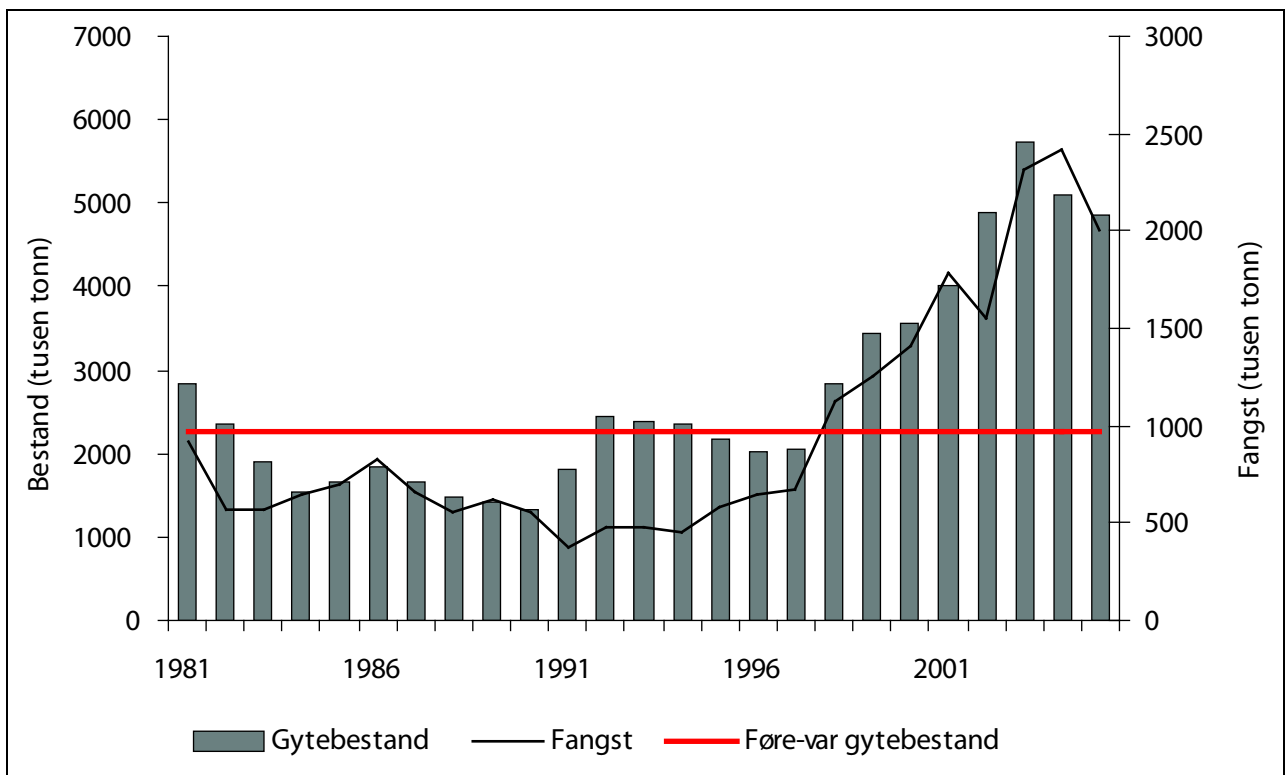
I 2005 disponerte Noreg ein kolmulekvote på 120.000 tonn i EU-sona og 36.200 tonn i Færøysona. I internasjonalt farvatn, i sona ved Jan Mayen og i NØS var fisket ikkje kvoteregulert før hovudsesongen var over. Samla fiska den norske flåten om lag 739.000 tonn kolmule i 2005. Kolmu-

letrålarane tok den største delen av fangsten: 85%, resten vart hovudsakleg fiska av industritrålarane i Nordsjøen og langs kysten nordover. Noregs del av totalfangsten i 2005 var om lag 37 %, det vil seie litt lågare enn gjennomsnittsandel (40 %) frå 1978 til i dag.

Etter ein svært langvarig forhandlingsprosess nådde kysstatane (Noreg, EU, Færøyane og Island) den 16. desember 2005 semje om forvaltning og fordeling av kolmule frå 2006 og framover. Dette gav ein totalkvote på 2,0 million tonn i 2006. Målet er at gytebestanden skal vera større enn føre-var-grensa (2,25 mill. tonn) og at fiskedøyinga skal verta mindre enn føre-var-grensa (0,32). Inntil desse måla er nådde, skal totalkvoten minskast med 100.000 tonn kvar år.

Prosentdelen til Noreg er ca. 26 %. Noregs reelle prosentdel vil nok vera litt lågare fordi kyststatsavtalen ikkje tek omsyn til det russiske kolmulefisket. Via kyststatsavtalen kan Noreg fiske 524.900 tonn kolmule. I tillegg kjem kolmule frå bilaterale avtaler. Totalt kan Noreg fiske 607.342 tonn kolmule, av dette 472.631 tonn i EU-farvatn. I færøysk sone kan Noreg fiske 80.000 tonn. Ringnotflåten kan fiske 473.727 tonn, mesteparten i EU-farvatn. Industritrålarane kan fiske 133.615 tonn kolmule, av dette 45.000 tonn i EU-sona.

Tilrådinga frå ACFM for 2006 var eit samla uttak på 1.500.000 tonn, slik at fiskedøyinga ikkje

Figur 4.11 Utviklinga i bestand og fangst av kolmule. Fangsten i 2005 er framleis usikker.

blir høgare enn føre-var-grensa ($F_{pa} = 0,32$). Fangsten i 2006 er større enn tilrådinga, og venteleg vil fiskedøyinga bli over denne verdien. Berre god rekruttering kan oppretthalde bestanden og fisket. Slik det ser ut no har rekrutteringa til gytebestanden vore svak sidan 2004, sjølv om det vart

målt mykje ung kolmule i Norskehavet og Barentshavet i 2005. Ein nedgang er uunngåeleg dersom rekrutteringa blir normal og uttaket held fram med å overskride tilrådingane frå ICES. Dette vil føre til sterke avgrensingar i det framtidige kolmulefisket.

5 Kontrollordningar

5.1 Kontroll av fiske i norske jurisdiksjonsområde

I St. prp. nr. 1 (1996-97) heiter det: «Innen området ressursforvaltning er hovedmålet å legge til rette for et forsvarlig ressursuttak som sikrer et høyt varig utbytte fra ressursene». For å kunne nå denne målsettinga for ressursforvaltninga, trengst det informasjon om og kontroll med alt ressursuttak i norske jurisdiksjonsområde. Ein sentral del av det norske systemet for kontroll og handheving er fysisk kontroll med all fiskeaktivitet. Dette inneber kontroll på alle nivå, til havs, under landing og ved omsetjing av fiskefangstar.

I Noreg har Fiskeridirektoratet ansvaret for ressurskontrollen. Kontrollen blir utøvd av Kontrollseksjonen i Fiskeridirektoratet og den ytre etaten til direktoratet med 7 regionkontor, inklusive eit inspektørkorps langs kysten.

Kystvakta er underlagt Forsvarsdepartementet. Kystvakta har ansvaret for kontrollen på havet, i første rekkje utanfor 4 n. mil. Frå 1996 er Kystvakta utvida med ei indre kystvakt som skal gjennomføre fiskerioppsynet innanfor grensa på 4 n. mil. Fiskerioppsynstenesta til den indre kystvakta skal etter planen kombinerast med ei rekkje andre oppgåver, bl.a. for politi-, toll- og miljøstyresmakter.

Fiskeridirektoratet står for kontroll ved landing av fangstar, og har også ein viss kontroll på sjøen i særlege område og i spesielle fiskeri. Direktoratet har også ansvar for kvotekontrollsystemet både for utanlandske og norske fartøy. Dei ulike salslaga har eit kontrollansvar i samband med omsetjing og eksport av fisk. Utanlandske styresmakter har kontrollansvaret når norske fartøy leverer fangst i utanlandske hamner og når norske fartøy fiskar i jurisdiksjonsområda til desse landa.

Ein viktig del av kontrollen går føre seg under utøvinga av fisket. I denne fasen blir det kontrollert at fisket skjer med riktig reiskap, til rett tid og på rett område. Ein kontrollerer også fangstsamansettinga og at det ikkje går føre seg dumping eller neddreping av fisk. Når det gjeld fangst

av sjøpattedyr (sel og kval) var det til og med 2003 inspektørar på alle fartøy under heile fangstperioden. Med verknad frå 2004 er inspektørordninga på kvalfangstfartøya halvert. Frå 2006 er talet på inspektørar ytterligare redusert og er no 6-7 inspektørar på vel 30 fartøy. Frå og med 2005 er det montert ferdsskrivarar (blue-box) på alle kvalfangstfartøya. Dette reduserer behovet for inspektørar. På sel- og kvalfartøya kontrollerer inspektørane om bord i fartøya også at avlivinga skjer i tråd med regelverket. I andre fiskeri har Fiskeridirektoratet satt i verk ei ordning med å ha inspektørar om bord på enkelte norske og utanlandske fartøy i kortare eller lengre periodar.

På enkelte artar går det føre seg eit omfattande fiske i indre norske farvatn, det vil seie innanfor 4 n. mil. Det er derfor sett i verk ei ordning der inspeksjonsfartøy frå Ytre etat er til stades på desse fiskefelt. Ved landing blir fangstsamansettinga kontrollert, og oppfiska kvantum blir belasta kvoterekneskapen.

For å føre kontroll med utanlandsk fiske i Noregs økonomiske sone etablerte Fiskeridirektoratet i 1977 eit kvotekontrollsystem som er basert på bruk av edb. Databasen inneheld opplysningar om fiske- og fangstaktiviteten til utanlandske fartøy og er ein viktig reiskap for kontroll i norske jurisdiksjonsområde.

Utanlandske fartøy som får løyve til å fiske i norske jurisdiksjonsområde er pålagde å rapportere fangstane til Fiskeridirektoratet. Denne rapporteringsplikta inneber at når fartøya kjem inn i norsk sone skal dei melde frå om kor mykje fangst fartøyet har om bord (melding om fiskestart). Fangstane skal gis opp i kg rund vekt og i dei enkelte fiskeslag. I tillegg må fartøyet kvar veke rapportere kor mykje som er fanga i sona av dei ulike fiskeslaga (fangstmelding). Når fartøyet avsluttar fisket i NØS, må det før det seglar ut sende melding om dette til Fiskeridirektoratet og gi opp kor mykje fisk som er teken sidan den siste fangstmeldinga blei sendt (melding om avslutning av fiske). Alle dei meldingstypene som er nemnt ovanfor blir kontinuerleg lagt inn i kvotekontrollsystemet, og gir dermed Fiskeridirektoratet ei oppdatert oversikt over det utanlandske fisket i

norske jurisdiksjonsområde, både om kor mange fartøy som deltek i fiske, kvar dei fiskar og opplysningar om fangst per fartøy og per nasjon. Systemet inneheld såleis også dei opplysningane som er kravd for å stanse utanlandsk fiske når dei til-delte kvotane er oppfiska.

Frå 2000 har Fiskeridirektoratet gjennom satellittsporing også kunnskap om kor fartøya oppheld seg i norsk jurisdiksjonsområde og kan derfor sette i verk meir målretta kontroll.

Kystvakta har direkte tilgang til dei opplysningane som er lagra på databasen i kvotekontrollsystemet og satellittsporingsdatabasen. Opplysningane vil under kontroll på feltet bli halde opp mot opplysningane som går fram av fangst-dagboka til fartøyet, eventuelle sluttsetlar og innhal-det i lasterommet eller lastetankane på fartøyet. Når desse opplysningane ikkje er i samsvar med kvarandre kan Kystvakta reagere med åtvaring, fartøyet kan haldast tilbake, eller saka kan mel-dast til politiet, alt etter kor grov krenkinga er. Kvotekontrollsystemet og satellittsporingsopp-lysningane er såleis særskilte viktige reiskap i det kon-trollarbeidet Kystvakta gjennomfører.

For å sikre generelt betre kontroll med fangstuttaket i NØS nord om 62°N, og fordi ein var kjent med at det gjekk føre seg kvoteunndra-gingar frå utanlandske fartøy som fiska i NØS nord om 62°N, blei det innført ei ordning i desse områda der utanlandske fartøy skal melde seg til Kystvakta for kontroll på eitt av sju kontrollpunkt ved avslutning av fiske. Ordninga tok til å gjelde frå 1994. Som ein del av rapporteringsordninga i NØS nord om 62°N skal fartøya sende melding om framstilling for kontroll (kontrollpunktmel-ding) tolv timar før det kjem til kontrollpunktet. For ringnotfartøy er fristen 4 timar.

På grunn av behovet for betre kontroll med makrellfisket i NØS sør om 62°N, blei ei tilsva-rande ordning sett i verk 19. juli 1995 for makrell-fisket i Nordsjøen. Av omsyn til råstoffet må eit kontrollregime i Nordsjøen utformast noko ann-leis enn ordninga nord om 62°N. Etter regelverket skal utanlandske fartøy med makrellisens melde seg for kontroll i eitt av tre nærmare definerte område, med ei varslings-tid på fire timar før far-tøyet kjem til kontrollområdet, eller før fartøyet kjem til landingsstad i Noreg. Ordninga gjeld også når eit fartøy med makrellisens fiskar annan pelagisk fisk, så som nordsjøsil-d.

Erfaringane syner at ordningane med sjekk-punkt sør og nord om 62°N i NØS har medverka positivt til å redusere kvoteunndragingane frå utanlandske fartøy.

5.2 Kontrollsamarbeid

Kontroll med ressursuttaket på felles fiskebestan-dar krev eit nært samarbeid mellom dei landa som deler ressursane. Eit slikt samarbeid er inn-gått med begge dei to partane som Noreg deler viktige fiskeressursar med: Russland og EU. Noreg har også inngått avtalar om kontroll direkte med enkelte medlemsland i EU og fleire andre statar. Noreg har kontrollavtalar med Irland, Danmark, Sverige, Nederland, Storbritan-nia, Frankrike, Tyskland, Polen og Portugal. I til-legg har Noreg inngått kontrollavtalar med Russ-land, Færøyane, Island, Grønland og Canada.

Kontrollavtalen som blei inngått mellom Noreg og Portugal 16. februar 2006, represen-terte ei oppdatering av slike avtaler og er den fyr-ste avtalen Noreg inngår som også omfattar gjen-sidig rapportering av landingar av fisk frå tredje-lands fartøy. Ein håpar dette blir eit viktig bidrag i arbeidet med å få kontroll over det ulovlege fisket i Barentshavet og over landingar av fisk til euro-peiske hamner. Noreg vil arbeide vidare for å revi-dere avtitalane med dei andre europeiske landa, og i samarbeid med EU-kommisjonen styrke den samla kontrollinnsatsen i Nordaust – Atlanteren.

Eit viktig nytt framsteg i kontrollsamanheng er etablering av satellittsporing av fiskefartøy.

Det ligg no føre satellittsporingsavtalar mel-lom dei landa som har felles fiskeriinteresser i Nordaust-Atlanteren. Plikta til å spore er gjen-nomgåande knytta til fartøy over 24 meter største lengde.

Fiskeridepartementet innførte frå 1. juli 2000 satellittovervaking av alle norske fiske- og fangst-fartøy over 24 m. Slike fartøy vil vere underlagt sporing i område både under norsk og utanlandsk fiskerijurisdiksjon. Vidare vil alle norske fartøy, uansett størrelse, sporast ved fiske i internasjonalt farvatn. Det er også sett krav om satellittspo-ring av alle fartøy i NEAFC-området. I NAFO-området er det krav om 100 % dekning av satellitt-sporing og bruk av observatørar på alle fartøy.

5.3 Tiltak mot uregulert fiske

I avtalen mellom Noreg og Russland er partane samde om å setje visse vilkår til dei kvotane dei gir til tredjeland. Som vist til i avtitalane med Færøyane og Grønland, har dei to landa plikta å avgrense sitt totale fiske i Barentshavet til dei artar og kvotar som er tildelte av Noreg og Russland, utan omsyn

til om fisket skjer i eller utanom Noregs og Russlands jurisdiksjonsområde i Barentshavet. Også Island har plikt til å halde seg til den kvoten som går fram av «Smottholsavtalen».

Noreg og Canada underteikna 30. juni 1995 ein avtale om bevaring og handheving på fiskeriområdet, jf. Ot.prp. nr. 3 (1995-96). Både for Noreg og Canada som kyststatar er spørsmålet om effektiv regulering av fiskebestandar som vandrar mellom nasjonale soner og det opne hav særskild viktig. Avtalen føregreip på mange måtar FN-avtalen om fiske på det opne hav av 4. august 1995. Etter avtalen kan Noreg og Canada borde, inspirere og ransake eit fartøy som fører flagget til den andre parten i nærmare avgrensa område på det opne hav. Partane kan også bringe opp fartøy og innleie rettsforfølging dersom det ligg føre prov på at dei har teke del i fiskeriaktivitetar som undergrev gjeldande verne- og forvaltningstiltak.

Det kan nemnast at norske styresmakter dei seinare åra har innført ei rekkje tiltak for å angripe ulovleg, urapportert og uregulert fiske. Eit sentralt tiltak har vore den sokalla «svartelistinga» av fartøy som har drive uønska aktivitet i område utanfor norsk jurisdiksjon. Dette gjeld fartøy som fører utanlandsk flagg, då det i forhold til norske fartøy er mogleg å sanksjonere på anna vis. Fiskeridirektoratet ser til at fartøy som har delteke i uregulert fiske i internasjonalt farvatn blir nekta lisens i Noregs økonomiske sone. Vidare kan slike fartøy nektast å føre norsk flagg, og ein kan nekte landing av fangst i Noreg. Også for utanlandske fartøy som bryt regelverket i norske farvatn har ein klare moglegheiter for sanksjonar. Regionale organisasjonar som NEAFC og NAFO har og innført svartelisting av fartøy som fisker ulovleg.

6 Fisket etter avtalane i 2004 og 2005

I omtalen av fisket etter avtalane for 2004 og 2005 er det lagt hovudvekt på i kva grad Noreg og dei partane som får tildelt kvotar i norske område faktisk utnyttar desse kvotane. Først presenterast norske kvotar i sonene til andre statar og utnyttinga av desse, jf. pkt. 6.1 nedanfor. Deretter, i punkt 6.2, presenterast kvotane til andre statar i norske område og utnyttinga av desse. Kommentaraane med omsyn på kvoteutnytting omfattar berre åra 2004 og 2005.

I dei neste avsnitta blir omgrepet «felles forvaltning» nytta om ein del sentrale fiskeartar. Felles forvaltning tyder at to eller fleire land/samanlutningar av land har avtala å forvalte ein art saman, fordi arten opptre i sonene til fleire land. Dette inneber at det i dei årlege kvoteforhandlingane avtalast ein totalkvote for arten, og total tillaten fangst (TAC) fordelast på dei aktuelle avtalepartane.

6.1 Norsk utnytting av kvotar

I avsnitt 6.1 og 6.2 er kvotane henta frå dei årlege kvoteavtalane, med eventuelle oppdateringar. Med mindre noko anna er sagt, er fangsttala baserte på kva fartøya har rapportert fiska frå dei ulike jurisdiksjonsområda, anten til Fiskeridirektoratet eller til ansvarlege i 3. land, dvs. styresmaktene i kyststaten. Desse rapporterte fangsttala frå fartøy på fiskefelte kan avvike frå dei tala i sluttsetelstatistikken som viser utlossa kvanta. Symbolet (–) i tabellane tyder anten ingen fangst eller ingen kvote.

Tabell 6.1 Oversikt over norske kvotar (etter overføring til 3. land) og fangst på fellesbestandane i Barentshavet

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2004	2005	2004	2005
Torsk	224.600	218.700	226.069	220.961
Hyse	71.500	65.300	61.935	60.757
Lodde	-	-	-	-

6.1.1 Noreg – Russland

6.1.1.1 Fellesbestandane

Noreg og Russland har felles forvaltning av artane torsk, hyse og lodde. Noregs kvotar (etter overføringar til 3. land) og fangstar¹ av desse bestandane går fram av tabell 6.1. Delar av dei norske kvotane for desse bestandane kan fiskast i russisk økonomisk sone, sjå tabell 6.2.

Forskingsfangst er inkludert.

6.1.1.2 Kommenterarar til oversikta

Noregs kvotar og fangstar i russisk økonomisk sone går fram av tabell 6.2. Av dei norske fangstane nord om 62°N i 2004 fiska Noreg 0,8 % av torskefangstane og 6,4 % av hysefangstane i RØS. Tilsvarende tal for 2005 var 0,5 % for torsk og 3,0 % for hyse. Noreg tek altså små fangstar av torsk og hyse i RØS sett i høve til dei totale norske fangstane.

I 2004 deltok 11 reketrålalarar i fisket etter reker i RØS, medan 13 deltok i 2005. Noregs haneskjelkvote var ikkje talfesta i 2004 og 2005. Fisket skal vere eit prøvefiske i eit nærmare avgrensa område. Vilråa for dette fisket skal

Tabell 6.2 Oversikt over Noregs kvotar og fangstar i russisk økonomisk sone

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2004	2005	2004	2005
RØS:				
Torsk	140.000	140.000	1.919	1.177
Hyse	20.000	20.000	3.978	1.822
Haneskjel	-	-	-	-
Reker	3.000	3.000	1.802	3.005
Grønlandssel	10.000	10.000	-	10.506
Lodde	-	-	-	-
Steinbit	1.500	1.500	1.053	616
Flyndre	1.000	1.000	4	-
Bifangstkvote	500	500	254	102

¹ Alle fangsttala er frå sluttsetelstatistikken til Fiskeridirektoratet.

avtalast nærmare mellom Noreg og Russland. Slike vilkår blei ikkje fastlagde verken i 2004 eller 2005, grunna manglande interesse frå næringa.

6.1.2 Noreg – EU

6.1.2.1 Fellesbestandane

Noreg og EU har felles forvaltning av artane torsk, hyse, sei, kviting, raudspette, sild og makrell i Nordsjøen, sjå tabell 6.3. Delar av dei norske kvotane for konsumfiskbestandane kan fiskast i EUs sone av Nordsjøen, sjå tabell 6.4.

Kvotane og fangstane av sei og makrell omfattar Skagerrak i tillegg til Nordsjøen.

Noregs kvotar av torsk, raudspette, makrell og sild blei godt utnytta dei to åra. Dei store makrellfangstane i Nordsjø-området må sjåast i samanheng med at Noreg hadde høve til å overføre inn-til 100.000 tonn av makrellkvoten nord om 62°N i 2004 og i 2005 til fiske i Nordsjøen (ICES-område IVa). Likeins kunne makrellkvoten vest av 4°V på 11.100 tonn i 2004 og 8.500 tonn i 2005, fiskast i den nordlege delen av Nordsjøen. Dette forklarar også den låge utnyttinga av Noregs makrellkvote vest av 4°V (sjå tabell 6.4).

Noreg fiska ikkje norsk vårgytande sild (NVG-sild) i Nordsjøen verken i 2004 eller 2005.

Makrell- og sildekquotane fordelast mellom ringnotfartøya, trålarane og kystfartøya. Fangsttala inneheld ikkje norske bifangstar frå industri-trålfisket. Bifangstane varierer frå år til år i størrelse og art.

Tabell 6.3 Norske kvotar (etter overføringar til EU og 3. land) og fangstar på fellesbestandane i Nordsjøen

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2004	2005	2004	2005
Torsk	4.114	4.114	3.222	2.890
Hyse	15.391	14.679	2.234	2.075
Sei	93.800	72.400	62.378	67.145
Kviting	1.600	2.800	22	11
Raudspette	2.111	1.630	1.760	1.634
Makrell	148.728	114.437	157.357	119.541
Nordsjøsild	131.624	166.152	138.188	159.549

6.1.2.2 Norske kvotar i EUs farvatn (EUF) og tildelte kvotar frå EU i grønlandske farvatn (EUGRL), med tilhøyrande fangstar

Noreg fekk i 2004 og 2005 tildelt kvotar av blåkeite, kveite og uer for fiske i grønlandsk sone både av EU og Grønland. For desse artane er det ein føresetnad at EU-kvoten skal utnyttast først. Noreg nyttar desse kvotane i så stor grad at med denne føresetnaden kan talet for fangst i enkelte tilfelle vere lik kvotetala slik dei er viste i tabell 6.4. Eventuelle fangstar ut over EU-kvotane blir avrekna mot Noregs kvotar tildelt av Grønland (sjå tabell 6.6).

Tabell 6.4 Oversikt over Noregs kvotar (etter overføringar til EU og 3. land) og fangstar i EUs farvatn, og tildelte kvotar frå EU i grønlandske farvatn

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2004	2005	2004	2005
EUF, Nordsjøen:				
Torsk ¹	4.114	4.114	566	883
Hyse ¹	14.435	14.679	589	951
Sei ¹	93.800	72.400	22.273	41.593
Kviting ¹	1.410	2.800	1	4
Raudspette ¹	2.111	1.630	1.287	1.575
Makrell ¹	37.032	28.361	111	1.176
Sild ¹	50.000	60.000	28.440	61.543
Augepål	5.000	1.000	8	2
Tobis	45.000	5.000	25.571	3.612
Brisling	15.000	1.000	-	-
Reker	100	-	-	-
Hestmakrell	1.600	1.600	220	953
Andre artar	5.000	4.720	1.541	2.270

Tabell 6.4 Oversikt over Noregs kvotar (etter overføringar til EU og 3. land) og fangstar i EUs farvatn, og tildelte kvotar frå EU i grønlandske farvatn

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2004	2005	2004	2005
EUF, vest om 4°V:				
Makrell	11.100	8.500	111	0
Kolmule	120.000	120.000	120.652	117.407
Blålange	300	200	45	35
Lange	9.500	6.800	4.699	4.861
Brosme	5.000	4.000	2.186	2.393
Pigghå	200	100	0	1
Håbrann	100	-	2	0
Kombinert kvote	600	600	-	-
Blåkveite	950	145	60	0
Andre artar	3.000	3.000	3.023	754
EUGRL, Vestgrønland:				
Blåkveite	800	800	800	800
Kveite	200	200	9	26
Skolest/Isgalt o.a.	315	315	19	8
EUGRL, Austgrønland:				
Reker	2.830	2.750	2.848	2.750
Blåkveite	800	800	800	800
Kveite	200	200	200	187
Uer	5.230	3.500	1.151	603
Lodde	7.035		7.035	
Skolest/igalt o.a.	285	285	164	52

¹ For desse fellesbestandane avtalar EU og Noreg størrelsen på TAC for kvar bestand, fordeling av TAC på dei to partane, eventuelle kvotebyte og kor mykje partane kan fiske i dei respektive sonene.

² Omfattar ikkje overføringar til Nordsjøen frå andre område. Overføringar til 3. land er heller ikkje trekte frå.

6.1.2.3 Kommenterarar til oversikta

Noregs kvotar i EUs farvatn og tildelte kvotar frå EU i grønlandske farvatn, med tilhøyrande fangstar, går fram av tabell 6.4. I EU-sona i Nordsjøen kunne norske fartøy til saman fiske 50.000 tonn av industriartane augepål og tobis i 2004 og 6.000 tonn i 2005. Det er den norske industritrålarflåten (omlag 30-40 fartøy) som fiskar på denne kvoten. Inntil 5.000 tonn augepål kunne fiskast i EU-farvatn vest av 4°V i 2004. Dette skulle avreknaast den samla industrikvoten for augepål og tobis. Det blei ikkje fiska augepål vest av 4°V i 2004.

Norske fartøy kunne i tillegg fiske på desse artane utan avgrensingar i norsk økonomisk sone. Samla fiska dei norske industritrålarane i følgje sluttsetelstatistikken 111.840 tonn augepål/

kolmule og 48.528 tonn tobis i Nordsjøen i 2004. Tilsvarende sluttseteltal for 2005 var 97.940 tonn augepål/kolmule og 17.341 tonn tobis. Fisket av tobis i EU-sona utgjorde i 2005 ein mindre del av totalfangsten av tobis enn året før, medan det ikkje blei fiska augepål/kolmule i EU-sona av norske industritrålarar verken i 2004 eller i 2005.

Av Noregs kolmulekvote vest av 4°V kunne opp til 40.000 tonn fiskast i den nordlege delen av Nordsjøen (ICES område IVa) både i 2004 og 2005. Innanfor den samla kolmulekvoten kunne norske fartøy fiske inntil 500 tonn vassild i 2004 og 2005. I tillegg fiska norske fartøy desse åra kolmule i internasjonalt farvatn vest av dei britiske øyane, i færøysk sone og i eit direkte fiske av mindre omfang i NØS nord om 62°N. I følgje norske sluttseteltal fiska dei norske fartøya 957.689 tonn i 2004 og 738.599 tonn i 2005 i

desse områda. Fangsttala inkluderer også kolmule som er fiska av industritrålarane i Nordsjøen.

Det var høve til å overføre 2.000 tonn mellom kvotane for lange, brosme og blålange i 2004 og 2005. Desse kvotane kunne berre fiskast med line vest av 4°V (ICES område Vb, VI og VII). I dette fisket kunne norske fartøy ha bifangst av andre fiskeslag med inntil 25 % til kvar tid. Den totale bifangsten av andre fiskeslag var i 2004 og 2005 avgrensa til 3.000 tonn, og den blei rekna mot den totale kvoten av lange, blålange og brosme, som var på 14.800 tonn i 2004 og 11.000 tonn i 2005.

Blålange, lange, brosme, pigghå, brugde og håbrann kunne også fiskast i Nordsjøen. Kombi-nertkvoten gjaldt linefiske etter havmus, mora, skjelbrosme, isgalt og skolest.

50 % av uerkvoten blei overført til og fiska i internasjonalt farvatn. Kvoten «andre artar» i Nordsjøen omfattar fiske på artar det ikkje er fastsett kvotar for til Noreg i EU-sona. Eit unntak er sjøtunge, som norske fartøy berre kunne ha som bifangst.

Blåkveitekvoten kunne fiskast i EUs farvatn nord om 62°N og vest av 4°V. Fisket vest av 4°V kunne berre utøvast med line. Norske fartøy fiska 60 tonn i 2004 og 0 tonn i 2005.

Loddefisket ved Jan Mayen/Island/Grønland omtalast nærmare i punkt 6.1.6.

6.1.3 Noreg – Færøyane

6.1.3.1 Kommenterar til oversikta

Noregs kvotar og fangstar i færøysk sone går fram av tabell 6.5. I tabellen er kvoten av lange/blålange ført på lange.

Tabell 6.5 Oversikt over Noregs kvotar og fangstar i færøysk sone

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2004	2005	2004	2005
Lange	2.234,5	2.307	2.297	2.158
Blålange			33	28
Brosme	2.114,5	1.907	2.084	1.781
Sei	110	150	93	87
Blåkveite	75	75	11	28
Håbrann/ Pigghå	300	300	-	-
Breiflabb	25	25	1	4
Makrell	5.612	4.321	-	-
Hestmakrell	230	230	-	-
Kolmule	36.200	36.200	35.265	34.025
Andre artar	921	910	881	551

Fisket kunne drivast med seigarn og bankline, men sei kunne også fiskast med trål. Kvoten av andre artar kunne berre fiskast som bifangst. Samla blei det fiska 5.388 tonn botnfisk i færøysk sone i 2004, tilsvarende tal for 2005 var 4.605 tonn botnfisk. Direkte fiske etter blåkveite og breiflabb skal ikkje avreknast kvotane for botnfisk.

I 2004 og 2005 hadde norske fartøy høve til å fiske 75 tonn blåkveite og 25 tonn breiflabb med garn i eit prøvefiske i færøysk sone. Ingen fartøy var lisensierte for dette fisket verken i 2004 eller i 2005. I 2004 blei det til saman fiska 11 tonn blåkveite, og i 2005 blei det fiska 28 tonn. Norske fartøy fiska eitt tonn breiflabb som bifangst i 2004 og 4 tonn i 2005. Det blei heller ikkje starta prøvefiske etter håbrann/pigghå i desse åra, slik det er løyve til.

Norske ringnotfartøy plar fiske kolmule i færøysk sone mot slutten av kolmulesesongen, det vil seie i april/mai. Norske fartøy fiska 35.265 tonn i 2004 og 34.025 tonn i 2005.

6.1.4 Noreg – Grønland

6.1.4.1 Kommenterar til oversikta

Noregs kvotar og fangstar i grønlandsk sone i 2004 og 2005 går fram av tabell 6.6. Fisket etter blåkveite med trål ved Vestgrønland måtte skje sør om 64°30' N eller nord om 68°N, og med ei avgrensing på 6 fartøy i fiske samstundes i sona. Det deltok 5 trålarar i fisket i 2004 og 2005. I fisket etter blåkveite ved Austgrønland deltok 8 linefartøy og 5 trålarar i 2004, medan 6 linefartøy og 5 trålarar deltok i 2005.

I 2004 og i 2005 var det 17 reketrålarar som tilfredsstilte krava til deltaking i dette fisket ved

Tabell 6.6 Oversikt over Noregs kvotar og fangstar i grønlandsk sone

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2004	2005	2004	2005
Vestgrønland:				
Blåkveite	650	650	548	589
Austgrønland:				
Blåkveite	525	425	242	478
Kveite	350	350	158	-
Uer	825	825	-	-
Vest- og Austgrønland:				
Torsk	600	600	358	595

Tabell 6.7 Oversikt over Noregs kvotar og fangstar i islandsk sone

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2004	2005	2004	2005
Brosme, lange, blålange	500	500	504	503
Kveite	-	-	5	6
Uer	-	-	14	13
Anna	-	-	107	85
Lodde (Smottholet)	17.213	19.481	17.213	2.064

Austgrønland (kvoten er tildelt av EU, sjå tabell 6.4). Maksimalt 15 fartøy kunne fiske etter reker samstundes i grønlandsk sone. Totalt 9 fartøy deltok i rekefisket i 2004, medan 12 fartøy deltok i 2005.

I 2004 blei det fiska 1.151 tonn uer av ei kvote på til saman 6.055 tonn. I 2005 blei det fiska 1.074 tonn uer av ei kvote på til saman 4.225 tonn. Heile kvota på 725 tonn uer kunne fiskast i internasjonalt farvatn (sjå punkt 6.1.9).

I fisket etter kveite ved Austgrønland er det berre høve til å fiske med line. I 2004 og i 2005 fiska 6 linefartøy og dei fiska fritt innanfor totalkvoten.

Før 2003 har det ikkje vore mogleg å utnytte torskekvoten som følgje av den dårlege bestands-situasjonen for torsk ved Grønland (Aust- og Vestgrønland). I 2004 blei over halve kvoten utnytta. I 2005 vart så å si heile kvoten utnytta.

6.1.5 Noreg – Island, om fisket etter botnfisk og lodde i islandsk sone

6.1.5.1 Kommenterarar til oversikta

Noregs kvotar og fangstar i islandsk sone går fram av tabell 6.7. I tillegg til kvoten på 500 tonn botnfisk hadde norske fartøy også høve til å ha inntil 25 % bifangst av andre artar. Loddekvotane er inkluderte i dei norske loddekvotane for sesongane 2004/2005 og 2005/2006.

6.1.6 Noreg-Grønland-Island; lodde ved Jan Mayen, Grønland og Island

I følgje den gjeldande trepartsavtalen (fiskeriavtalen) for lodde varar sesongen for loddefisket frå 20. juni til 30. april. Det er likevel ikkje tillate for norske fartøy å drive fiske etter 15. februar i islandsk sone. I sesongen 2004/2005 fiska 73 nor-

Tabell 6.8 Oversikt over Noregs kvotar og fangstar på lodde i sesongane 2004/05 og 2005/06

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2004/2005	2005/2006	2004/2005	2005/2006
Lodde	103.047	33.481	100.328	2.064

ske fartøy om vinteren, i motsetnad til sesongen 2005/2006, då berre 6 fartøy fekk fangst.

6.1.6.1 Kommenterarar til oversikta

Noregs kvotar og fangstar på lodde i sesongane 2004/2005 og 2005/2006 går fram av tabell 6.8.

I sesongen 2004/2005 blei det ikkje opna opp for fiske 20. juni slik avtalen føreset, fordi ein hadde problem med å berekne størrelsen på bestanden. I eit brev frå Fiskeriministeriet på Island av 5. juli blei det føreslått at det skulle opnast for fiske med ein førebels kvote på 335.000 tonn, dvs. 26.800 tonn til Noreg. I kvoteavtalen med EU fekk Noreg overført 15.000 tonn lodde i Grønlands farvatn, men på grunn av den biologiske situasjonen for bestanden og lav TAC, blei kvoten redusert til 7.035 tonn. Frå starten av sesongen 2004/2005 hadde Noreg dermed ein førebels kvote på 51.047 tonn lodde ((335.000 x 8 %) + 7.035 tonn (EU) + 17.213 tonn («Smottholsavtalen»). TAC blei i løpet av sesongen auka til 985.000 tonn, slik at norsk totalkvote for sesongen 2004/2005 til sist utgjorde 103.047 tonn.

For sesongen 2005/2006 har det vore ein uvanleg situasjon med omsyn til loddebestandane ved Jan Mayen, Grønland og Island. Det blei ikkje opna for fiske sommaren 2005 på grunn av problem med å estimere størrelsen på bestanden. I brev av 31. januar 2006 frå Fiskeriministeriet på Island blei det foreslått å sette TAC på 100.000 tonn. I samhøve til avtalen om fiske i Barentshavet av 15. mai 1999 blei det overført 16.681 tonn av Island si kvote til Noreg. Noreg si kvote blei då 24.681 tonn, av dette kunne norske fartøy fiske 19.481 tonn i Islandsk sone (35% av 8.000 tonn + 16.681 tonn). 3. februar 2006 blei TAC økt til 210.000 tonn, norsk kvote blei då 33.481 tonn. Av dette kunne 22.561 tonn fiskast i Island si sone (35% av 8.800 tonn + 19.481 tonn). Norske fiskarar fekk då lov til å fiske sør til 64°N.

Trepartsavtalen gjaldt for sesongen 2004/2005, og dei 17.213 tonna frå «Smottholsavtalen» kunne også fiskast i sesongen 2004/2005. EU-kvoten på 7.035 tonn skulle derimot fiskast i kalender-

året 2004. Dei same vilkåra gjeld for sesongen 2005/2006. Noreg fekk imidlertid ikkje kvote av EU i 2005. Ein føreset at det først blir fiska på ein eventuell EU-kvote, deretter «smottholskvoten» og kvoten etter trepartsavtalen.

Til saman blei det fiska 100.328 tonn i sesongen 2004/2005 av totalt 76 ringnotfartøy. Dei tilsvarende tala for sesongen 2005/2006 var 2.064 tonn fiska av 6 ringnotfartøy.

6.1.7 Noreg – EU (Sverige – Danmark), om fisket i Skagerrak/Kattegat

Torsk, raudspette og reker kan fiskast i Skagerrak. Dei andre artane i Skagerrakavtalen kan fiskast både i Skagerrak og Kattegat.

6.1.7.1 Kommenterarar til oversikta

Noregs kvotar og fangstar i Skagerrak/Kattegat går fram av tabell 6.9. Dei viktigaste fiskeria for Noreg i Skagerrak er fisket etter reker og sild. Fangstane av torsk i tabellen omfattar berre fiske utanfor grunnlinja. I 2004 blei det fiska 673 tonn torsk innanfor grunnlinja, medan det tilsvarende talet for 2005 var 638 tonn.

For sei og makrell blei kvotane fastsette i den bilaterale kvoteavtalen mellom Noreg og EU. I 2004 og 2005 var det høve for norske fartøy til å fiske inntil 3.000 tonn makrell i Skagerrak. Det var norske kystfartøy som fiska makrell i Skagerrak.

I 2004 blei sildekvoten delt med 3.000 tonn til kystgruppa og det resterande kvantumet til ringnotgruppa. Same fordelinga gjaldt i 2005. Brisling blei fiska av kystbrislingflåten, mens rekekvoten blei fiska av kystrekeflåtarane.

Tabell 6.9 Oversikt over Noregs kvotar og fangstar i Skagerrak/Kattegat

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2004	2005	2004	2005
Torsk	127	127	133	121
Hyse	200	169	151	93
Kviting	27	27	16	13
Raudspette	190	152	76	80
Sild	9.336	12.804	1.401	4.388
Makrell	-	-	789	657
Brisling	3.750	3.750	1.098	712
Reker	4.991	4.991	4.636	4.419

6.1.8 Norsk fiske i det nordvestlege Atlanterhavet

6.1.8.1 Kommenterarar til oversikta

Noregs kvotar og fangstar i det nordvestlege Atlanterhavet går fram av tabell 6.10. Det har ikkje vore fastsett loddekvote i NAFO-underområde 3NO sidan 1992. Då hadde Noreg ein loddekvote på 9.000 tonn. Dei seinaste åra har det også vore forbod mot torskefiske. I 2000 fiska norske fartøy for første gong uer i NAFO-underområde 1F. Det er ikkje fastsett uerkvote i dette området. Noreg har også høve til å fiske mellom anna blåkveite i NAFO-underområde 3LMNO under «others-kvoten».

Rekefisket i NAFO tok til våren 1993, då norske rekeflåtarar saman med rekeflåtarar frå Færøyane og Grønland starta fiske på rekefeltet ved Flemish Cap. Rekefisket ved Flemish Cap har utvikla seg til å bli eit viktig driftsalternativ for rekeflåten ved sidan av fisket ved Grønland. Rekefisket blei innsatsregulert i 1996. Både i 2004 og 2005 hadde norske fartøy høve til å fiske reker i 1.985 døgn i NAFO-underområde 3M. Dette fisket kunne utøvast med opptil 32 fartøy. I begge åra hadde eitt norsk fartøy i tillegg høve til å fiske 145 tonn i område 3L. I 2004 fiska i alt 5 rekeflåtarar i 3M med til saman 813 fangstdøgn. Totalfangsten blei då 10.743 tonn. Tilsvarende tal for 2005 var 2 fartøy som fiska til saman 184 tonn i løpet av 17 døgn. Årsaka til nedgangen er lågare interesse på grunn av auka pris på drivstoff, lågare rekeprisar og styrka kronekurs. I 2004 fiska eitt norsk fartøy heile kvoten på 145 tonn i 3L. Denne kvoten vart nytta fullt ut også i 2005.

Tabell 6.10 Oversikt over Noregs kvotar og fangstar¹ i det nordvestlege Atlanterhavet

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2004	2005	2004	2005
Torsk	-	-	-	-
Lodde	-	-	-	-
Uer	-	-	-	-
Reker 3M	-	-	10.743	184
Reker 3L	145	145	148	144

¹ Fangsttala er innmeldte tal til Kvotekontrollen i Fiskeridirektoratet.

6.1.9 Norsk fiske i Irmingerhavet

6.1.9.1 Kommentarer til oversikta

Noregs kvotar og fangstar i Irmingerhavet går fram av tabell 6.11. Fisket etter uer i Irmingerhavet var ikkje kvoteregulert før i 1996. I 2004 og 2005 tok høvesvis 6 fartøy og 4 fartøy del i uerfisket. I kvoten for 2004 inngår ei overføring på 725 tonn av kvoten frå Grønland til eit fiske i grønlandske farvatn, og ei overføring av halve kvoten frå EU til eit fiske i grønlandske farvatn. Nedgangen i fangst skuldast i hovudsak ein kombinasjon av høge prisar på drivstoff og dårlegare fiske.

Tabell 6.11 Oversikt over Noregs kvotar og fangstar i Irmingerhavet

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2004	2005	2004	2005
Uer	7.675	7.157	7.650	3.782

6.1.10 Norsk vårgytande sild

Frå og med 1997 blei firepartsavtalen frå 1996 (Færøyane, Island, Russland og Noreg) ein fempartsavtale ved at EU også blei inkludert i prosessen med å fastsetje totalkvote og fordele denne, i tillegg til at EU fekk delta i fisket saman med dei fire andre partane.

Tabell 6.12 Oversikt over kvotar og fangstar etter overføringar.

Nasjon	Kvota (tonn)		Fangst (tonn)	
	2004	2005	2004	2005 ¹
EU	71.542	89.537	67.204	78.959
Færøyane	45.055	68.000	43.741	65.243
Grønland			4.460	3.790
Island	128.207	157.700	100.731	151.604
Noreg	470.250	578.500	477.077	583.020
Russland	112.336	121.218	115.876	122.607
Totalt	827.390	1.014.955	809.089	1.005.223

¹ Fangsttala er førebelse og er dels innrapporterte frå deltakande land i oktober 2005, og dels henta frå førebelse sluttsetetal.

Tabell 6.13 Oversikt over fangstar av norsk vårgytande sild i ulike soner i 2004

Nasjon/Soner	Int. farvatn	EU	Færøyane	Island	Jan Mayen	Svalbard	NØS	Totalt
EU	49.089	13.963				4.152		67.204
Færøyane	17.575	629	50			25.146	341	43.741
Grønland	4.460							4.460
Island	46.864			5.296		48.571		100.731
Noreg	953						476.124	477.077
Russland	29.297		652			3.120	82.807	115.876
Totalt	148.238	14.592	702	5.296		80.989	559.272	809.089

Tabell 6.14 Oversikt over fangstar¹ av norsk vårgytande sild i ulike soner i 2005

Nasjon/Soner	Int. farvatn	EU	Færøyane	Island	Jan Mayen	Svalbard	NØS	Totalt
EU	66.144	3.773	1.406			7.636		78.959
Færøyane	28.138	250	13.334	5.270		18.233	18	65.243
Grønland	1.500		890				1.400	3.790
Island	84.327		4.945	38.609		23.723		151.604
Noreg	1.049					1.660	580.311	583.020
Russland	7.200		99		470	35.232	79.606	122.607
Totalt	188.358	4.023	20.674	43.879	470	86.484	661.335	1.005.223

¹ Fangsttala er førebelse og er dels innrapporterte frå deltakande land i oktober 2005, og dels henta frå førebelse sluttsetetal.

6.1.10.1 Kommenterarar til oversikta (tabellane 6.12, 6.13 og 6.14):

Partane blei ikkje samde om ein fempartsavtale verken i 2004 eller i 2005. Noreg inngjekk avtale med Russland i 2004 og 2005.

Noreg opna for eit fiske på inntil 80.000 tonn i Svalbardsona i 2004 og 90.000 tonn i 2005.

Noreg har i dei siste åra nytta kvoten sin fullt ut. Både i 2004 og 2005 blei kvoten stort sett fiska i NØS, medan eit lite kvantum blei fiska i internasjonalt farvatn og i Svalbardsona.

Det russiske fisket etter norsk vårgytande sild føregjekk i hovudsak i norsk økonomisk sone i 2004 og 2005. I tillegg fiska Russland ein del sild i internasjonalt farvatn og i Svalbardsona.

Island fiska meir i internasjonalt havområde i 2003 enn i 2004. I 2004 fiska islendingane ca. 5.300 tonn i si eiga sone, medan dei fiska ca. 38.600 tonn i 2005.

Det færøyske fisket har føregått i dei fleste sonene både i 2004 og 2005.

EU utnytta ca. 94 % av kvoten i 2004 og ca. 88 % av kvoten i 2005.

6.2 Utanlandsk utnytting av kvotar i norske havområde i 2004 og 2005

6.2.1 Russland – Noreg

6.2.1.1 Fellesbestandane

Noreg og Russland har som nemnt felles forvaltning av artane torsk, hyse og lodde. Oversikta for 2004 og 2005 viser Russlands kvotar og fangstar av desse artane etter overføring frå Russland til Noreg, men før kvotetildeling frå Russland til 3. land. (Sjå tabell 6.15). Russisk forskingsfangst går ikkje fram av tala.

Tabell 6.15 Russiske kvotar og fangstar¹ på fellesbestandane i Barentshavet etter overføring til Noreg og før overføring til tredjeland

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2004	2005	2004	2005
Torsk	192.600	185.700	189.720	193.397 ²
Hyse	57.500	51.300	52.493	46.715
Lodde	-	-	-	-

¹ Tala er førebelse tal rapporterte frå russiske styresmakter til norske styresmakter.

² Inkludert fangst av Murmanskorsk.

Tabell 6.16 Oversikt over Russlands kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2004	2005	2004	2005
NØS N				
62°N:				
Torsk	140.000	140.000	54.415	44.464
Hyse	20.000	20.000	11.964	10.827
Sei	10.000	10.000	7.624	7.034
Blåkveite	-	-	348	269
Steinbit	2.000	2.000	1.974	2.190
Uer	1.000	1.000	524	502
Snabeluer	1.000	1.000	691	744
Kolmule	50.000	50.000	8.946	12.547
Lodde	-	-	-	-
Andre artar	3.000	3.000	278	356
Fiskerisona ved Jan Mayen:				
Reker	-	-	-	-
Sild	-	-	-	476
Kolmule	-	-	3.566	16

6.2.1.2 Kommenterarar til oversikta

Russlands kvotar og fangstar i norske havområde går fram av tabell 6.16. Av torskekvoten i NØS i 2004 blei 39 % fiska. Tilsvarende tal for 2005 var 32 %. Russland hadde ei utnytting av sin kvote av hyse i NØS på 60 % i 2004 og 54 % i 2005.

Sei-, snabeluer- og uerkvotane kunne berre nyttast til bifangst i 2004 og 2005, medan steinbitkvotane skulle dekkje både direkte fiske og bifangst. Kolmulekvoten kan også fiskast i fiskerisona ved Jan Mayen. Russland fiska 3.566 tonn kolmule i fiskerisona ved Jan Mayen i 2004, medan dei berre fiska 16 tonn i 2005.

Kvoten av andre artar for 2004 og 2005 er ikkje spesifisert.

6.2.2 EU – Noreg

6.2.2.1 Fellesbestandane

I Nordsjøen har Noreg og EU som nemnt felles forvaltning av artane torsk, hyse, sei, kviting, raudspette, sild og makrell. Delar av EUs kvotar på konsumartane kan fiskast i NØS, sjå tabell 6.18. EUs kvotar og fangstar² av desse bestandane

² Fangsttala er innmeldte til Fiskeridirektoratet.

etter overføring frå Noreg til EU, men før kvotetil-
deling frå EU til 3. land i 2004 og 2005, går fram av
tabell 6.17.

Kvotane for sei og makrell omfattar Nordsjøen
og Skagerrak. I 2004 og 2005 blei makrellkvoten
fullt utnytta. Også sildekvoten blei godt utnytta i
2004. EUs fangstar av makrell blir kommenterte i
punkt 6.2.2.2.

Som nemnt i punkt 6.1.2.2 om norske kvotar
på fellesbestandane merka (*) i EU-sona, syner
tabell 6.18 på tilsvarende måte kor mykje EU og
Noreg er samde om at EU-fartøy kan fiske i NØS.

6.2.2.2 Kommenterarar til oversikta

EUs kvotar og fangstar i norske jurisdiksjonsom-
råde går fram av tabell 6.18. Frå og med 1998 har

Tabell 6.17 EUs kvotar og fangstar på fellesbestan-
dane i Nordsjøen etter overføring frå Noreg til EU,
og før overføring til tredjeland

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2004	2005	2004	2005
Torsk	22.659	22.659	20.371	20.480
Hyse	61.609	51.321	44.892	44.885
Sei	91.200	69.600	39.081	42.601
Kviting	14.400	25.200	9.317	10.243
Raudspette	58.889	57.370	59.015	53.456
Makrell	20.485	16.203	22.145	19.392
Nordsjøsild	326.600	379.850	321.999	370.564

Tabell 6.18 Oversikt over EUs kvotar og fangstar i norske jurisdiksjonsområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2004	2005	2004	2005
NØS, N 62°N:				
Torsk	20.120	19.499	20.022	19.499
Hyse	2.000	2.260	1.960	2.207
Sei	3.600	3.600	2.941	3.072
Blåkveite	100	100	36	41
Uer	250	750	105	165
Snabeluer	250	750	118	177
Makrell	11.100	8.500	-	-
Andre artar	450	450	32	78
NØS, Nordsjøen ¹ :				
Torsk ²	20.210	20.105	4.736	5.042
Hyse ²	46.784	38.936	10.788	11.151
Sei ²	92.390	70.547	14.273	14.880
Kviting ²	9.946	17.263	339	387
Raudspette ²	30.000	30.000	2.567	2.716
Makrell ²	18.834	14.653	24.957	21.154
Nordsjøsild ²	51.076	51.102	18.440	10.229
Augepål ³	50.800	5.800	3.621	248
Kolmule ⁴	19.000	19.000	9.421	7.820
Tobis	131.000	10.000	6.781	3.850
Reker	1.051	1.051	1.035	645
Andre artar	11.000	11.000	6.815	7.740
Fiskerisona ved Jan Mayen:				
Kolmule	1.000	1.000	-	-

¹ EUs kvotar i NØS i Nordsjøen er både i 2004 og 2005 sett saman av to kvoteavtalar: avtalen mellom EU og Noreg og avtalen mellom Sverige og Noreg. Avtalen mellom Sverige og Noreg er presentert under 6.2.7.

² For desse fellesbestandane avtalar EU og Noreg størrelsen på TAC for kvar bestand, fordeling av TAC på dei to partane, eventuelle kvotebyte og kor mykje partane kan fiske i dei respektive sonene.

³ EU kan i 2004 fiske 40.000 tonn av denne kvoten som tobis

⁴ Bifangst i augepålfisket

EU ein kvote av torsk nord om 62°N som tilsvare 4,14 % av TAC for norsk-arktisk torsk. I åra 2004 og 2005 har EU nytta torsk-, sei-, hyse- og blåkveitekvotane nord om 62° N svært godt.

EUs makrellkvote nord om 62°N kunne også fiskast sør om 62°N i ICES-område IVa i 2004 og 2005. Dette forklarar avvika mellom kvote og fangsttal for Nordsjøen. EUs kvote av blåkveite og samlekvoten for andre artar nord om 62°N er bifangstkvotar.

EUs fangstar i NØS sør om 62°N som del av EUs samla fangstar utgjør i 2004 og 2005 desse prosentane: for torsk 23 % og 25 %, for hyse 24 % og 25 %, for sei 36 % og 35 %, for kviting 4 % og 4 % og for raudspette 4 % og 5 %.

EUs samla makrellkvote i NØS var på 29.934 tonn i 2004 og 23.153 tonn i 2005. EU utnytta 83 % av denne kvoten i 2004 og 93 % i 2005. EUs fangstar av sild i NØS i Nordsjøen utgjorde 6 % av dei samla fangstane i 2004 og 3 % i 2005.

I 2004 og 2005 fekk EU ein eigen kvote på kolmule i NØS sør om 62°N. EU fekk i 2004 samstundes rett til å fiske 40.000 tonn av kvoten på augepål som tobis. Utnyttingsprosenten på kolmule var 50 % i 2004 og 41 % i 2005. Kvoten på augepål og kvoten på tobis blei utnytta med høvesvis 7 % og 5 % i 2004 og 4 % for begge artane i 2005.

EU utnytta 62 % av kvoten på andre artar i Nordsjøen i 2004 og 70 % i 2005.

6.2.3 Færøyane – Noreg

6.2.3.1 Kommenterarar til oversikta

Færøyanes kvotar og fangstar i norske havområde går fram av tabell 6.19. Færøyanes kvotar på torsk, hyse og uer nord om 62°N var samansett av kvotane frå Noreg og tildelingar frå Russland. Etter avtale med Noreg kan delar av Færøyanes kvotar i russisk økonomisk sone (RØS) fiskast i NØS. I 2004 utgjorde kvotane frå Noreg 2.175 tonn torsk, 770 tonn hyse, 632 tonn sei og 50 tonn andre artar, medan kvotane frå Noreg i 2005 var på 2.108 tonn torsk, 693 tonn hyse, 892 tonn sei og 50 tonn andre artar. Differansen mellom kvotane i oversikta i tabell 6.19 og kvotane frå Noreg syner altså det kvantum Færøyane fekk fiske i NØS av kvotane dei hadde i russisk økonomisk sone.

Makrellkvoten til Færøyane kunne også fiskast i NØS i den nordlege delen av Nordsjøen (ICES område IVa). I praksis har kvoten dei siste åra blitt fiska i Nordsjøen.

Færøyanes seikvote sør om 62°N inkluderer bifangst av sei i andre fiskeri. Det same gjeld for sildekvoten.

Tabell 6.19 Oversikt over Færøyanes kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2004	2005	2004	2005
NØS, N 62°N:				
Torsk	5.175	4.537	5.188	4.537
Hyse	870	675	870	675
Sei	632	892	708	1.192
Blåkveite			31	9
Uer			29	37
Kolmule	500	500	-	-
Lodde	-	-	-	-
Makrell	11.057	8.514	-	-
Andre artar	200	200	-	18
NØS, Nordsjøen:				
Sei	1.100	1.415	596	472
Nordsjøsild	700	700	531	756
Augepål	8.000	-	1.057	24
Kolmule	8.000	16.800	6.483	3.875
Tobis	3.000	-	50	-
Brisling	500	500	-	-
Makrell	-	-	11.072	8.612
Hestmakrell	1.000	1.000	102	35
Håbrann/pigghå	300	300	0	-
Andre artar	280	280	87	81
Fiskerisona ved Jan Mayen:				
Kolmule	100	100	-	-
Reker	50	50	-	-

Kvotane på hestmakrell og håbrann/pigghå kan også fiskast nord om 62°N.

Både i 2004 og 2005 har Færøyane fiska kvotane av torsk og hyse i NØS nord om 62°N. Makrellkvoten blei nytta fullt ut både i 2004 og 2005. Det stod att ein del av seikvoten sør for 62°N både i 2004 og 2005.

6.2.4 Grønland – Noreg

6.2.4.1 Kommenterarar til oversikta

Grønlands kvotar og fangstar i norske havområde går fram av tabell 6.20. Grønland har nytta torske, hyse- og seikvotane godt i 2004 og 2005. I 2004 overførte Grønland torske- og hysekvotar tildelte frå Russland til NØS på høvesvis 3.140 tonn og

Tabell 6.20 Oversikt over Grønlands kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2004	2005	2004	2005
NØS, N 62°N:				
Torsk	5.040	5.340	5.048	4.910
Hyse	1.010	1.120	1.003	1.100
Sei	925	925	891	817
Andre artar	150	150	60	110
NØS, Nordsjøen:				
Torsk	-	-	42	50
Sei	1.000	1.000	799	897
Andre artar	100	100	36	49

690 tonn. I 2005 var netto overføringar høvesvis 3.500 tonn torsk og 820 tonn hyse frå RØS til NØS.

I 2004 og 2005 fiska eitt fartøy botnfisk i NØS i Nordsjøen. Sjå tabell 6.20.

6.2.5 Island – Noreg

Island fekk ein torsk kvote i NØS nord om 62°N på 4.506 tonn i 2004 og 4.367 tonn i 2005 som eit resultat av «Smottholsavtalen». Sjå tabell 6.21.

6.2.6 EU (Sverige – Danmark) – Noreg, om fisket i Skagerrak/Kattegat

Torsk, raudspette og reker kan berre fiskast i Skagerrak. For dei andre artane gjeld kvotane både Skagerrak og Kattegat.

6.2.6.1 Kommentatarar til oversikta

EUs kvotar og fangstar i Skagerrak/Kattegat går fram av tabell 6.22. Det er i hovudsak Danmark og

Tabell 6.21 Oversikt over Islands kvotar og fangstar i 2004 og 2005.

Art	Kvotar (tonn)		Fangst (tonn)	
	2004	2005	2004	2005
Torsk	4.506	4.367	4.39 ¹	4.144
Hyse ¹	-	-	548	392
Sei ¹	-	-	302	365
Anna ¹	-	-	52	30

¹ Bifangst inntil 30 %

Tabell 6.22 Oversikt over EUs kvotar og fangstar i Skagerrak/Kattegat

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2004	2005	2004	2005
Torsk	3.773	3.773	3.683	3.647
Hyse	4.555	3.849	1.342	883
Kviting	1.473	1.473	162	117
Raudspette	9.310	7.448	7.358	5.488
Nordsjøsild	60.664	83.196	55.310	80.980
Brisling	46.250	46.250	29.825	42.545
Reker	5.719	5.719	5.138	4.338

Sverige som fiskar på desse kvotane, men for enkelte artar har også andre EU-land mindre kvotar.

Tabell 6.22 syner at EU nyttar dei fleste kvotane i Skagerrak/Kattegat godt. På autonomt grunnlag kvoteregulerar EU også andre bestandar enn dei det er fastsett kvotar på gjennom avtalen om regulering av fiskebestandane i Skagerrak/Kattegat. Desse bestandane er tunge, lysing og sjøkreps.

6.2.7 Sverige – Noreg

6.2.7.1 Kommentatarar til oversikta

Sveriges kvotar og fangstar i norske havområde går fram av tabell 6.23. I oversikta er fangstane av kviting og lyr samla under kviting. Fangstane av lyr utgjorde 15 tonn i 2004 og 39 tonn i 2005. Industrifiskkvoten til Sverige omfattar kolmule,

Tabell 6.23 Oversikt over Sveriges kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2004	2005	2004	2005
NØS, Nordsjøen:				
Torsk	516	411	185	261
Hyse	956	761	160	136
Sei	1.190	947	1.313	1.377
Kviting	190	190	16	39
Industrifisk	800	800	508	798
Makrell	214	315	2.747	1.499
Nordsjøsild	1.076	1.102	1.682	3.611
Reker	151	151	148	143
Andre artar	-	-	108	99

augepål, tobis, brisling og hestmakrell, av dette kunne det fiskast maksimalt 400 tonn hestmakrell. I tabellen er fangstane av augepål, kolmule, tobis og hestmakrell samla under industrifisk. I 2004 fiska svenske fartøy 508 tonn industrifisk, medan dei i 2005 fiska 798 tonn. I 2004 og 2005 blei det ikkje fiska hestmakrell i NØS.

I samband med at Sverige blei medlem i EU frå 1. januar 1995, fekk svenske fartøy høve til å fiske i NØS i Nordsjøen på EUs kvotar av torsk, hyse, sei, kviting, makrell og sild i medhald av avtalen mellom EU og Sverige. Sveriges kvotar til-delte av EU forklarar kvifor Sverige tilsynelatande har overfiska nokre av kvotane som er presenterte i tabell 6.23.

I hovudsak er det svenske fisket retta mot kvotane deira av torsk, sei, makrell, sild og reker.

6.2.8 Rekefisket ved Svalbard

I 1996 blei rekefisket ved Svalbard regulert gjennom fastsetting av grenser for innsats i fisket. Etter forskriftene kan berre nasjonar som har drive eit tradisjonelt fiske etter reker ved Svalbard delta i dette fisket med eit avgrensa tal på fartøy (Canada, Færøyane, Grønland, Island, EU, Noreg, Russland). For å motverke at rekefisket ekspanderer, blei rekefisket frå 1997 for dei aktuelle landa også regulert med fiskedøgn. Av same

Tabell 6.24 Oversikt over fangst av reker ved Svalbard

Land	Fangstar(tonn)		Maksimalt tilletne fiskedøgn	
	2004	2005	2004	2005
EU	2831	1791	1543	1543
Færøyane	2170	2528	1317	1317
Grønland	-	-	643	643
Noreg	28638	29594	8279	8279
Island	-	-	100	100
Russland	2243	429	4652	4652
Canada	-	-	154	154

årsak vart maksimalt tall tilletne fiskedøgn redusert med 30 % frå 1. januar 2006.

Fiskeri- og kystdepartementet

t i l r å r :

Tilråding frå Fiskeri- og kystdepartementet av 16. juni 2006 om dei fiskeriavtalane Noreg har inngått med andre land for 2006 og fisket etter avtalane i 2004 og 2005, blir send Stortinget.